

המתנ"ס ובית הספר במרחב הקהילתי

מבחר תכניות לבניית שותפויות

ליקוט החומר ועריכת תוכן: יעל ארבל

ליווי מקצועי:

ד"ר שלומית שולוב ברקן

משה חזות

מינהל הדרכה ומו"פ

המתנ"ס ובית הספר במרחב הקהילתי
מבחר תכניות לבניית שותפויות

עריכה והפקה

אלישבע מאי
החברה למתנ"סים

עיצוב ועימוד: יעל יטאח

הדפסה: יוניגרף ירושלים

נדפס בירושלים, תשס"ו 2005

החברה למתנ"סים

מרכזים קהילתיים בישראל בע"מ

קניון ירושלים, מלחה, ירושלים

WWW.MATNASIM.ORG.IL

בתי ספר קהילתיים

04-8213829 ; 04-8214552

ספר זה נכתב בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד.
הדברים מתייחסים במידה שווה לנשים ולגברים.

תוכן העניינים

המתנ"ס
ובית הספר
במרחב הקהילתי

4	פתח דבר יאיר גלר
5	מבוא ד"ר ארתורו באך
6	הקדמה ד"ר שלומית שולוב ברקן, משה חזות
6	1. מה היו העקרונות המנחים לכתיבת הספר?
7	2. מה כולל הספר?
8	3. איך לעבוד עם ספר זה?
9	4. מדוע לעבוד דווקא עם המתנ"ס?
10	5. איך לעבוד עם בית הספר?
11	מפת התמצאות לאיתור תחומי התוכן ואוכלוסיית היעד
11	1. חלוקה על פי מפתח תחומים
12	2. חלוקה על פי מפתח גילאים
12	תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי
13	תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון
15	תכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון
19	1. תכניות בתחום ארץ, סביבה ומורשת
33	2. תכניות בתחום התחנכות ולמידה
59	3. תכניות בתחום נוער
85	4. תכניות בתחום מדע וטכנולוגיה
113	5. תכניות בתחום ספורט ואורח חיים בריא
127	6. תכניות בתחום תקשורת קהילתית
135	7. תכניות בתחום נכים ואוכלוסיות מיוחדות
153	8. תכניות בתחום בתי הספר הקהילתיים
163	9. תכניות בתחום התנדבות
172	נספח: צוות מעני החברה למתנ"ס הבודד

בתקופה זו של תהפוכות, אי יציבות ושינויים מואצים בכל תחומי החיים בחברה הישראלית - המצליחים הם מובילי השינוי. האתגר הניהולי המרכזי במאה ה-21 הוא הפיכת הארגון למוביל השינוי, ולא לכזה שהשינוי נכפה עליו, או "תופס" אותו לא ערוך.

ועדת דברת, המלצותיה ויישומן החלקי חוללו ועוד יחוללו שינויים שחלקם מרחיקי לכת, ואלה מהווים הזדמנות מצוינת לבחינה מחודשת של חזונה ויעדיה של החברה למתנ"סים בתחום קשרי הגומלין בין מערכת החינוך הפורמלי לבין מערכות החינוך המשלים.

אין להתעלם משינויים אלה ולהעמיד פנים כאילו המחר יהיה כתמול שלשום. השינויים הם ההזדמנות לתור אחר הכיוונים הנכונים ולקבוע מדיניות ליצירת העתיד.

החברה למתנ"סים מחויבת למדיניות של חדשנות שיטתית, אך במקביל גם זקוקה להמשכיות, תוך יצירת איזון בין השניים. החברה מחויבת לשיפור מתמיד של ביצועיה ואיכות מוצריה, כמו גם לשותפויות אסטרטגיות עם ארגונים חיצוניים העוסקים בתחומים דומים לנו, כגון בתי הספר.

ספר זה שלפניכם מגלם את כל הערכים האלה:

הוא מכיל בתוכו תכניות רבות וחדשות, הבנויות על בסיס ניסיון וידע מקצועי רבי שנים;

הוא מבוסס על רציונל של צורך ורצון בשיפור ובהתחדשות; הוא מושתת על עקרונות שיתוף הפעולה עם בתי ספר ועם גורמים נוספים בקהילה והוא נכתב בשיתוף פעולה אמיתי בין אנשי מקצוע רבים וטובים מכל שדרות החברה למתנ"סים.

אני מודה בחום לכל חברי מטה היערכות החברה למתנ"סים ליישום דו"ח דברת, ובראשם לד"ר ארתורו באך ולמירי לוגסי; לעורכי ספר זה: ד"ר שלומית שולוב ברקן ומשה חזות, ולכל אנשי המקצוע בחברה למתנ"סים על מחלקותיה השונות, כמו גם במתנ"סים ברחבי הארץ, במרכז צפוני ובמינהל בתי הספר הקהילתיים, אשר עבדו, יצרו, פיתחו והביאו להשלמתו של מוצר חדשני ושימושי זה.

אני מקווה שתשתמשו היטב בספר המוצע לכם: המדיניות שתצליח היא זו שתתרכז בניסיון ליצור, לפעול ולהשפיע על העתיד.

בברכה,

יאיר גלר

מנכ"ל החברה למתנ"סים

החברה למתנ"סים רואה בבניית קשרי גומלין פוריים בין המתנ"סים לבין בתי הספר בסביבתם יעד חשוב ומרכזי, העולה בקנה אחד עם יעדיה בתחום פיתוח קהילתי וחינוך משלים. בתי הספר הם שותף פוטנציאלי מרכזי בבניית קהילה, שיש להיטיב להכירו ולגבש דפוסים של שיתוף פעולה עמו.

לקראת יישום דו"ח דברת יזם מנכ"ל החברה למתנ"סים הקמת מטה היערכות, שתפקידיו לבחון ולבדוק את דרכי פעולתה של החברה למתנ"סים והשתלבותה בתהליכי היישום של הרפורמה; להמליץ על תכנית כוללת מבחינה מבנית, ארגונית ותכנית, ועל התוויית דרך ליישומה בזמן סביר; וכן להציע את הדרכים ליישום התכנית ולהטמעתה. חברי המטה, אשר גייסו לעזרתם אנשי מקצוע נוספים מקרב מטה החברה והמתנ"סים, עשו עבודת שטח בכמה תחומים: עבודה במסגרת מטה החברה, שכללה הקמת צוותים העוסקים בלימוד, בחשיבה ובפיתוח רעיונות; סיורים בשטח; מפגשים עם מנהלים ועם עובדים במתנ"סים במחוזות השונים לצורכי לימוד והעברת הידע לשטח.

אחד התוצרים של תהליך העבודה הנזכר הוא **קובץ התכניות** המופיע בספר זה, שנבנה על ידי צוות מיוחד הכולל את ראשי התחומים בחברה ואת נציגי מטה היערכות. הספר הוא פרסום ראשון מסוגו הכולל את כל התכניות שפותחו בחברה למתנ"סים והמתאימות ליישום בשותפות עם בתי הספר. הספר הוא כלי עבודה למנהל המתנ"ס וכלי עזר שיווקי המקדם שיתוף פעולה עם בתי הספר בסביבת המתנ"ס.

חשוב להדגיש, שעל המתנ"ס לחתור לשיתופי פעולה עם בית הספר גם ללא קשר ליישום הדו"ח. על כן, ספר זה מיועד לשמש לא רק את מנהלי המתנ"סים ביישובים שבהם התחיל יישום הדו"ח, אלא גם ביישובים אחרים כבסיס ליצירה או להעמקה של קשרים בין המתנ"ס לבין בתי הספר בקהילה.

ולסיום, תודה מיוחדת למירי לוגסי, מנהלת בתי הספר הקהילתיים, שותפה בכירה להובלת המהלך כולו ומי שמסייעת בפתיחת שעריהם של בתי הספר. בנוסף, אני מבקש להודות לכל האנשים שנרתמו למהלך במקצועיות ובמחויבות, ויצרו יחד מענה לתפיסה שפעולות תרבות והעשרה מהוות נדבך משלים חשוב ביותר לתכנית הלימודים, ויש לתת להן את תשומת הלב הראויה. תכניות מעין אלה יכולות לקדם את התלמידים מבחינה לימודית, חברתית ואישית.

בברכה,

ד"ר ארתור באך

ראש מינהל הדרכה ומו"פ

1. מה היו העקרונות המנחים לכתיבת הספר?

הנחת העבודה לכתיבת הספר הייתה כי השינויים הרלוונטיים העשויים להתרחש במערכת החינוך בשנים הבאות נוגעים במתנ"סים ובחברה למתנ"סים בעיקר בשני תחומים:

- מעבר לשבוע לימודים בן חמישה ימים, וליום לימודים מלא בשעות 8:00-16:00 והפיכת יום שישי ליום פנוי מבחינת מערכת החינוך הפורמלי¹.

- שינוי במעמדו של בית הספר, אשר יפעל כארגון בעל עצמאות כלכלית ובעל שליחות גם בתחומים שבשדה החינוך המשלים והלא-פורמלי; ושינוי במעמדו של מנהל בית הספר, שיפעל כמנכ"ל הארגון הזה, ויהיה אחראי לכל הפעילות בתחומים אלה.

לכן, בין שאר הפעולות נבדקו נתונים לגבי המצב הנהוג היום בכמה תחומים:

- קשרי הגומלין ושיתופי הפעולה הקיימים בין המתנ"סים לבין בתי הספר במרחבים הגיאוגרפיים שלהם. הבדיקה העלתה, כי מתקיימים במקומות רבים שיתופי פעולה נפלאים בין מתנ"סים לבין בתי ספר, שניתן ללמוד מהם רבות, וכדאי להביאם לידיעת כל המתנ"סים.

- היכולות של המתנ"סים להיערך ולהשתלב במסגרת יום הלימודים המלא, בשעות שאחרי הלימודים ובימי שישי.

תהליך העבודה של כתיבת הספר הדגיש **פיתוח של תפיסת עבודה מול בתי הספר**. התכניות נכתבו על ידי ראשי התחומים והוצגו בכתב ובעל פה לכלל הצוות, במהלך פגישות אינטנסיביות. **ראשי המחלקות והתחומים** שהשתתפו בתהליך כללו (על פי סדר אלפביתי) את: ארץ סביבה ומורשת, הנהלות ציבוריות ומתנדבים, התחנכות ולמידה, ילדים ונוער, מדע וטכנולוגיה, מינהל בתי ספר קהילתיים, נכים ואוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, ספורט ואורח חיים בריא. הצוות כלל, בנוסף לראשי תחומים, גם **מנהלי מתנ"סים** אשר נתנו את הערותיהם לתכניות המוצעות ולתפיסת העבודה שגובשה (ראו נספח בעמוד 172 המפרט את שמותיהם של חברי הצוות).

כתיבת הספר התבססה על תפיסות עבודה הנגזרות מייחודו של המתנ"ס כארגון קהילתי, בהשוואה לספק פרטי של תכניות העשרה:

- התכניות המוצעות ימותגו כשייכות וכייחודיות לחברה למתנ"סים, למתנ"ס ולשותפיהם. ייחודן של התכניות בעוגן הקהילתי שבבסיסן, שאינו קיים בתכניות המוצעות על ידי גופים אחרים.

- התכניות מוצעות על ידי גוף יציב, הפועל בראש ובראשונה לשירות הקהילה שבה הוא פועל, ומגלם מחויבות ואחריות קהילתית.

- התכניות המוצעות מכוונות לבנייה של שותפות עם בתי הספר, כגופים הפועלים בקהילה.

- התכניות מציגות רצף בתוכן ובזמן של הפעילות: בתוכן - התכניות מדגישות חיבורים בין תכניות המתקיימות מחוץ לבית הספר לפעילויות פנים בית-ספריות; בזמן - התכניות מציעות פעילות לכל השבוע ולכל שנה"ל (כולל חופשות).

- התכניות המוצעות משלבות פעילות חברתית ותכנים מקצועיים. כל אלה בעלות נמוכה.

¹ החברה למתנ"סים הייתה שותפה בוועדת דברת, יחד עם מינהל חברה ונוער של משרד החינוך, בפיתוח תכנית שח"ף - שישי חופשי פעיל

2. מה כולל הספר?

התכניות המוצעות בספר מאורגנות סביב **שישה תחומי פעילות** (על פי סדר אלפביתי): ארץ סביבה ומורשת, התחנכות ולמידה, ילדים ונוער, מדע וטכנולוגיה, ספורט ואורח חיים בריא, תקשורת קהילתית; **קהל יעד** עם צרכים מיוחדים (תכניות המיועדות לנכים ולאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים) ו**שני תחומי הנחיה** (על פי סדר אלפביתי): בתי ספר קהילתיים וועדות ציבוריות ומתנדבים (ראו תוכן עניינים מפורט בעמוד 11).

כל תחום מכיל תכניות המתאימות לשכבות גיל שונות. התכניות מחולקות על פי המפתח הבא: תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי, תכניות המתאימות גם לבית הספר היסודי (וגם לחטיבת הביניים ולתיכון), ותכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון.

המידע אודות כל תכנית מאורגן סביב שני צירים:

1. **מידע פורמלי על התכנית:** מטרת, קהל היעד, תיאור התכנית, דרכי הפעולה, דרישות התכנית, שותפויות ותקצוב².

2. **מידע שיעזור לכם לשווק את התכנית:** נתונים בעלי אופי שיווקי, שיעזרו לכם להתכונן לקראת הפגישה עם מנהל בית הספר. על אלה נמנים המדדים הבאים:

- **מדדי הצלחה של התכנית.**
- **טיפים שיווקיים:** מושגים רלוונטיים לתכנית, המתאימים למערכת החינוך.
- **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבין בית הספר:** מגוון נימוקים המסבירים מדוע דווקא המתנ"ס ובית הספר הם השותפים המתאימים להוציא את התכנית לפועל. ההנמקות מתייחסות לערך המוסף שהמתנ"ס מביא עימו, שיהפוך את התכנית לשונה מתכנית המופעלת על ידי ארגון פרטי, ולערך המוסף שבית הספר מביא עימו, שיהפוך את התכנית לשונה מחוג "רגיל" במתנ"ס.
- **דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:** רעיונות למחשבה על היבטים מסוימים בתכנית ובקהילה, שעשויים לסייע לכם בהשגת מימון.

² סעיף התקצוב מכיל, פעמים רבות, תת-סעיף של הנחיה. עלותה של שעת הנחיה מחושבת על פי תעריפי נש"מ; העלות המצוינת בספר אינה כוללת החזרי נסיעות וביטול זמן.

3. איך לעבוד עם ספר זה?

1. בחירת התכנית

- נסו לאתר את הנקודות שבהן בית הספר בקהילתכם חזק ולהציע לו תכניות שבהן הוא יוכל להיות שותף משמעותי, או את הנקודות שבהן בית הספר חלש ולהציע לו תכניות שיוכלו לענות על הצרכים הללו. הדגישו את הזיקה בין המתרחש בבית הספר לבין התכניות המוצעות.
- נסו לאתר את הנקודות שבהן המתנ"ס חזק ולבחור את התכניות שבהן המתנ"ס יכול להדגיש את הערך המוסף שהוא מביא עימו.
- במתכונתן הנוכחית, לא כל התכניות שנמצאות בספר מתאימות לשיווק לבית הספר. עם זאת, תוכלו להשתמש בהן כרעיונות לתכנית שניתן להתאים לבית הספר.

2. כתיבת התכנית

- אל תגישו את התכנית במתכונת שבה היא מופיעה בספר זה. את החומר תקבלו גם בתקליטור המכיל את כל התכנים המופיעים בספר. השתמשו בהם כבסיס לכתיבה של תכנית שמתאימה לבית הספר אליו אתם פונים ולמתנ"ס שלכם.
- מומלץ לא להגיע אל מנהל בית הספר עם תכנית מוגמרת אלא עם **שלב של תכנית** - עליו תבנו יחד את התכנית כולה. מומלץ לקיים שיחת רקע עם המנהל אפילו לפני כתיבת השלד. צאו מנקודת הנחה שלמנהל בית הספר יש רעיונות לתכניות, וכן יכולת להוציאן אל הפועל. לכן, התייחסו אליו כאל שותף שווה גם לבנייה של התכנית.

3. תקצוב התכנית

- ההערכות התקציביות המופיעות בספר הן גבוהות ועלולות להרתיע את מנהל בית הספר, המורגל בתקציבים קטנים הרבה יותר. על כן מומלץ לא להגיע לבית הספר עם תקצוב מוכן, אלא לבנות את התקציב יחד עם מנהל בית הספר.
- מומלץ להגיע אל בית הספר עם "נדוניה" תקציבית שתקרוץ למנהל בית הספר. דוגמאות לנדוניות פוטנציאליות: מצאו שותף נוסף (הרשות, הג'וינט, החברה למתנ"סים, גורמים אחרים בקהילה); תמחרו את העלויות למתנ"ס והציעו לספוג אותן; הציעו חינם משאבים קהילתיים שנגישים למתנ"ס (ספריות עירוניות, קונסרבטוריון).

4. מפת התמצאות בספר

- שימו לב לטבלאות המופיעות בעמודים 11-16, שבהן פירוט תחומי התוכן וחלוקה לגילאים. באמצעות הטבלאות תוכלו להגיע בקלות לתחום התוכן ולאוכלוסיית היעד שבהם אתם מעונינים.

4. מדוע לעבוד דווקא עם המתנ"ס³?

למתנ"ס נקודות חוזק רבות ויתרונות בולטים ביחס למתחריו, אותם ראוי להדגיש:

- יתרון **הגודל**: על פני ספקים של חוגים פרטיים, המאפשר מחירים תחרותיים.
- יתרון **ארגוני**: למתנ"ס יכולות הפעלה וארגון, והוא גורם מקצועי בתחום **הפקת תכניות ואירועים**.
- יתרון **האיכות**: לתכניות המוצעות על ידי החברה למתנ"סים יש מערכות הדרכה התומכות בהן מקצועית.
- יתרון **היציבות**: מאחורי המתנ"ס עומד **גוף מקצועי, יציב, מנוסה וגדול, שלא ייעלם**.
- יתרון **הגמישות**: המתנ"ס מנוסה בתפירת תכניות המותאמות לצרכים של הקהילה, וכן בבניית תכניות מודולריות המתאימות לתקציבים שונים.
- יתרון **המיקום הגיאוגרפי**: המתנ"ס ממוקם בסביבת בית הספר, בניגוד לארגונים אחרים המציעים תכניות שמקורן אינו בקהילה עצמה.
- המתנ"ס יכול לתת מענים בזמן **חופשות, בימים ובשעות שבהם בתי הספר אינם פעילים**.
- למתנ"ס יתרון ביכולתו להציע עזרה בניהול בית הספר **כמערכת כלכלית**, בזכות יכולתו לשמש צינור להעברת תקציבים, ובזכות ניסיונו בניהול מסוג זה: גבייה מהורים, התקשרויות אל מול ספקים, ניהול חשבונות וכו'.
- למתנ"ס ידע וניסיון **בגיוס ובאיגום של משאבים** לטובת פרויקטים משותפים.
- המתנ"ס יכול להפעיל **תכניות ייחודיות** ופרויקטים מיוחדים **לאוכלוסיות מוחלשות**.
- למתנ"ס **ערך מוסף קהילתי**, שאין לשום גורם פרטי. יש לו **מיומנויות קהילתיות** בתחומים כמו הפעלת מתנדבים ופרויקטים המשתפים גורמים רבים בקהילה שניתן לגייסם לטובת בית הספר. הרווחים של המתנ"ס חוזרים לקהילה.
- יש מתנ"סים שיתרונם **במתקנים** שעומדים לרשותם ולא בפעילות בתוך בתי הספר (החל מאולם תיאטרון, מגרשי ספורט וכלה בציוד הגברה או במקום לקיים בו אסיפות הורים של בית הספר). שימוש בכלים ובמתקנים של המתנ"ס עונה על צרכים של בית הספר וגם נותן ביטוי לשותפות בין שני הגופים.

³ מתוך החוברת "מטה היערכות החברה למתנ"סים ליישום דו"ח דברת: ניתוח מציאות והמלצות".

5. איך לעבוד עם בית הספר⁴?

- חשוב להיות מקצועיים ועדכניים בפנייה אל בתי הספר. השיווק הנכון, בין השאר באמצעות **מצגת ברמה טכנולוגית גבוהה**, משפר את יכולת התחרות מול גורמים פרטיים. השפה שכדאי לנקוט בה היא **שפה של התמחות ויזמות עסקית**, וזאת מבלי לנטוש את הערכים החברתיים (להפך: הערכים החברתיים הם הערך המוסף הייחודי, שישמש לשיווק המרכולת העסקית).
- מומלץ ללמוד את "**השפה הבית ספרית**".
- חשוב לראות את ה"**אחר**" כשותף, ולא כמתחרה.
- מומלץ למתנ"ס **להשקיע בבית הספר** (מזגנים באולם ספורט, למשל, שיפוץ ותחזוק של מתקנים בבתי הספר שבהם מתקיימות פעילויות), כדי להרוויח היקפי פעילות וקשר טוב עם בית הספר.
- רצוי לנהל מערכת של **אמון, אמינות ושקיפות** מלאה.
- המתנ"ס צריך להציע **זמינות ונגישות מיידית וללא הגבלה** למנהל בית הספר ולצוותו. טיפוח התחושה שהמתנ"ס הוא כתובת לכל פנייה של המנהל, וגם של ההורים המפנים את טענותיהם (כלפי תכניות משותפות למתנ"ס ולבית הספר) באמצעות המתנ"ס ומקלים בזאת על צוות בית הספר.
- מומלץ לנהוג **נדיבות** לגבי שימוש במתקנים ובציוד. בית הספר צריך להפיק תועלת מהחיבור, גם **במישור הכספי והחומרי**. ניתן להציע הסכם **חלוקה ברווחים**, ולא רק בהפסדים, כדי להגביר את כדאיות ההתקשרות עבור בית הספר.
- לא לרדוף אחרי קרדיט ופרסום בפרויקטים משותפים, לא להתעקש על "לוגו" של המתנ"ס, או להקפיד על הוספה של הלוגו של בית הספר. לנהוג **זהירות**, בבחינת "הרודף אחר כבוד - הכבוד בורח ממנו...".
- כדאי להשפיע על בתי הספר שלא להזמין מהמתנ"ס תפזורת של פעולות העשרה איכותיות, שבמכלול אין להן השפעה סגולית על חיי בית הספר, אלא להתמקד בתחומים מובילים **ברמה שכבתית או בית ספרית**. דפוס כזה ימצב את המתנ"ס כגורם משמעותי בבית הספר.
- בדיאלוג עם בתי הספר, המתנ"ס יכול להציג את עצמו כ"**חבילה**": בתי הספר שמתקשרים עמו יכולים לזכות ביתרונות נוספים, בעיקר בתחום הפעילות הקהילתית, כמו: סדנאות להורים, פעילות בתחום קהילה בטוחה, פעילות עם מתנדבים.

חשוב לזכור, כי אנו מציעים **שיתוף פעולה** עם בית הספר. גם לבית הספר יש יתרונות ויכולות משמעותיים שהמתנ"ס יכול ליהנות מהם. אל תשכחו אותם.

לכולנו שלוחה ברכת הצלחה ושמחה בעשייה!

משה חזות

מנהל

מתנ"ס נווה יוסף, חיפה

ד"ר שלומית שולוב ברקן

מנהלת אקדמית

מרכז צפורי

⁴ מתוך החוברת "מטה היערכות החברה למתנ"סים ליישום דו"ח דברת: ניתוח מציאות והמלצות".

מפת התמצאות לאיתור תחומי התוכן ואוכלוסיית היעד

ג. חלוקה על פי מפתח תחומים:

המתנ"ס
ובית הספר
במרחב הקהילתי

תחום	עמוד
1. ארץ, סביבה ומורשת	19
2. התחנכות ולמידה	33
3. נוער	59
4. מדע וטכנולוגיה	85
5. ספורט ואורח חיים בריא	113
6. תקשורת קהילתית	127
7. נכים ואוכלוסיות מיוחדות	135
8. בתי ספר קהילתיים - שותפות בקהילה	153
9. התנדבות נוער והורים	163

2. חלוקה על פי מפתח גילאים

תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי:

עמוד	תקציר	שם התכנית	התחום
20	העשרה של תכנים הנלמדים ממילא בבית הספר, באמצעות למידה חווייתית	מעגלי חוויה בסביבה הקרובה	ארץ, סביבה ומורשת
37	הקניית השפה האנגלית דרך נושאים הקרובים לעולם הילד	English Club	התחנות ולמידה
38	לימוד אנגלית למתחילים באופן חווייתי, באמצעות הפעלה של החושים השונים	Let's Begin	
39	העשרה של השפה בצורה חווייתית, באמצעות מפגש עם סיפורים מתרבויות שונות	סיפורים על החוף אוריינות בכיף	
41	שיפור של מיומנויות שפה באמצעות היכרות עם מאפיינים של סיפור קצר וכתביה של סיפור וספר	מסיפור לספר	
42	שימוש במצלמה ככלי ללמידה של יצירה ספרותית, במטרה לשפר יכולות שפתיות ולפתח יצירתיות	מסיפור לסרט	
43	תגבור של מיומנויות הקריאה, באמצעות ימי פעילות נושאים	תכנית העשרה בקריאה	
44	הקנייה של מיומנויות קריאה וכתביה בשפה הערבית, לתלמידים מעוכבי קריאה וכתביה	ג'סאר אלמנאל	
87	היכרות עם יישומי מחשב שונים, באמצעות פעילויות יצירה ומחשב המבוצעות על ידי ילדים והורים	מסע בחלונות הקסומים	מדע וטכנולוגיה
89	פעילות בסביבה לימודית מקוונת: בבית, במתנ"ס ובבית הספר, סביב תכנים שהמורים מכניסים למערכת	פיקו	
91	חשיפה של ילדות לתכנים ולשיטות מחקר מדעיים, בתכנית המודרכת על ידי נערות וצעירות העוסקות במדעים	העצמת נערות במדע ובטכנולוגיה	

128	עיבוד של מידע, בתחום דעת נבחר, לתוצר טלוויזיוני תוך לימוד של מיומנויות טלוויזיוניות	המצלמה ככלי ביטוי	תקשורת קהילתית
130	חקר של מקרי אלימות אמיתיים ושל אופן הטיפול בהם, והפרכתם לקטע טלוויזיוני שיוקרן בקהילה.	מונעים אלימות באמצעות מצלמת הווידאו	

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

עמוד	תקציר	שם התכנית	התחום
26	היכרות עם השפעת האדם על הסביבה ועם הדרכים שבהן ניתן לשפר את איכות החיים באמצעות למידה מגוונת	אני סביבתי	ארץ, סביבה ומורשת
28	תיעוד של מורשת היישוב באמצעים שונים, תוך שילוב של גורמים שונים בקהילה	סיפורו של יישוב	
45	הקניית מיומנויות שפה, במטרה לשפר את היכולת של תלמידים להתמודד עם טקסט חדש בכוחות עצמם	תכנית מודל במיומנויות שפה	התחנכות ולמידה
93	היכרות עם יישומי מחשב באמצעות פעילויות לימודיות מהנות	קורס לאוריינות תקשוב	מדע וטכנולוגיה
94	הקנייה של מיומנויות תקשוב לילדים ולהוריהם, וניצולן לצורך בנייה של אתר משפחתי	משפחה ברשת	
96	מסגרת המזמנת חשיפה לתוכנות ולאחרים בנושאים המעניינים כל תלמיד באופן אישי, בליווי של חונכים	מועדוני גלישה	
98	משחק כיתתי המזמן תחרות בין קבוצות דרך המחשב ומהווה מקום בטוח לפריקת מתחים	משחקים ברשת	
100	איסוף של חומרים הקשורים בתרבות היהודית והקמת מאגר מידע דיגיטאלי יישובי או בית ספרי	אוספים יהודיים דיגיטאליים	
102	למידה משפחתית אודות המורשת היהודית באמצעות סיפורים אישיים, מאגרי מידע מקוונים, פורומים עם יהודים בתפוצות	בונים עולם יהודי	

עמוד	תקציר	שם התכנית	התחום
114	תחרויות קט-רגל המזמנות מפגשים בין קבוצות מבתי ספר, מיישובים וממגזרים שונים	ליגת קט-רגל ארצית	ספורט ואורח חיים בריא
116	יצירת מעורבות של הורים בבית הספר באמצעות הקמת קבוצות הורים המתאמנות ומתחרות בענפי ספורט שונים	ליגות הורים יישוביות	
118	פעילות ספורטיבית מגוונת בבית הספר המופעלת על ידי אנשי המתנ"ס ובני נוער	ימי ספורט ונופש פעיל בבית הספר	
137	שילוב קבוצות תלמידים ותלמידים בודדים עם צרכים מיוחדים, בכל מגוון הפעילויות המתקיימות במתנ"ס	רצף	נכים ואוכלוסיות מיוחדות
139	פתיחת חוגי המתנ"ס בפני תלמידים עם צרכים מיוחדים	עם כולם	
140	אימונים שבועיים, תחרויות מחוזיות וארציות וימי ספורט בתחומי ספורט שונים המיועדים לילדים ולבני נוער נכים	חממות אולימפיות	
142	הפעלה במתנ"ס של חוגי ספורט המותאמים לתלמידים עם פיגור	ספיישל אולימפיקס	
144	הקמה של קבוצות כדורגל המותאמות ללקויות שונות, הנפגשות לאימונים ולפעילויות חברתיות	כדורגל	
146	מסגרות חברתיות ייחודיות לתלמידי החינוך המיוחד, העוסקות בפעילויות חברתיות, פעילות פנאי, פעילויות קהילתיות במתנ"ס, פעילויות התנדבות, אירועים ארציים לילדים ולנוער, ועוד.	מועדונים חברתיים	
154	היכרות עם מערכת החינוך, עם דרכים לעבודה משותפת של הורים ושל צוותי חינוך ועם דרכים לפתרון קונפליקטים	קורס הכשרה לוועדי הורים	בתי ספר קהילתיים
156	הקמה והפעלה של מרכז גישור מקצועי ליישוב סכסוכים ובניית הסכמות בין הורים לצוות בית הספר	מרכז לגישור ולבניית הסכמות בין הורים לבין מערכת החינוך	
158	הקמה, הנחיה והפעלה של מפגשים בין תושבים לאנשי חינוך לדיון בנושאים אקטואליים בתחום החינוך	פרלמנט הורים ואנשי חינוך	
159	הכשרה של הורים לקראת בנייה והפעלה של תכנית לימודים מקדמת הצלחה של ילדיהם בלימודים	קורס להורים מקדמי הצלחה של ילדים בלימודים	

עמוד	תקציר	שם התכנית	התחום
164	הכשרה של צוות בית הספר והמתנ"ס לגיוס ולהפעלה של מתנדבים; הכשרה של מתנדבים מתנועת של"מ להשתלבות בעשייה המשותפת לבית הספר ולמתנ"ס	הפעלת מתנדבים מתנועת של"מ בבתי הספר	ועדות ציבוריות ומתנדבים
167	הכשרה של צוותים מהמתנ"ס, מבית הספר, מוועד ההורים ומהרשות לעבודה בוועדות העוסקות בחינוך ובקהילה	הקמת ועדה משותפת בנושא "חינוך וקהילה"	
169	הכשרה והפעלה של בני נוער מתנדבים במסגרות שונות בבית הספר ובקהילה	פעילות התנדבותית של ילדים ונוער	

תכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון:

עמוד	תקציר	שם התכנית	התחום
46	הקנייה של מיומנויות יסוד בשפה האנגלית, לתלמידים שטרם רכשו אותן, במסגרות פעולה שונות (בבית הספר, בשעות אחה"צ, במרתונים)	S.T.A.R.S	התחנות ולמידה
47	הקנייה של מיומנויות קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור באנגלית, תוך שימוש בטקסטים שונים	SUCCESSO	
48	מפגשים מעשירים ומאתגרים החושפים את התלמידים לנושאים שונים מעוררי עניין, תוך שימוש בשפה האנגלית	Challenges	
49	שימוש בתכנית לימודים במקצוע הומאני, כבסיס לתגבור של מיומנויות שפה. התכנית מיועדת למורים ולתלמידים	תגבור מיומנויות שפה	
51	לימוד של מאה המושגים במורשת, בציונות ובדמוקרטיה ישראלית, תוך פיתוח של מיומנויות שפתיות	מאה מושגים לקראת בחינת המיצ"ב במורשת	
52	היכרות עם מושגי יסוד בהיסטוריה ועם נושא היסטורי, תוך פיתוח של מיומנויות שפתיות	מסע אל-העבר מסע אחר	
53	סדנאות והרצאות למורים, בתכנים המגיעים מתחום החינוך הביקורתי	חינוך, חברה ומה שביניהם	

התחום	שם התכנית	תקציר	עמוד
נוער	לילות לבנים	פעילות נוער אטרקטיבית ומגוונת המתקיימת במתנ"ס בלילות חמישי	60
	מרכזי אתגרים	הכשרה של מד"צים באתגרים, שיקימו ויפעילו בבית הספר מרכז אתגרים ותנועת נוער לאתגרים	67
	מרכזי מוזיקה	מרכז קהילתי שבו מתקיימת פעילות מגוונת בתחום המוזיקה בכמה מעגלים: נוער מוביל, נוער פעיל ונוער משתתף	72
	נערה עם עוצמה	הנחיה של נערות בנושאים של יזמות עסקית ושל מנהיגות נשים לקראת הפעלת מיזם	76
	עיר בשלום	מפגשים בין בני נוער המייצגים שונות חברתית, לצורך ליבון של השונות באמצעים תיאטרליים	79
מדע וטכנולוגיה	מרכזי נוער ממוחשבים	מסגרות חברתיות המאפשרות גלישה באינטרנט לבני נוער. המסגרות מוקמות ומנוהלות על ידי בני נוער	104
	החבורה	פתרון תעלומות שונות בתחום המדעים, על ידי קבוצות חניכים המאורגנות כ"חבורות"	107
	החממה	היכרות עם תכנים ועם שיטות מחקר מדעיות, במסגרת פרויקט המתבצע במרכז תעשייה הפועל ביישוב או בסביבתו	109
ספורט ואורח חיים בריא	לילה לבן ספורטיבי ביום חמישי	פעילויות ספורטיביות חופשיות ומודרכות במתקני המתנ"ס, המתקיימות בלילות חמישי	119
	קורס עוזרי מדריכים	הכשרה מקצועית (מוכרת על ידי וינגייט) של עוזרי מדריכים, לקראת השתלבותם בפעילות הספורט בבית הספר ובמתנ"ס	121
	פנ"ן פעילות נופש נוער	הכשרה של בני נוער לארגון ולהפעלה של אירועי נופש פעיל בקהילה ומחוצה לה	123
נכים ואוכלוסיות מיוחדות	מנהיגות נוער נכה	העצמה של בני נוער עם לקויות באמצעות ייזום, פיתוח והפעלה של פרויקטים קהילתיים	148

תכניות בתחום

ארץ

סביבה

ומורשת

1. תכניות בתחום ארץ, סביבה ומורשת

תכניות
בתחום
ארץ, סביבה
ומורשת

■ תפיסת עולם

תחום ארץ, סביבה ומורשת נוצר כדי לתת מענה לצורך שעלה מהשטח - לעסוק באופן מעמיק ומתמשך בנושאים מהותיים הקשורים לסביבה, לזהות ולשייכות לעם ולארץ.

רכזי התחום, הפועלים במתנ"ס, מספקים טיפול איכותי בסל ערכים: אהבת הארץ וידיעתה, מורשת תרבות וזהות, איכות חיים וסביבה, יחסי אדם, טבע ונוף, יחסי אדם וקהילתו וטיפוח מורשת היישוב.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

שיתוף הפעולה עם בתי הספר ביישובים קיים כבר מספר שנים, והוא בא לידי ביטוי במקבצים דוגמת אלה המוצעים כאן, בסל טיולים עשיר ואיכותי, בפעילות משותפת עם בתי הספר בתחומי איכות הסביבה, בפעילויות לחיזוק המורשת והזהות היהודית-ציונית, ועוד. הפעילויות מתבצעות בשעות הלימודים - במסגרת בית הספר, בשעות אחר הצהריים והערב - כפעולות משותפות להורים ולילדים, ולעתים אף כפעולות שבהן מזמין בית הספר את הקהילה כולה לחוות וללמוד יחדיו.

■ התכניות המוצעות

תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי:

- מעגלי חוויה בסביבה הקרובה

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

- אני סביבתי
- סיפורו של יישוב

שם התכנית: מעגלי חוויה בסביבה הקרובה

מקבצים ללימודיים חווייתיים להעמקת הקשר בין התלמיד ליישובו ולקהילתו

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לטפח את ההבנה בתחומים של ארץ, סביבה ומורשת ולחבבם על התלמידים.
- ליצור מערכי לימוד שיעזרו לתלמידים להפנים את החומר שנלמד בשיעורים, על ידי העברתו מזוויות שונות ובאמצעים חווייתיים.

קהל היעד: תלמידי בית הספר היסודי.

תיאור התכנית: הרחבה של תכנים הנלמדים בכיתה במקצועות הקשורים לארץ, סביבה ומורשת, תוך שימת דגש על פיתוח של זיקה לסביבה הקרובה. הלמידה נעשית באמצעות סדנאות וסיורים חווייתיים המתקיימים בסביבה הקרובה:

כיתה	הנושא הנלמד בכיתה	שם התכנית	מתכונת הפעילות
א	אני וגופי	סדנת חושים	סדנאות בודדות בנות 3 שעות כל אחת
		החי מתחת לאבן	
		שלהי הקיץ	
ב	אני וביתי	צבע בטבע	סדנאות בודדות בנות 3 שעות כל אחת
		הסוואה, בעלי חיים וביתם	
ג	השכונה שלי	הזית	סדנה בת 3 שעות
		השכונה שלי	מקבץ הכולל 2 שיעורים ויום סיור
ד	היישוב שלי	היישוב שלי	מקבץ הכולל 3 שיעורים ו-2 ימי סיור
ה	גיאוגרפיה ארכיאולוגיה והיסטוריה	מקבץ גיאוגרפיה מקבץ ארכיאולוגיה	כל מקבץ כולל 4 שיעורים בכיתה ויום סיור
ו	בת/בר מצווה	בת/בר מצווה וזהות יהודית	מקבץ פעילויות

[ראו פירוט של התכנים שבעמוד 23].

דרכי הפעולה:

- משך המפגשים והיקפם מפורטים לעיל.
- המפגשים יונחו על ידי מדריכות ארץ סביבה ומורשת, או על ידי סטודנטים שישכרו על ידי המתנ"ס ויעברו הכשרה מיוחדת על ידי אנשי מקצוע בחברה.

דרישות התכנית:

- מדריך אחד - אם התכנית נבנית כרצף של פעילויות לאורך השנה, או מספר מדריכים - אם התכנית נבנית כך שהפעילויות מועברות במקביל. אם אין ביישוב מדריכות ארץ, סביבה ומורשת, מומלץ להעסיק שני סטודנטים, שיעבדו במקביל.
- עזרים דידיקטיים שהמדריך מכין (ניתן להשתמש בדוגמאות מוכנות הקיימות במתנ"סים).
- חלק מהמקבצים דורשים הסעה.
- לא נדרשת אבטחה בפעילות תוך יישובית, אך כל יציאה מבית הספר צריכה להיעשות בתיאום עם מחלקת טיולים ארצית.

תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות*
סדנה	3 שעות (סדנת חושים, החי מתחת לאבן, שלהי הקיץ, צבע בטבע, הסוואה, בעלי חיים וביתם, הזית)	340 ₪
מקבץ 1	שיעור הכנה, סיור של 3 שעות ביישוב, שיעור סיכום (השכונה שלי)	450 ₪
מקבץ 2	2 שיעורי הכנה, 2 ימי סיור בני 4 שעות כל אחד, שיעור סיכום (היישוב שלי)	700 ₪
מקבץ 3	4 שיעורים בכיתה ויום סיור (גיאוגרפיה, ארכיאולוגיה)	580 ₪

* המחירים מתייחסים לסדנאות המונחות על ידי מדריכות ארץ ומורשת. כאשר המדריך הוא חיצוני נהוג לשלם 25-40 ₪ לשעת פעילות.

* כל המחירים כוללים עלויות חומרים.

* המחירים אינם כוללים עלויות הסעה ואבטחה, שכן לעתים קרובות בית הספר מזמין את אלה באופן ישיר.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:** היכרות טובה יותר עם החומר הנלמד בכיתה בנושאים מקבילים, פיתוח זיקה לשכונה או ליישוב שבו גרים.

☞ **טיפים שיווקיים:** בעלות נמוכה יחסית, ניתן ליצור ערך מוסף לתכנים עיוניים הנלמדים בכיתה, ובמקביל להרחיב את המודעות לקהילה ואת הפעילות עימה ולמענה.

🔍 שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס יכול ליצור את החיבורים ואת השותפויות בקהילה, שיזמנו שילוב של עבודה בית ספרית עם עבודה ופעילות בקהילה: השתלמויות מורים, סדנאות משותפות להורים ולילדים, אירועים קהילתיים, שימור ופיתוח ריאות ירוקות בקהילה, אימוץ אתר, סיורים למשפחות בסביבה הקרובה בימי שישי, ועוד.

שימו לב: קיימת חפיפה מסוימת בין תכנית הלימודים המקובלת לבין התכנית המוצעת כאן. לכן, הקפידו להדגיש את החיבור לקהילה, שהמתנ"ס יכול להציע.

בית הספר יכול להשתמש בשעות שנוספו בדו"ח דברת, כדי להרחיב את התכנים הלימודיים ולהפוך אותם לחווייתיים יותר. דרך הפעילות הבית ספרית ייווצר החיבור לאחים, להורים ולמשפחה המורחבת.

נספח: פירוט של התכניות הנכללות בתכנית "מעגלי חוויה בסביבה הקרובה"

תכניות
בתחום
ארץ, סביבה
ומורשת

מקבצי ההעשרה המוצעים כאן פותחו על ידי המחלקה לארץ, סביבה ומורשת, מרכזי ארץ מורשת במתנ"סים וצוותי בתי הספר. בדפים שלפניכם נמצאים הקווים המובילים העיקריים של התכנית. חשוב לדעת כי מדובר בקווים מנחים, וכי ניתן לערוך התאמות לתכנית על פי הדגשים של בתי הספר השונים.

כיתות א'

הרחבה של הנושא "אני וגופי" הנלמד, לרוב, בכיתה א'. פיתוח מודעות סביבתית, עידוד של חקר, סקרנות ויזמות טבעיים - יחד עם לימוד של הסכנות הצפונות בהתנהגויות אלו. זאת, באמצעות היכרות עם החי והצומח בסביבה הקרובה.

■ **סדנת חושים:** נכיר את חמשת החושים - נמשש, נריח, נטעם, נצפה ונשמע; נעמוד על המאפיינים של כל אחד מהחושים; ננסה להבין מה קורה כשחוש מסוים אינו מתפקד, וכיצד הדבר משפיע על החושים האחרים. כל זאת, בדרך חווייתית ומלאת משחקים והפתעות.

■ **החיי מתחת לאבן:** נצא לשטח, נכיר את מקום המגורים ואת אורחות החיים של "פרוקי רגליים" מייצגים בסביבה הקרובה. נאסוף בעלי חיים, נלמד כיצד להגדיר אותם ונגלה את תכונותיהם הייחודיות. הפעילות מומלצת לימות הסתיו והחורף.

■ **שלהי קיץ:** נכיר את המאפיינים של שלהי הקיץ (הסתיו) בארצנו: פני השדה, הצמחים, הקוצים, הזרעים ובעלי החיים הפעילים בתקופה זו של השנה. נלמד כיצד מפיצים הצמחים את זרעיהם כהכנה לחורף שיגיע וכיצד מתכוננים אליו בעלי החיים הקטנים שסביבנו.

כיתות ב'

הרחבה של הנושא "אני וביתי" מזוויות ראייה בלתי שגרתיות:

■ **הסוואה של בעלי חיים וביתם:** נבין כי בניגוד לבני אדם, לבעלי חיים יש צורך להסוות את גופם ואת ביתם. נבין מהי הסוואה, מי מסווה ומדוע. ניחשף לדוגמאות להסוואה באמצעות שקופיות. נסיים בפעילות יצירה.

■ **"צבע בטבע":** נכיר את אורחות החיים בבית הקדום. נתנסה בהפקת צבעים בשיטות מסורתיות - מתבלינים, מצמחים, מאדמה ומפחם; נתנסה בשימושים מסורתיים בצבעים לצביעת אריגים, לאיפור, ועוד.

כיתות ג'

הרחבה של נושא "השכונה שלי" הנלמד בכיתות אלה. ובנוסף, היכרות עם הזית לקראת המסיק בסתיו.

■ **השכונה שלי:** מקבץ פעילויות חקר, המפנה את תשומת ליבם של הילדים לשכונה שבה הם גדלים. ננסה להבין כיצד מתכננים שכונה, נבדוק אילו מבנים קיימים בה, מלבד בתי מגורים, ומהי חשיבותם לחיים היומיומיים. נצא אל השכונה ונכיר אותה מקרוב באמצעות משחק. נעסוק בנושא איכות הסביבה בשכונה, מה דרוש לנו על מנת שהשכונה תהיה נעימה לנו למחיה, ומה אנו, כילדים, יכולים לתרום לכך.

■ **הזית:** היכרות עם העץ, עם מסלול נדודיו מאפריקה לארץ ישראל לאורך השבר הסורי אפריקאי, עם המאפיינים שלו כעץ מדברי ועם המשמעות שיש לעץ ולמוצריו במורשת היהודית-ציונית. מדוע עלה הזית מסמל את השלום? מדוע משחו מלכים דווקא בשמן זית, ומה הקשר בין עץ הזית לשלמה המלך? מה היו שימושי הזית ומוצריו בעולם העתיק? כיצד מוסקים זיתים ומתי? על כל אלה ועוד ננסה לענות בסדנה שבה נלמד, נשחק, ניצור ונשתעשע בעזרת חוברות מיוחדות שהופקו לצורך סדנה זו. את הסדנה נסיים באפייה של פיתות עם שמן זית וזעתר. הסדנה מומלצת לעונת המסיק.

כיתות ד'

הרחבה של נושא "היישוב שלי" הנלמד בכיתות אלה, במתכונת רחבה מעט יותר מאשר הסדנאות המוצעות לגילאים האחרים. התכנית כוללת שני שיעורים בכיתה, שני ימי סיור ושיעור מסכם.

■ **השיעור הראשון** מתמקד בתחום ההיסטוריה. נבין כיצד לומדים היסטוריה וכיצד ניתן לדעת על העבר. נכיר את האופן שבו ממצאים חומריים וכתובים מלמדים אותנו על מה שהתרחש בעבר הרחוק והקרוב.

■ **השיעור השני** מתמקד בהיכרות עם התקופות הרלוונטיות ליישוב, עם הנסיבות שהובילו להקמתו בעת החדשה ועם התקופות שבהן היה קיים בעת העתיקה. ננסה לבדוק את שם היישוב והאם ניתן למצוא אותו בכתבים עתיקים ובמיוחד בתנ"ך. ניצור יחד סרגל זמן רלוונטי ליישוב.

שני השיעורים מלווים באמצעי המחשה רבים, משחקים ודרכי הוראה מגוונות.

■ **יום הסיור הראשון ביישוב** יעסוק בהיכרות עם ההיסטוריה של העיר - בתי ראשונים, אתרים מיוחדים, ועוד.

■ **יום הסיור השני ביישוב** יוקדש לצמחייה של העיר ולחשיבותה לחיי התושבים. נכיר את הריאות הירוקות של העיר, את הגנים הציבוריים, את השדרות. בעזרת מגדיר עצים שנבנה יחד, ננסה להכיר וללמוד את שמות עצי הנוי ביישוב ולהבין את הסיבות שהביאו לנטיעה דווקא של עצים מסוימים.

■ **שיעור הסיכום** יועבר באמצעות ערכת שקופיות שתצולם במהלך הסיורים, במטרה לשחזר את תהליך הלימוד.

■ אנו ממליצים לחתום את התכנית ב"יום שיא" **יישובי להורים ולילדים**, שיכלול את כל בתי הספר שהיו שותפים לתכנית. בעזרת חידונים ומשחקים נחלוק את הידע הרב שרכשו הילדים על היישוב במהלך התכנית.

כיתות ה'

המטרה של מקבצי "ארכיאולוגיה" ו"גיאוגרפיה" המוצעים כאן היא להגביר את ההפנמה של החומר התיאורטי הנלמד בכיתה במקצועות אלה, על ידי המחשתו באמצעים דידקטיים מגוונים. בנוסף, נשאף בשיעורים אלה ליצור היכרות טובה של הילדים עם ההיסטוריה של ארץ ישראל ועם מפת הארץ, על נופיה ועריה.

מקבץ ארכיאולוגיה:

- **השיעור הראשון** מקנה מושגים ראשוניים בארכיאולוגיה, כמו: תל, חפירות, עתיקות, ארכיאולוג, שחזור, ועוד.
- **השיעור השני** עוסק באופן שבו נוצר תל ובאופן שבו מתקיימות שכבות שונות של היישוב זו על גבי זו. ננסה להבין מדוע נמשכים בני האדם שוב ושוב לאותם המקומות, ומדוע היישוב שלנו הוקם דווקא במקום שהוקם.
- **השיעור השלישי** כולל הצגה מלווה בתפאורה, בתלבושות ובאביזרים שונים של החיים בימי קדם. יחד עם התלמידים נחזור לתקופתו של יצחק אבינו (או תקופה אחרת הרלוונטית ליישוב) ו"נעבור" יחד איתו ועם משפחתו יום שלם מהשכמה ועד שקיעה.
- **יום סיור ביישוב** לאזור שבו מתבצעות חפירות הצלה, או לחילופין לאתר היסטורי בסביבות היישוב. כמעט כל יישוב בארץ משופע באתרים ארכיאולוגיים. בחלק ניכר מהיישובים ניתן גם למצוא בפועל חפירות הצלה מטעם רשות העתיקות. אם אין אתר כזה בנמצא, נביא אל הכיתה חרסים מחפירות שונות ונדמה יחד איתם חפירה בחצר בית הספר.
- **ביקור מסכם במוזיאון** שבו נפגיש את הילדים עם מיצגים אמיתיים מהעבר. המוזיאון ייקבע לפי מיקום היישוב: ניתן לבקר במוזיאון הארץ בת"א, במוזיאון ישראל בירושלים, מוזיאון הכט בחיפה וכן במוזיאונים קטנים רבים ברחבי הארץ, המשמרים חפצים היסטוריים מתקופות שונות. הביקור במוזיאון יכול להוות יום סיור בפני עצמו או להיות משולב ביום טיול.

מקבץ גיאוגרפיה:

- **השיעור הראשון** יוקדש להיכרות עם סימנים מוסכמים במפה, באמצעות משחקים וחידונים.
- **השיעור השני** יוקדש להבנת נושא התבליט, תוך יצירה וצביעה של מפות תבליט מעיטת נייר.
- **השיעור השלישי** יעסוק בהיכרות עם מפת ארץ ישראל: חבליה הגיאוגרפיים, עריה העיקריות ואתרים משמעותיים. השיעור יועבר באמצעות שקופיות, חידונים ומשחקי חשיבה.
- **השיעור הרביעי** יכלול הכנת מפות של בית הספר על פי קנה מידה ו"סיור" בעקבות המפה. במקומות שבהם ניתן הדבר, תורחב המפה אל מחוץ לכותלי בית הספר.
- **טיול עירוני** שבו הילדים ינווטו בעזרת מפות, על פי החומר שנלמד בכיתה. בנוסף, הם יקבלו הדרכה שתכיר להם את האזור. טיולים לדוגמה: ממגדל שלום למרכז סוזן דלל בדגש על ראשית תל-אביב, מרכז הכרמל, שכונות בירושלים וכו'.
- הערה: התכנים הנלמדים במקבץ זה מתאימים, על פי רוב, לתכנית הלימודים של כיתות ה', אך בבתי ספר מסוימים הם נלמדים רק בכיתות ו'.

בר/בת מצווה:

התכנית תיבנה בשיתוף מינהל ההדרכה של החברה, צוות המתנ"ס וצוות בית הספר, בהתאם לצרכים שיוגדרו.

שם התכנית: אני סביבתי

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- ליצור מודעות לסביבה ולבעיות הקשורות בה.
- להקנות ידע ומיומנויות ולטפח גישות חיוביות ומחויבות לפעולה, בנושא של פתרון בעיות סביבתיות ומניעת בעיות חדשות.

קהל היעד: אפשר לפעול בכל גיל, בתחומים שונים וברמות שונות - מגן ועד תיכון.

- תיאור התכנית:** למידה על השפעת האדם על הסביבה ועל הדרכים שבהן ניתן לשפר את איכות החיים - באמצעות פעילות חקר, הטמעת התנהגות והתנהלות סביבתית, צרכנות נבונה, תזונה בריאה, הקמת גינה וכיו"ב.

דרכי הפעולה:

- תכנית שנתית של שלושה עד עשרה מפגשים, בני שעה וחצי, המתקיימים בבית הספר ובסביבתו. לכל מקבץ פעילויות רצוי להצמיד יום סיור.
- כמות המפגשים תכתיב את היקף הנושאים ואת מידת ההעמקה בלמידה. למשל, אם בית הספר רוצה להקים פינת איסוף לבקבוקים שעליהם אפשר לקבל דמי פיקדון: בתכנית בת שלושה מפגשים ניתן לעשות הכנה לתלמידים וליצור מוטיבציה לאיסוף. בתכנית בת עשרה מפגשים - ניתן לחשוב על דרכים שונות להפחתת פסולת, ולצרף ביקור באתר סילוק פסולת. באופן כללי, תכנית של שלושה מפגשים יכולה להיות תכנית מצומצמת המציעה טעימות מכמה נושאים, או תכנית המתמקדת בנושא מסוים.
- ניתן לקיים שניים עד שלושה אירועי שיא שנתיים בבית הספר, במסגרתם אפשר להעמיד דוכנים ולהציע הפעלות שונות בנושאים שונים. למשל, אפשר לקיים יום שדה ולבשל בתנאי שדה וכך לחוות חוויה של חזרה לאדמה.
- ההדרכה תתבצע על ידי צוותי ארץ, סביבה ומורשת, או על ידי מדריך בוגר מתחום לימודי הסביבה.

דרישות התכנית:

- מורה מטעם בית הספר ילווה את התכנית ויעזור בהטמעת הנושא בבית הספר.
- הפעילות מומלצת לקבוצות של עד עשרים תלמידים.

תקצוב: התקציב תלוי בתכנית שאותה רוצים להפעיל.

דוגמאות:

עלות	פירוט	סעיף
150 ₪	מפגש בן שעה וחצי בהנחיית מדריכות ארץ מורשת	הנחיה
350 ₪	מפגש בן שעה וחצי בהנחיית מדריך בוגר	יום סביבה וקהילה בבית הספר
2,500 ₪	כולל סדנאות והפעלות	חומרים
ללא עלות	מהטבע או בשימוש חוזר	

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- שינוי סביבתי, כגון: משטח בור - לגינה, או מאזור מלוכלך - לנקי.
- שינוי בהרגלים, כגון: צריכת מזון בריא, הפחתת אריזות, הפחתת פסולת, הפרדת פסולת, יצירה של פסלים סביבתיים וכיו"ב.

☞ **טיפים שיווקיים:** הנושא חשוב לאיכות חיינו עכשיו, קריטי לעתידנו, גורלי לבריאותנו. הנושא מדובר ומתקשר.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס יכול להציע תכניות המשך בתחום, כגון קבוצות של מנהיגות נוער סביבתי כהמשך ישיר לפעילות שבוצעה במסגרת בית הספר; כגורם קהילתי חשוב, הוא יכול להוביל תהליך של חינוך סביבתי.

לבית הספר, כגורם חינוכי, יש מנדט וכלים להוביל תהליך כזה.

דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

מומלץ לחשוב מהן הבעיות הסביבתיות המטרידות ביישוב ולהכין תכניות הנותנות מענה מקומי. דוגמאות:

- אם בחצר בית הספר יש פינות מוזנחות - כדאי להציע טיפוח של החצר בשילוב פעילות הורים וילדים, הקמת גינת ירק או גינת תבלינים, בניית ספסלים מבוץ וכדו'.

- אם ברחובות יש פסולת רבה - כדאי להציע תהליכים של הפחתת פסולת והפרדת פסולת.

רצוי לשלב מספר פעילויות של הורים וילדים - למשל, שילוב של ההורים באיסוף בקבוקים ופחיות לחוק הפיקדון. כדאי לפתח ערוץ תקשורת עם ההורים, המעביר מידע שוטף על הפעילות ומגייס אותם לסייע בה.

שימו לב: נושא זה אינו מטופל מספיק בבית הספר, לכן מומלץ מאוד להדגישו. הקפידו לציין את ההשפעה של הפעילות ברמה השכונתית או היישובית ולא רק הבית ספרית.

שם התכנית: סיפורו של יישוב

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להעמיק את הזיקה של הילדים לקהילה וליישוב.
- להעלות את חן המקום בעיני יושביו.
- לחזק את הקשר הבינדורי.

קהל היעד: אפשר לפעול בכל גיל, בתחומים שונים וברמות שונות - מגן ועד תיכון.

תיאור התכנית: שימור, שיחזור ותייעוד של שכונות ושל יישובים ברחבי הארץ, באמצעות פעילות יצירתית והפעלה קהילתית סביב נושא נבחר. למשל: הפקה של "ספר היישוב", הכנת ערכת לימוד, הפקת עיתונים ברוח התקופה המתועדת, הפקת הצגות המתארות את תולדות היישוב, הקמת תערוכות, תיעוד במחול, הפקת סרטי וידאו, הכנת משחקים, יצירת תוכנות מחשב, בניית אתר באינטרנט, ועוד (ראו בנק רעיונות המופיע בעמוד 30).

דרכי הפעולה:

- משך הפעילות ותדירותה נגזרים מתוצר התייעוד שאליו רוצים להגיע. היקף מינימלי: ארבעה מפגשים. לדוגמה: צילום היישוב ויצירת פוסטרים - ארבעה מפגשים, הפקת ספר על כל שלביו - תכנית שנתית בת עשרה מפגשים לפחות.
- הדרכת התכנית תיעשה על ידי צוות ארץ, סביבה ומורשת, או על ידי רכז אחר מטעם המתנ"ס, שיוכשר על ידי צוות המחלקה. אפשר להיעזר באנשי מקצוע נוספים מתוך המתנ"ס: אם מחליטים להפיק סרט אפשר להיעזר ברכז תקשורת קהילתית; אם מחליטים ליצור קיר פסיפס המספר את סיפור היישוב אפשר להיעזר במדריכי אמנות של המתנ"ס, וכיו"ב.
- רצוי שהפרויקט יובל על ידי ועדת היגוי, שתורכב מנציגות של בית הספר, המתנ"ס, הרשות המקומית וארגונים נוספים הקיימים ביישוב ויכולים ליטול חלק בפרויקט.

דרישות התכנית:

- מורה מטעם בית הספר.
- ציוד ואנשי מקצוע נוספים בהתאם לאופי הפרויקט ולשיטת התייעוד.

תקצוב:

נגזר מהתוצר המבוקש. לדוגמה:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 15,000-12,000	5-4 מפגשים בכיתה, עריכת סרט ואירוע משותף להורים וילדים	הפקת סרט
₪ 8,000-6,000	5-4 מפגשים בכיתה, ראיונות ואיסוף תצלומים מוותיקי היישוב, עריכת חוברת, אירוע מסכם	הפקת חוברת

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- מדד עיקרי - התוצר.

- מעגלים נוספים בקהילה שנחשפו לתוצרי התיעוד או שהיו שותפים לתהליך התיעוד וההפקה.

☞ **טיפים שיווקיים:** תחושת השייכות לבית הספר, לשכונה וליישוב תפחית את הוונדליזם והניכור ותיצור גאוות יחידה. ניתן להפעיל את התכנית כחלק מנושא שנתי הנלמד בבית הספר.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס יכול לצמצם עלויות באמצעות משאבים הקיימים בו - של כוח אדם ושל ציוד מגוון; יכול ליצור חיבורים בתוך הקהילה; מיומן בהפקת אירועי השיא של הפרויקט; נהנה ממערכת הדרכה מובנית בנושא שפותחה על ידי המחלקה לארץ, סביבה ומורשת, ומהניסיון שיש לאנשי המקצוע בחברה בתחום.

דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

חשבו על הנושאים הבאים:

- **רקע:** מיהו היישוב ומיהם תושביו?

- **רציונאל:** למה חשוב לנו לספר את סיפורו של היישוב שלנו? למה דווקא עכשיו? (יום הולדת ליישוב, דור הוותיקים הולך ונעלם, חנוכה של מבנה חדש, אוכלוסייה חדשה שאינה חשה זיקה למקום).

- **קהל היעד:** למי נספר את הסיפור? (לילדי בית הספר, להורים, לקהילה, לילדי הגנים)

- **תוכן:** מה נספר? באלו תחומים נתמקד? (ראשית היישוב, עדה מסוימת, מבני ציבור, התפתחות היישוב, דמויות משמעותיות לבית הספר או ליישוב).

- **מטרות ואמצעים:** מהם תוצרי התיעוד? מה נפיק בסוף התהליך? איך נספר את הסיפור? (תערוכות ציורים, צילומים, הצגה, מחזמר, ספר, עיתון, אירוע קהילתי).

- **דרך העבודה:** כיצד ובאילו שלבים בעשייה הקהילה שותפה? איך משתפים ומשלבים אוכלוסיות רבות ככל האפשר בתהליך העשייה ובתוצריו? (ראיונות, חלוקת תוצר לכל משפחה, מעורבות הורים, הצגה לקהילה או בשיתופה, פעילות עם בתי ספר נוספים ביישוב).

- **שותפים לעבודה:** אילו אנשים הייתם בוחרים לוועדת ההיגוי? מהם תפקידיהם? היכן אתם זקוקים לצוותים מקצועיים? (בוועדת ההיגוי חברים נציגי מתנ"ס, בית ספר, רשות מקומית, הורים, מועדון קשישים, שימור אתרים, יחידה סביבתית, וכו'; צוותים מקצועיים; עורך, במאי, צוות צילום, מדריך אמנות).

- **מקורות מידע:** באילו מקורות מידע תיעזרו לצורך התחקיר? איך יתבצע התחקיר? (ספרייה, ארכיון יישובי, ראיונות עם אנשים, בעלי תפקידים, אינטרנט, אוסף צילומים של קק"ל וכו').

- **לו"ז:** מהו לוח הזמנים שקבעתם?

- **תקציב:** מהן העלויות המשוערות? מיהם השותפים הפוטנציאליים למימון?

נספח: בנק רעיונות לתוצרי התכנית

רעיונות לתוצרים

- תערוכה מקומית: "עבר - הווה - עתיד"
- תחרות ותערוכה של צילומים וציורים
- תערוכה ומרכז למידה באמצעות תצלומי אוויר
- סרט תיעודי
- אתר אינטרנט המקבץ נתונים אודות היישוב
- "ספר היישוב"
- פינות חמד ביישוב לצד מפגעים סביבתיים
- משחקי שולחן

רעיונות לאירועים ולפעילויות

- להקדיש את הפעילות כתכנית שנתית לחגיגות לרגל עשור, יובל וכיו"ב
- "יום הולדת ליישוב"
- לשלט אתרים, לנקות אותם ולקיים בהם סיורים ואירועים
- "תיאטרון מסע" - ביצוע הדרכות ביישוב באמצעות שחקנים
- "בתים מספרים"
- כנס מחזורים של בית הספר
- טיולים וסיורים ביישוב
- חידון יישובי, משחקים ושעשועונים
- הנחיה של תכניות שורשים, תכנית בת/בר מצווה
- אירועי עדות ומנהגים

2

תכניות בתחום

התחנכות

ולמידה

■ תפיסת עולם

ההשכלה מהווה בישראל מרכיב מכריע במיצובו החברתי-כלכלי של כל אדם. מכאן, שלמערכת החינוך יש את הכוח להשפיע על מסלול חייו של אדם כבר מגיל צעיר. אנו מאמינים שכל תלמיד יכול להצליח בלימודיו ולהגיע לזכאות לתעודת בגרות מלאה. האחריות שלנו, העוסקים בחינוך, היא ליצור את התנאים שיאפשרו לו לעשות זאת. תלמידים המוגדרים כחלשים על ידי המערכת הם תלמידים החווים יום-יום חוויות של כישלון והשפלה. הם חיים בתחושה הולכת וגוברת של אי מסוגלות ומפתחים התנהגויות א-נורמטיביות כגון הסתגרות, אלימות, התבדלות, ועוד. כדי להביא בני נוער אלו ללמידה, לעורר בהם מוטיבציה, להחזיר להם את האמון בעצמם, וכדי להחזיר את אמון המערכת ביכולתם להצליח, יש צורך במסגרת רציפה שתהיה תומכת, עוטפת ומעצימה.

מסגרת זו צריכה לשלב בתכנית הלמידה גם פעילות חברתית מגוונת, השמה דגש על גיבוש הקבוצה והעלאת דימויו של הפרט בעיניו ובעיני סביבתו. הפעילות החברתית מאפשרת גם לתלמידים חלשים בלימודים להביא צדדים חזקים שלהם לידי ביטוי ומיצוי ולמצוא את מקומם בחברה ממקום חזק. הפעילות החברתית כוללת מפגשים אישיים עם התלמידים, ביקורי בית ומפגשי הורים, פעילות קבוצתית קבועה סביב נושאים החשובים לבני הנוער, פעילות שיא, טיולים, חגים ומסיבות ופעולות העשרה שונות כגון אתגרים, תיאטרון קהילתי, מחשבים, יצירה, תקשורת קהילתית, ספורט ועוד. דגש מיוחד מושם על נושא ההתנדבות, שבו בני הנוער לא רק מקבלים, אלא גם תורמים לקהילתם ועל ידי כך זוכים להעצמה נוספת.

להורים חלק מרכזי בתכניות, בהיותם האחראים העיקריים על ילדיהם. לכן, המסגרת כוללת גם פעולות וסדנאות להורים שבהן נדונים נושאים, כגון: דילמות הקשורות בגיל ההתבגרות, התמודדות עם בעיות אלכוהול, סמים ואלימות, משפחה בהגירה וכו'. בנוסף לכל אלה, נשמר עם ההורים קשר רצוף באמצעות ביקורי בית ושיחות אישיות.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

מדוע דווקא המתנ"ס?

התכניות המוצעות כאן יופעלו על ידי מורים ומדריכים של המתנ"סים ביישובים, שיקבלו הנחיה מצוות המחלקה להתחנכות ולמידה בחברה למתנ"סים. שני גופים אלו מתאימים במיוחד להפעלת תכניות התערבות בתחום של התחנכות ולמידה:

- מתערבים חיצוניים עוזבים את היישובים עם סיום הפרויקט. המתנ"ס, לעומת זאת, ממשיך להוביל תהליכים חברתיים, חינוכיים וקהילתיים ביישוב גם לאחר שתכנית מסתיימת.
- המתנ"ס נהנה מהנחיה של המחלקה להתחנכות ולמידה. המנחים הם מקצועיים בתחומם, בעלי ניסיון רב בהובלת תכניות ותהליכים בתחום הלמידה ובניהול פרויקטים חינוכיים. המחלקה פועלת מאז שנת 1992 כחלק ממערך ההדרכה של מינהל הדרכה ומו"פ בחברה למתנ"סים, ומפעילה מידי שנה תכניות לימודיות-חברתיות בכשישים יישובים ברחבי הארץ, בהיקף של כ-10,000 תלמידים בשנה.

- השילוב של מערך יישובי המכיר היכרות עמוקה וכוללנית את התלמידים, את ההורים ואת הקהילה, עם מערך מקצועי מרכזי תומך - הוא שילוב נכון, המבטיח הצלחה.
- שותפים לפרויקטים ולתכניות גופים רבים, כגון: המשרד לקליטת עלייה (פל"א לתלמידים עולים), משרד החינוך (פל"א ליוצאי אתיופיה, שע"ל - שיפור עברית לעולים, עם אגף לקליטת עלייה ותגבור מיומנויות יסוד עם אגף שח"ר), ג'וינט ישראל (אופק ומעברים) והסוכנות היהודית (קז"ח של עברית).

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

תכניות הלימודים המוצעות כאן משקפות תפיסות פדגוגיות ושיטות הוראה הנגזרות מעולם החינוך הבלתי פורמלי. עם זאת, יישום התכניות מחייב שיתוף פעולה אמיתי עם מערכת החינוך הפורמלי. שיתוף הפעולה יכול להתקיים במודלים שונים הנעים על הרצף שבין הנחיה של מורי בית הספר בשיטות הוראה אחרות לבין יישום של שיטות הוראה אלו בפעילות בשעות אחר הצהריים. המשותף לכל המודלים היא תפיסה של בית הספר כמוביל וכשותף בתהליך השינוי. זהו תנאי בסיס להצלחת התכנית. כדי ליצור שיתוף פעולה כזה, חשוב לנקוט בסדרה של פעולות:

- מיד עם הכניסה ליישוב ובחירת הרכז או הרכזת, חשוב לקיים פגישה עם מנהל בית הספר. בישיבה יוצגו הפרויקט, מטרותיו והאנשים הקשורים בו; ייקבעו אנשי הקשר מטעם בית הספר לפרויקט, וייקבעו נהלי שיתוף הפעולה בין הפרויקט לבית הספר בכל המישורים: קביעת יעדים לימודיים, מעקב אחר הישגים, בניית קבוצות, שילוב התכנית החברתית של בית הספר ושל הפרויקט, קבלה הדדית של נתונים וציונים, קביעת מקום ושעות הפעילות.
- צוותים משותפים לפרויקט ולבית הספר - הכוללים רכזים, יועצות, מחנכות ומורות, יקיימו דיונים ומפגשים שוטפים בכל הנושאים הקשורים לילדי הפרויקט ולהצלחתם. מנהל בית הספר ומנהל הפרויקט יהיו שותפים בהובלת התהליך.

התכניות המוצעות:

תחום התחנכות ולמידה מציע תכניות ייחודיות שפותחו על ידי החברה, הופעלו בהצלחה בבתי ספר ברחבי הארץ, והן נוגעות באותם נושאים שבהם תלמידים מתקשים. התכניות המוצעות נחלקות לארבע מתכונות פעילות:

■ תכניות שנתיות:

תכניות פל"א: תכנית להעצמה לימודית-חברתית של תלמידים עולים, יוצאי קווקז, בוכרה ואתיופיה. מחקרים מוכיחים כי הפערים הלימודיים של העולים בני העדה האתיופית נובעים ברובם מפערים בשליטה שפתית. בהתאם לכך, פותחו תכניות שפתיות המתאימות לעולים, מבטלות את הניכור שהם חשים כלפי טקסטים בעברית מסוגות שונות ותחומי דעת שונים, ומפתחות את המיומנויות הדרושות להתמודדות עם טקסטים ומבחנים בבית הספר. התכניות מתוקצבות ומונחות על ידי החברה למתנ"סים, והן מיועדות להפעלה בתוך בית הספר, אחרי שעות הלימודים וביום שישי. התכניות כוללות תגבור לימודי במהלך השנה ובמרתונים בחופשות, ליווי אישי צמוד, דיאלוג שוטף עם ההורים, ושילוב של המשתתפים בפעילות חברתית ותרבותית בקהילה.

תכניות לתגבור מיומנויות שפה (בעברית ובאנגלית) לתלמידי חטיבות הביניים. השפה האנגלית, כשפה שלישית לתלמידים עולים, היא במקרים רבים אבן נגף בדרכם של התלמידים להצלחה בתיכון ומהווה מחסום בכניסה לאוניברסיטה. המחלקה פיתחה תכניות שונות באנגלית. התכניות מופעלות על ידי מורי בית הספר המקבלים הנחיה אינטנסיבית, בתוך בית הספר, במהלך שעות הלימוד הרגילות.

■ **תכניות בתחומי דעת ("מקצועות") שונים:** תכניות בעברית ובאנגלית, המיועדות להפעלה בבתי ספר יהודיים וערביים.

■ **תכניות קצרות טווח:** תכניות להפעלה במשך שלושה שבועות, הכוללות כשישים שעות לימוד, ופעילויות חברתיות משלימות. ניתן להפעיל את התכניות גם כהעשרה בימי שישי.

■ **תכניות לחופשת הקיץ ולימי שישי:** קייטנות שפה לכיתות ב' ו"א, וקייטנות אנגלית לכיתות ג' ו"ט.

■ **השתלמויות מורים** הכוללות הנחיה משני סוגים:

הנחיה כוללנית לרכזים: הנחיה אינטנסיבית במפגשים שבועיים. המנחה משתתפת בבחירת הרכזים, קולטת אותם בעבודה, מלווה אותם בפגישות המקצועיות עם צוות בתי הספר, המתנ"ס, הגורמים היישוביים והקהילתיים, ומנחה אותם בכל ההיבטים הפדגוגיים והארגוניים של הפרויקט. המנחה אחראית על קיום קשר שוטף ותקין עם הגורמים השותפים לתכנית.

הנחיה דיסציפלינארית למורים: הכשרה של מורים לקראת הפעלה של תכניות ייחודיות שפותחו במחלקה. בנוסף, מנחי המחלקה מלווים את המורים בהבניית תכנית העבודה באמצעות צפייה בשיעורים, מתן משוב וסיוע בתכנון השיעורים.

בעמודים הבאים תמצאו תכניות בארבע המתכונות הנ"ל, מחולקות על פי גילאים.

תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי:

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה האנגלית:

English Club ■

Let's Begin ■

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה העברית:

סיפורים על החוף - אוריינות בכיף ■

מסיפור לספר ■

מסיפור לסרט ■

תכנית העשרה בקריאה ■

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה הערבית:

ג'סאר אלמנאל ■

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון ■

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה העברית:

תכנית מודל במיומנויות שפה ■

תכנית המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון ■

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה האנגלית:

S.T.A.R.S ■

SUCCESSO ■

Challenges ■

תכניות לפיתוח מיומנויות בשפה העברית:

תגבור מיומנויות שפה (גם באנגלית) ■

מאה מושגים לקראת בחינת המיצ"ב במורשת ■

מסע אל העבר - מסע אחר ■

השתלמויות מורים:

חינוך, חברה ומה שביניהם ■

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: English Club

תכנית לפיתוח השליטה השפתית באנגלית

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לחשוף את התלמידים לשפה האנגלית בדרך בלתי פורמלית.
- להעשיר את אוצר המילים של התלמידים באמצעות ימי נושא.
- לפתח את יכולת הדיבור של התלמידים במעבר ממילה-למשפט-לטקסט.

קהל היעד: תלמידי כיתות ד'-ו'.

☞ **תיאור התכנית:** הקניית השפה האנגלית באמצעות נושאים הקרובים לעולם הילד: יום בלשים, יום טבע, יום הפוך, ועוד. בכל יום אוסף התלמיד את אוצר המילים הקשור לנושא ובאמצעות מגוון של משחקים, שירים, וסיפורים - מטמיע את המילים ומשתמש בהן.

☞ **דרכי הפעולה:** התכנית מתאימה לימי שישי, לקייטנות אנגלית בקיץ, לחוג במתנ"ס ולהעשרת הלמידה הבית ספרית. החברה למתנ"סים פיתחה ספר פעילות באנגלית, בשם English Club, ובו ימי נושא מובנים.

דרישות התכנית:

- קבוצות בגודל 10-15 תלמידים.
- מורה יצירתי, דרמטי, היכול לשלב דרכי למידה בלתי פורמליות.
- רצוי לשלב מתנדבים מארצות דוברות אנגלית, סטודנטים למקצועות הדרמה והאמנות שהם דוברי אנגלית, וכדומה.

☞ **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:** תלמידים מכירים יותר מילים באנגלית ויודעים לשלבן במשפט.

☞ **טיפים שיווקיים:** לימוד באמצעות משימות אותנטיות.

שם התכנית: Let's Begin

תכנית מולטי-סנסורית למתחילים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לחשוף את התלמידים לשפה האנגלית באופן חווייתי ומאתגר, המאפשר למידה באמצעות החושים והאינטליגנציות השונים.
 - להקנות לתלמידים אוצר מילים בסיסי בנושאים שונים מעולמם, וללמד אותם כיצד להשתמש בו: בעל פה - בשלב ראשון, ובכתב בשלבים מתקדמים יותר.
 - להקנות לתלמידים את היכולת לזהות בשמן את אותיות ה-ABC, את הצליל שאותו הן מייצגות ואת היכולת לכתוב אותן.
 - ללוות את התלמידים בראשית הקריאה, כהכנה ללימוד השפה האנגלית בבית הספר.
- קהל היעד: תלמידי כיתות א'-ג'.

תיאור התכנית: לימוד אנגלית למתחילים באופן חווייתי, באמצעות הפעלה של החושים השונים. התכנית מתאימה לסגנונות למידה שונים ונותנת ביטוי לריבוי אינטליגנציות, באמצעות מערכי שיעור מגוונים הכוללים: משחק, שירה, הפעלה יצירתית, משחקי מחשב, ועוד.

דרכי הפעולה:

- מפגש או שני מפגשים שבועיים.
- אפשר להתאים את התכנית גם למסגרת קייטנת הקיץ.

דרישות התכנית:

- היקף מינימלי של שעות לימוד - שעה עד שעתיים בשבוע.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- תקצוב: ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התלמידים מכירים מילים בשפה האנגלית ומשתמשים בהן במשפט.
 - התלמידים מזהים את אותיות ה-ABC במראה ובצליל.
- טיפים שיווקיים: סגנונות למידה שונים, ריבוי אינטליגנציות על פי התיאוריה של גארדנר.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: סיפורים על החוף - אורינות בכיף

התכנית מבוססת על הספר "סיפורים על החוף" - קובץ סיפורי עמים והפעלות לכל סיפור

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להעשיר את התלמידים בהיבט השפתי.
- להביא לשיפור בשני הישגים נדרשים בחינוך הלשוני: כתיבת טקסטים למטרות שונות והפקת טקסטים תקינים מבחינה לשונית.
- לפתח מיומנויות של הבנת מבניות של טקסטים שונים.
- לפתח מיומנויות של הבנת תכני הסיפורים הנלמדים.
- לפתח מיומנויות עבודה עם סיפור.
- לפתח קריאה ביקורתית.

קהל היעד: תלמידי כיתות ג' או ד'-ו' (תלוי ברמה השפתית של התלמידים בכיתה).

תיאור התכנית: מפגש עם תרבויות רבות דרך סיפורים, המפתח ומעשיר את השפה בצורה מהנה ומשתפת, ומזמן היכרות עם דרכים שונות להתמודד עם סיפור. התכנית מורכבת מעשרה סיפורים הלקוחים מתרבויות שונות ועוסקים בנושאים שונים. לכל סיפור מצורפים:

- מידע על מהות הסיפור.
- נושאים ודגשים העולים מהסיפור.
- הצעות לשאלות לדיון.
- הצעות להפעלות מגוונות: עיון ודיון, משחק, כתיבה בסוגות שונות, יצירה, תנועה, דרמה ומוזיקה.

דרכי הפעולה: את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:

- במסגרת שיעורי הבעה או עברית בשעות הלימודים, בהיקף של מפגש שבועי בן ארבע שעות, במשך עשרה שבועות.
- בימי שישי.
- בחופשות.

דרישות התכנית:

- היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע שעות שבועיות.
- קבוצות לימוד קטנות של 10-15 תלמידים בכיתה.
- השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
- ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.

🔍 **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

🔍 **מדדי הצלחה:**

■ תלמידים כותבים טקסטים המיועדים למטרות שונות.

■ תלמידים כותבים טקסטים תקינים מבחינה לשונית.

🔍 **טיפים שיווקיים:** אוריינות בכיף.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: מסיפור לספר

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להביא לשיפור בשני הישגים נדרשים בחינוך הלשוני: כתיבת טקסטים למטרות שונות ולנמענים שונים; הפקת טקסטים כתובים, תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית.
- להעשיר את התלמידים בהיבט השפתי.
- להכיר את הסיפור הקצר בהיבטים של מבנה, עלילה ודמויות.
- לכתוב סיפור קצר.

קהל היעד: בוגרי כיתות ד'-ו'.

תיאור התכנית: מפגש עם תרבויות שונות דרך סיפורים. המפגש מפתח ומעשיר את השפה בצורה מהנה ומשתפת, ומזמן היכרות עם דרכים שונות ללמוד סיפור ולהתמודד איתו. הלמידה נעשית בארבעה שלבים, תוך שילוב אומנויות בתהליך הלמידה:

- שלב 1 - קוראים סיפורים: קריאת מספר סיפורים קצרים.
 - שלב 2 - מכירים את הסיפור הקצר: היכרות עם מאפייני הסיפור הקצר.
 - שלב 3 - כותבים סיפורים: התנסות בכתיבה של סיפור קצר.
 - שלב 4 - מפיקים ספר: התנסות בתהליך הפיכת סיפור לספר.
- דרכי הפעולה:** את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:
- במסגרת שיעורי כישורי שפה או הבעה.
 - במסגרת קייטנה בקיץ: ארבע שעות לימוד בכל יום למשך שלושה שבועות, סה"כ שישים שעות לימוד.

דרישות התכנית:

- קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
- תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התלמידים כותבים טקסטים המיועדים למטרות שונות ולנמענים שונים.
- התלמידים כותבים טקסטים תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית.
- טיפים שיווקיים:** לימוד באמצעות משימות אותנטיות.

שם התכנית: מסיפור לסרט

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות התכנית:

- להעשיר את התלמידים בהיבט השפתי.
- להביא לשיפור במיומנות כתיבה ודיבור.
- להקנות מיומנויות של קריאת טקסט.
- לזמן קריאה של יצירה ספרותית וכתיבה של תסריט קבוצתי.
- להקנות מושגי יסוד בתחום הספרות, ביניהם מאפיינים של הסיפור הקצר.

קהל היעד: תלמידי כיתות ג'-ו'.

תיאור התכנית: לימוד של יצירה ספרותית (סיפור קצר) והפיכתה לתסריט ולסרט קצר. בתכנית זו מושם דגש על כתיבה, התמודדות עם טקסטים, הפיכת מילה כתובה למילה מצולמת, הבעה בכתב ובעל פה, שפה תקינה, מקוריות, סקרנות, העלאת הדימוי העצמי של הילד, חיזוק הביטחון העצמי ומנהיגות. לתכנית שלושה שלבים:

- שלב 1 - שפה ככלי קולנועי: היכרות עם השימוש בשפה ככלי קולנועי.
- שלב 2 - מסיפור לתסריט: קריאה של סיפור נבחר, המותאם לרמת הילדים. למידה ותרגול של מיומנויות קריאת סיפור, היכרות עם מאפייני התסריט הקצר והפיכת הסיפור הקצר לתסריט.
- שלב 3 - מתסריט לסרט: הפקת סרט קצר המתבסס על התסריט שנכתב.

דרכי הפעולה: את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:

- במסגרת שיעורי כישורי שפה או הבעה.
- במסגרת קייטנת קיץ, ארבע שעות לימוד בכל יום למשך שלושה שבועות, סה"כ: שישים שעות לימוד.

דרישות התכנית:

- קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - מורה לתקשורת ומצלמת וידאו.
- תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

- מדי הצלחה:** התלמידים מפקים סרט על פי תסריט שכתבו.
- טיפים שיווקיים:** שימוש במצלמה ככלי ללימוד יצירה ספרותית.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: תכנית העשרה בקריאה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקנות לקורא הצעיר מיומנויות קריאה והזדמנות לתרגל אותן.
- להרחיב אופקים תרבותיים של הקורא הצעיר בכיוון אורייני.

קהל היעד: תלמידי כיתות א'-ג', שיודעים לקרוא את האותיות, אך אינם מיומנים בחיבור טקסטואלי או בהבנת הקריאה.

תיאור התכנית: תגבור של מיומנויות הקריאה, כפי שהן מוגדרות על ידי משרד החינוך, באמצעות ימי פעילות נושאים. כל יום מחולק לפעילויות הכוללות התחברות אישית לנושא, קריאת סיפור, דפי עבודה, פעילויות יצירתיות, משחקים בקבוצות קטנות, פעילות קלילה ומבחני הצלחה. התכנית בנויה כמדריך למורה עם דפי עבודה מנוקדים לתלמיד.

דוגמאות לימי פעילות נושאים: הכל אודות אני, חברות, רגשות, בית הקריאה, מראת הקסם, עיתונאים צעירים, יום בלשים, יום דיק-דיק-דוק, אוכלים את המילים ואגדה של יום.

דרכי הפעולה: ימי פעילות בני חמש שעות כל אחד. אפשר להפעיל את התכנית באופן מרוכז בקייטנה, או לבחור ביום פעילות אחד ולעבוד על הנושא בכיתה במשך חודש.

דרישות התכנית:

- כשבעים שעות לימוד.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

טיפים שיווקיים: התכנית הופעלה בקיץ 2004 בחולון, במימון המחלקה לחינוך של הרשות. השתתפו בה חמישים בוגרי כיתה א' שאינם לקויי למידה, אך עדיין לא רכשו את הקריאה כמיומנות. כל המשתתפים עברו בהצלחה מבחן מיצ"ב שהועבר בסוף הקייטנה.

שם התכנית: ג'סאר אלמנאל

תכנית למעוכבי קריאה בערבית

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להביא את התלמידים לרמה של זיהוי האותיות בערבית (קריאה וכתיבה) ולחזק את הידע הנצבר על ידי תרגול המותאם לכל תלמיד באופן אישי.
- להביא את התלמידים למצב של קריאה וכתיבה שוטפים.
- לצמצם את הפערים הלימודיים בין התלמידים המשתתפים בתכנית לבין בני גילם.
- לחזק את הדימוי העצמי של התלמידים, על ידי מתן הזדמנות לחוות הצלחה בפעילויות עשירות ומגוונות בתחום החברתי.

קהל היעד: תלמידי כיתה ג' בבתי ספר ערביים, שאינם יודעים לקרוא ולכתוב את שפת אמם.

תיאור התכנית: כוללת עבודה בשני מישורים:

- במישור הלימודי: תגבור של מיומנויות קריאה על בסיס המודל של למידה ב"דרך הטבעית" ללימוד שפה: האזנה - דיבור - קריאה - כתיבה, בשלוש רמות: אות, מילה ומשפט.
- במישור החברתי: מגוון רחב של התנסויות חברתיות בנושאים שונים בשעות אחר הצהריים, כגון: חוגים לפי תחומי עניין, פעילויות וסדנאות, היכרות עם חשיבות הקבוצה, מקומו של היחיד, דילמות מנהיגות המותאמת לגיל הילדים, ועוד.

דרכי הפעולה:

- מתרגלת שעובדת עם התלמידים בכיתה, במקביל לעבודה של המורה, על אותם חלקים בחומר הנלמד בכיתה שמתאימים לצרכים של משתתפי התכנית.
- פעילויות חברתיות במתנ"ס בשעות אחר הצהריים.
- קיום מרתונים של למידה אינטנסיבית בשני מועדים: בחופשות, על מנת לשמור על רצף בתהליך הלמידה; לפני בחינות, על מנת להבטיח הצלחה יחסית באותן בחינות.

דרישות התכנית:

- מתרגלת.
- רכזת תכנית במתנ"ס, המובילה את הפעילות המשלימה.
- השתתפות של המורות והרכזת של הפרויקט בהנחיה שבועית, הכוללת למידה ומעקב אחר התקדמות התלמיד ביחס לתכנית העבודה האישית.

תקצוב: ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

- טיפים שיווקיים:** לימוד הקריאה והכתיבה במגזר הערבי הוא בעייתי, ואחוז גדול של תלמידים מסיימים את בית הספר היסודי עם חסרים גדולים בתחום.

2

שם התכנית: תכנית מודל במיומנויות שפה

תכנית שע"ל - שיפור עברית לעולים הופעלה כפיילוט משותף של משרד החינוך ושל ג'וינט ישראל

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לשפר את מיומנויות השפה.
- לפתח מיומנויות של קריאה והבנה של טקסט.
- לפתח מיומנויות של הפקת טקסטים כתובים ודבורים.
- לפתח מיומנויות של קריאה ביקורתית.
- ☞ **קהל היעד:** תלמידי כיתות ה'-ט', עולים וותיקים.
- ☞ **תיאור התכנית:** הקניית מיומנויות שפה שישפרו את היכולת של התלמידים להתמודד עם טקסט חדש בכוחות עצמם. הלמידה מבוססת על מספר עקרונות:
 - הלמידה היא ספיראלית: הילדים רוכשים ומתרגלים מיומנויות של קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור בהדרגה, ברמת מורכבות עולה.
 - בשלב ההקניה של המיומנות כל הכיתה עובדת יחד; בשלב היישום העבודה היא בקבוצות קטנות, בזוגות או באופן עצמאי.
 - הידע מופק תוך כדי הפעילויות ומגיע מהתלמידים.
 - ההוראה היא הנחייתית ומאפשרת לתלמידים לחוש מעורבים בתהליך הלמידה שלהם ואחראים עליו.
 - התכנית מאפשרת לכל ילד סגנונות שונים ללמידה: מוזיקלי, חזותי, ועוד.
- ☞ **דרכי הפעולה:** תכנית שנתית.
- ☞ **דרישות התכנית:**
 - היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע שעות שבועיות.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- ☞ **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

שם התכנית: S.T.A.R.S (Striving To Achieve Reading Success)

תכנית תמיכה ל-Non Readers

א. מידע פורמלי על התכנית

- ☞ **מטרות:** לקדם תלמידים מתקשים באנגלית בהיבטים של קריאה, כתיבה, דקדוק ואוצר מילים.
- ☞ **קהל היעד:** תלמידי כיתות ז'-י', שלא רכשו את מיומנויות היסוד של השפה האנגלית ואינם לקויי למידה.
- ☞ **תיאור התכנית:** מעטפת לימודים צמודה המאפשרת למידה אישית ומעקב צמוד אחר ההתקדמות של כל תלמיד. הלמידה נעשית עם חומרים רלוונטיים ומשלבת מגוון אמצעי הוראה: משחקי שולחן, חדר וחצר, שירים וקריאת טקסטים.
- ☞ **דרכי הפעולה:** את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:
 - במסגרת יום הלימודים, במקביל לשעות הלימוד באנגלית.
 - לאחר שעות הלימודים (לפחות שני מפגשים שבועיים בני שעתיים עד שלוש שעות כל אחד).
 - מרתון לימודי במשך חופשת הקיץ במסגרת של עשרים שעות שבועיות.
- ☞ **דרישות התכנית:**
 - היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע עד שש שעות שבועיות.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - מתרגלת בנוסף למורה המוסמכת.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- ☞ **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

- ☞ **מדדי הצלחה:**
 - התלמידים מסוגלים לקרוא ולהבין טקסטים פשוטים.
 - התלמידים מסוגלים להתבטא בכתב ובעל-פה.
 - בתום התכנית התלמידים משתלבים בהקבצה גבוהה יותר.
- ☞ **טיפים שיווקיים:** למידה המתואמת לסגנונות למידה שונים ולריבוי אינטליגנציות.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: SUCCESSO

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקנות מיומנויות של קריאה, כתיבה ודיבור בשפה האנגלית.
- לפתח לומד עצמאי וביקורתי.
- לסייע לתלמידים לעבור את מבחני הבגרות לפי המתכונת החדשה.

קהל היעד: תלמידי כיתות ז'-י"ב. אפשר לבנות תכנית גם לבית הספר היסודי.

תיאור התכנית: לימוד אנגלית מתוך עולם של טקסטים הנלקחים מספרי הלימוד של בית הספר, וכן ממקורות מידע שונים העוסקים בנושאים הקרובים לעולמם של התלמידים. הלמידה מבוססת על מספר עקרונות:

- למידה פעילה ורפלקטיבית, במקום הוראה פרונטאלית.
- למידה ספיראלית: התלמידים רוכשים ומתרגלים מיומנויות של קריאה, כתיבה, האזנה ודיבור בהדרגה, ברמת מורכבות עולה.

דרכי הפעולה:

- תכנית דו-שנתית, הכוללת מפגשים שבועיים בהיקף של ארבע שעות שבועיות ומבצעים לימודיים אינטנסיביים (מרתונים).
- תכנית מרוכזת: כמות השעות תיקבע על פי הרמה ההתחלתית של התלמידים ועל פי היעדים. היקף מומלץ: לחטיבות ביניים - לפחות שמונים שעות, לבתי ספר תיכוניים - לפחות מאה ועשרים שעות.

דרישות התכנית:

- היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע שעות שבועיות.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

שם התכנית: Challenges

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- מטרת העל - לעורר עניין ומוטיבציה בקרב התלמידים ובכך להביא ללמידה אפקטיבית.
- להקנות מיומנויות שונות בשפה האנגלית: כתיבה, קריאה, הבנת הנקרא ודיבור.
- להרחיב את אוצר המילים תוך שימוש במילון שנכתב במיוחד עבור התכנית, ובכך גם לחזק את מיומנות השימוש במילון.

קהל היעד: תלמידי כיתות ז'-ט'. התכנית כתובה בשתי רמות על מנת לאפשר לתלמידים ברמות שונות ללמוד באותה מסגרת.

תיאור התכנית: 12 מפגשים מעשירים ומאתגרים, החושפים את התלמידים לנושאים שונים מעוררי עניין, כגון: לימוד יסודות הגרפולוגיה, תעתועי ראייה, ועוד. התלמידים מוזמנים ללמוד ולחקור נושא באופן חווייתי ויצירתי, תוך שימוש בשפה האנגלית.

דרכי הפעולה: את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:

- כחוג העשרה וחזק במסגרת המתנ"ס.
- כקייטנה.

דרישות התכנית:

- כארבעים שעות לימוד.
 - קבוצות לימוד קטנות של עד עשרה תלמידים בכיתה.
 - השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
 - ליווי והנחיה מקצועית של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.
- תקצוב: ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

טיפים שיווקיים: הנושאים נבחרו בקפידה רבה לאחר שיחות עם בני נוער שונים, כדי להתאימם לעולמם.

2

שם התכנית: תגבור מיומנויות שפה

שיפור מיומנויות יסוד בשפה ובאנגלית במסגרת מקצועות תלויי שפה

התכנית הופעלה בהצלחה במשך שלוש שנים במימון אגף שח"ר של משרד החינוך, ומופעלת כיום בשיתוף ובמימון כ"ח בשלושה בתי ספר באזור המרכז.

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להביא לשליטה במיומנויות אורייניות: כתיבה וקריאה ברמות השונות, מרמת המשפט והפסקה ועד להתמודדות עם טקסט שלם.
- להקנות ידע בתכני הלימוד הרלוונטיים.
- להביא לשיפור בהישגים במקצוע הנלמד ובמקצועות הומאניים אחרים.
- לפתח מיומנויות הוראה לאוריינות, בקרב צוות ההוראה.

קהל היעד: תלמידים בכיתות ז'-י"ב, מורים מקצועיים בכיתות אלה, בתחום הנבחר ובאנגלית.

תיאור התכנית: צוות בית הספר ומנחה מטעם החברה למתנ"סים בונים יחד תכנית לימודים במקצוע הומאני נבחר, באופן המטפח מיומנויות שפה בעברית או באנגלית. אפשר להפעיל את התכנית במקצועות בתחום השפה: ספרות, היסטוריה, מקרא, אנגלית ומתמטיקה (התכנית במתמטיקה משלבת מיומנויות שפה ותכנים מתמטיים). חומר הלימודים נלקח בעיקר מספרי הלימוד, ומשמש כשדה הפעולה האורייני של התכנית, שבו נלמדים תכנים ומיומנויות. התכנית מבוססת על מספר עקרונות:

- למידה בין-תחומית: התכנית מושתתת על חומרי לימוד שונים בהתאם לתכנית הלימודים, יחד עם הקנייה של מיומנויות יסוד.
- למידה אלטרנטיבית: התכנית יוצרת מרחבי למידה המאפשרים דיון חופשי ומנומק, והיא מאפשרת ביטוי לאינטליגנציות ולסגנונות למידה שונים.
- התייחסות לתלמיד כאל שותף בתהליך הלמידה וכאחראי עליו.

דרכי הפעולה:

- מנחי המחלקה וצוות בית הספר בוחרים את מקצוע הלימוד.
- מנחי המחלקה מתאימים את תכנית הלימודים למטרות התכנית.
- מנחי המחלקה והמורים ממפים את היכולות ואת הצרכים של התלמידים.
- מנחי המחלקה מלווים את המורים בהנחיה קבוצתית ואישית ובצפייה בכיתות.
- מנחי המחלקה והמורים עוקבים אחרי ההישגים של התלמידים ומעריכים את השינוי בדרכי הלמידה ובהישגים.

דרישות התכנית:

- היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע שעות שבועיות.
- מתרגל בכיתה.
- השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
- ליווי והנחיה מקצועית שבועיים של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.

☞ **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:** התלמידים מתמודדים עם פרקים בספר הלימוד באופן עצמאי, ומסוגלים להגיב עליהם ועל טקסטים נוספים הקשורים בחומר הנלמד.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

שם התכנית: מאה מושגים לקראת בחינת המיצ"ב במורשת

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להכיר את מאה המושגים במורשת, בציונות ובדמוקרטיה ישראלית.
- להביא לשליטה במיומנויות אורייניות: קריאה, כתיבה והבעה בעל פה.

קהל היעד: תלמידי כיתות ז'-ט' בבתי ספר הניגשים לבחינת המיצ"ב במורשת.

תיאור התכנית: תכנית חווייתית המשלבת לימוד של מאה המושגים במורשת, בציונות ובדמוקרטיה ישראלית, עם פיתוח של מיומנויות לשוניות. כדי להקל על הלמידה, מאה המושגים חולקו לאשכולות למידה על פי רצף היסטורי ועל פי הקשר נושאי ביניהם. התכנית כוללת פעילויות חווייתיות המעוררות הנאה, שותפות ולמידה, וכן פתרון שאלות רב-ברירתיות לפי מבנה בחינת המיצ"ב.

דרכי הפעולה: את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות - תכנית שנתית עם מפגשים שבועיים או תכנית מרוכזת של כשישים שעות.

דרישות התכנית:

- היקף מינימלי של שעות לימוד - ארבע שעות שבועיות.
- מתרגל בכיתה.
- השתלמות ראשונית להכרת התכנית.
- ליווי והנחיה מקצועית שבועיים של מנחה דיסציפלינארית מטעם החברה למתנ"סים, לאורך תקופת הלימוד.

תקצוב: ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

טיפים שיווקיים: בתי הספר מגישים את כל תלמידי ח' או ט' לבחינת מיצ"ב במורשת. תכנית זו מאפשרת להם לימוד מובנה וייחודי לקראת הבחינה.

שם התכנית: מסע אל העבר - מסע אחר

חקירת נושא היסטורי ועיבודו לטקסט חווייתי

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לשפר שני הישגים נדרשים בחינוך הלשוני: קריאת טקסטים מסוגים שונים, והפקת טקסטים כתובים תקינים מבחינה לשונית.
- להכיר מושגי יסוד בהיסטוריה.

קהל היעד: בוגרי כיתות ו'ח'.

תיאור התכנית: היכרות עם מושגי יסוד בהיסטוריה (היסטוריה, אירוע היסטורי, ציר זמן, מפה היסטורית ומקור היסטורי) ועם נושא היסטורי, תוך שימת דגש על מיומנויות שפה. הנושא שייבחר יכול להיבחר מתוך תכנית הלימודים או נושא אחר (למשל, "הרצל - אבי הציונות", במסגרת מאה שנה למותו). התלמידים חוקרים את הנושא לעומק, אוספים מידע מספרי היסטוריה, מעיתונים, מספרות יפה, ועוד. בסוף התכנית מתקיים יום חווייתי שבמהלכו התלמידים מתנסים בפעילויות חווייתיות הקשורות בחומר הנלמד.

דרכי הפעולה: את התכנית אפשר להפעיל במספר מסגרות:

- במהלך השנה, כסיכום לנושא נלמד או כהעשרה והרחבה של נושא היסטורי.
- בקייטנה בקיץ הכוללת ארבע שעות לימוד בכל יום, למשך שלושה שבועות, סה"כ: שישים שעות.

דרישות התכנית:

- קבוצות לימוד קטנות של 10-15 תלמידים בכיתה.

■ השתלמות ראשונית להכרת התכנית.

תקצוב: ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

טיפים שיווקיים: תכנית לימי שישי וחופשות שבסופה תוצר המעשיר את ידע העולם של כל תלמיד.

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

חינוך, חברה ומה שביניהם

סדנאות והשתלמויות למורים

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להכשיר את צוות בית הספר בנושאים הקשורים לחינוך הביקורתי ולמידה בדיאלוג.

☞ **קהל היעד:** מורים בחטיבות הביניים ובבתי ספר תיכוניים.

☞ **תיאור התכנית:** סדנאות והרצאות על פי תכנית המתואמת עם בתי הספר, בתכנים המגיעים מתחום החינוך הביקורתי: תורתו של פרה, מורים כאינטלקטואלים משני מציאות, עולם ללא עונש, ועוד.

☞ **דרכי הפעולה:**

■ את התכנית אפשר להפעיל במתכונות שונות - הרצאות בודדות, סדרת הרצאות, קורס בן 28 שעות המתאים לגמול השתלמות.

■ כל מפגש נמשך שלוש עד חמש שעות.

☞ **דרישת התכנית:** התחייבות בית הספר להשתתפות קבועה במפגשים.

☞ **תקצוב:** ראה מודלים לתקצוב בסוף הפרק העוסק בתחום של התחנכות ולמידה (עמ' 54).

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **טיפים שיווקיים:** אפשר לקבל על הקורס גמול השתלמות.

מודלים תקציביים לתכניות שונות

1. מודל לתכנית לימודים משלימה (לקבוצה בת 15 תלמידים, לשנת לימודים)

מרכיבים	עלות	שעות	שבועות/ חודשים בשנה	סה"כ
הוראה	₪ 85	4	30	₪ 10,200
השתלמויות	₪ 85	2	51	₪ 2,550
הנחיה	₪ 140	3	51	₪ 6,300
רכז	₪ 60	2	30	₪ 3,600
חומרים	₪ 450	1	8	₪ 3,600
סה"כ				₪ 26,250

* הסכומים הם בגדר הערכה בלבד וניתנים לשינוי על פי המקובל במתנ"ס.

* עלות ההנחיה תיקבע על פי הנהלים של מינהל הדרכה ומו"פ.

2. מודל לתכנית קייטנה (לשלוש קבוצות, סה"כ 45 תלמידים, למשך 15 יום)

מרכיבים	עלות	שעות/ משרה	קבוצות/ תלמידים	סה"כ
הוראה	₪ 85	45	3	₪ 11,475
השתלמות	₪ 85	10	3	₪ 2,550
הנחיה וליווי	₪ 85	20	1	₪ 1,700
רכז	₪ 3,500	50%	1	₪ 3,500
פעילות חברתית (3 ביקורים בבריכה)	₪ 25	—	45	₪ 1,125
2 טיולים	₪ 100	—	45	₪ 4,500
סה"כ				₪ 24,850

2

תכניות
בתחום
התחנכות
ולמידה

3. מודל לתכנית העשרה בימי שישי (לקבוצה בת 10-15 תלמידים)

מרכיבים	עלות	שעות/ משרה	מס' שבועות בשנה	סה"כ
הוראה	₪ 85	4	30	₪ 10,200
הנחיה וליווי - השתלמות ראשונית	₪ 140	10	—	₪ 1,400
הנחיה וליווי, לאורך השנה (8 מפגשים)	₪ 140	3	8	₪ 3,360
חומרים (צילומים, חומרים מתכלים, חוברות)	₪ 1,000	—	—	₪ 1,000
רכז/ת*	—	—	—	₪ —
סה"כ				₪ 15,960

* עלות הרכז/ת תיקבע על פי מספר התלמידים

4. מודל להשתלמות מורים

מרכיבים	עלות*	שעות הנחיה**	מס' ימים בשנה	סה"כ
מפגש אחד בן 3 שעות	₪ 140	5		₪ 700
קורס בן 3 מפגשים	₪ 140	5	3	₪ 2,100
קורס בן 82 שעות (לגמול השתלמות)	₪ 140	6	7	₪ 5,880
סה"כ				₪ 8,680

* חישוב העלות ייקבע על פי הנקוב מעלה, או שכר מרצה, או הנחיות מינהל הדרכה ומו"פ.

** שעות ההנחיה כוללות שעות הכנה ושעות נסיעה.

3

תכניות בתחום

נוער

■ תפיסת עולם

- אפשר לפתח בבני נוער יכולת לקבל החלטות באופן עצמאי, ולשאת באחריות גוברת על החלטות אלה.
- אפשר לפתח בני נוער מעורבים ואכפתיים.
- אפשר לפתח תכניות העונות על הצורך של הנוער בהנאה ובאתגר, ועל הצורך שלהם למצוא מסגרת חברתית מחנכת ומהנה, המספקת הזדמנויות ליוזמה, להעצמה ולביטוי עצמי.
- המתנ"ס יכול להציע לנוער מרחב הזדמנויות להתנסות משמעותית, חדשנית ואטרקטיבית בדרך של דיאלוג מתמיד.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

דו"ח דברת מדגיש את הצורך לשלב את התלמידים בפעילויות קהילתיות בתוך ומחוץ לבית הספר, במטרה לקדם ערכים כמו נתינה, עזרה הדדית והכרת האחר, ובמטרה לרסן התנהגויות קיצוניות אצל בני נוער. התכניות המוצגות להלן מציעות מסגרות פעולה למימוש המטרות האלה הלכה למעשה.

התכניות המוצעות

תכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון:

- לילות לבנים
- מרכזי אתגרים
- מרכזי מוזיקה
- נערה עם עוצמה
- עיר בשלום

שם התכנית: לילות לבנים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לצמצם ולמנוע בקרב בני נוער תופעות סיכון כמו אלימות וונדליזם, המתלוות לחוסר מעש ולשוטטות.
- לתת מענה לצורכי בני הנוער בצריכת פנאי משמעותי, במפגש עם קבוצת השווים, בעניין ובכיף, ובמרחב מוגן ובטוח.
- לזמן מפגשים בין בני נוער המעורבים בקהילה לבין בני נוער חדשים, שאינם מעורבים או פעילים חברתית במתנ"ס ובבית הספר.
- להפוך את בית הספר ואת המתנ"ס למקום בילוי חלופי ומושך לשעות הפנאי.
- ליצור מעורבות ושותפות של בני נוער בהפעלה של פעילות קהילתית.

☞ **קהל יעד:** תלמידי חטיבת ביניים ותיכון. אפשר גם להתאים את הפעילות לתלמידי כיתות ד'ו', בשעות הערב המוקדמות.

☞ **תיאור התכנית:** פעילות נוער אטרקטיבית ומגוונת המתקיימת במתנ"ס בלילות חמישי, לרגל קיצור שבוע הלימודים לחמישה ימים. הפעילות עוסקת בתכנים שונים ונערכת במתכונות שונות, לדוגמה: סדנאות אמנות ויצירה, סדנאות למוזיקה עצמית ופעילות אלטרנטיבית, מופעים, סרטים, הצגות, פעילויות ותחרויות ספורט, טיולים וסיורים, פינות "זולה", שיעורי תגבור למידה או שיעורי העשרה, הרצאות, מעגלי שיח, אינטרנט, ועוד (ראו בנק רעיונות בעמוד 63).

☞ **דרכי הפעולה:** בכל בית ספר יוקם צוות מוביל שבו שותפים תלמידים, מורים וצוות תחום הנוער מהמתנ"ס. הצוות יבנה את תכנית "לילות לבנים" לשנת הפעילות הנוכחית, שתכלול פעילות לילית בימי חמישי, בחופשות מבית הספר ובחופשת הקיץ. הקו המנחה לבניית התכנית, יהיה ניסיון לאגם את מכלול השירותים והמתקנים הקיימים במתנ"ס, בבית הספר ובארגונים אחרים בקהילה.

דרישות התכנית:

- רכז מטעם בית הספר, ריכוז על ידי מנהל יחידת הנוער במתנ"ס.
- מעורבות של מנהלת בית הספר ושל מנהל המתנ"ס ביישום ובהובלה של התכנית.
- מתקנים במתנ"ס, כגון: חדרי פעילות, בריכה, חדר כושר, חדרי מחשבים, מועדון נוער, ועוד. מתקנים בבית הספר: ספרייה, חדרי מחשבים, אולמות ספורט, ועוד.
- הנחיה לביצוע התכנית על ידי המחלקה לילדים ונוער בחברה למתנ"סים.

☞ **תקצוב:** התקציב להלן הוא לתכנית שנתית הכוללת עשרים "לילות לבנים". בעמוד 66 מופיעות דוגמאות לפירוט עלויות ללילות בודדים.

3

תכניות
בתחום
נוער

עלות	פירוט	סעיף
₪ 19,200	40 שעות חודשיות x 12 חודשים x 40 ₪ עלות מעביד לשעה	רכז תכנית במתנ"ס
₪ 8,000	פליירים, פרסום חוצות	פרסום
₪ 200,000	אבטחה, ניקיון, תשלום לעובדים ופעילות תוכן כ- 10,000 ₪ ללילה x 20 לילות	לילה לבן
₪ 10,000	המחלקה לילדים ונוער	הנחיה, הכשרה וליווי
₪ 237,200		סה"כ

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- השתתפות של כמאה בני נוער בכל פעילות לילית.
- דיווח מהמשטרה על ירידה בתופעות האלימות והוונדליזם בעקבות התכנית.
- עלייה במספר בני הנוער שצורכים פנאי במתנ"ס.
- שותפות מלאה של בני נוער בהובלת התכנית ובביצועה.

☞ **טיפים שיווקים:** שימוש בסלוגנים שונים - "בלילה בני הנוער נפגשים"; "בלילה מתנהלות שיחות הנפש והחיפוש בעולמות נסתרים"; "בלילה מחפשים גרויים ובודקים את הגבולות"; "בלילה זה הזמן שלנו להזיז את השעון ולהיפגש עם בני הנוער"; "לילה פתוח"; "ציפורי לילה"; "עושים לילות כימים"; "חכמים בלילה"; "לא רוצים לישון", "לילות כיפנאן".

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מאגד בתוכו מחלקות תוכן שונות שמאפשרות מגוון של פעילויות; בבעלותו מתקנים מגוונים; הוא מנסה מאוד בפעילות פנאי לנוער; נהנה מהנחיה וממשאבים של מחלקות שונות בחברה למתנ"סים; פועל במתכונת של חינוך בלתי פורמלי עם היבטים חברתיים-ערכיים המשלימים את מערך הלימודים בבית הספר.

בית הספר מהווה סוכן שינוי ומוקד מרכזי בעולמם של בני הנוער והקהילה; בבעלותו מערך תשתיות מגוון והוא יכול להציע תכנים הקשורים במערך הלימודים, שסביבם ייבנו ה"לילות הלבנים".

🔍 דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

- **רקע:** אפיינו את תרבות הפנאי של הנוער ביישוב; ציינו אם קיימות תופעות אלימות ונדליזם.
- **רציונאל:** דברו על החשיבות של בילוי שעות הפנאי במקום מוגן - בעיקר בשבוע לימודים מקוצר; על היכולת של בית הספר והמתנ"ס למנף את הפעילות הזו לצורך שינוי חברתי וערכי, וליצירת זיקה לקהילה.
- **אוכלוסיית יעד:** ציינו למי מיועדת התכנית - גילאים, שמות בתי הספר, מספר מוערך של משתתפים.
- **שותפים פוטנציאליים:** הציעו ארגונים העוסקים בנוער ביישוב, תכניות מניעה, גופים עסקיים, מתנדבים, החברה למתנ"סים, הרשות, ועוד.

3

נספח 1: בנק רעיונות ל"לילות לבנים"

תכניות
בתחום
נוער

הפעילויות מאורגנות סביב קטגוריות של נושאים המסודרים בסדר אלפביתי: אטרקציות, אמנות ויצירה, ייעוץ, כספים, למידה, מדע וטכנולוגיה, מפגשים, מפגשים נושאים, סביבה, פעילויות ספורטיביות, פעילות קהילתית.

אטרקציות

- **אטרקציות:** לונה גל, טיולי טרקטורונים/אופנועים, טיולי ג'יפים, מסע אופניים, ערב באולינג, מאהל בדואי, ועוד.
- **לילה בים:** קומז'יק, פינות "שאנטי", טקסים מתרבויות שונות, ריקודים, הפעלות חוף, מסע חופים לילי.

אמנות ויצירה

- **אמנות ויצירה:** סדנאות יצירה וחוגי לילה בתחומים הבאים: ציור, קרמיקה, גבס, גרפיטי, פיסול, ויטראז'ים, אמנות פלסטית, אובניים, רישום, ציור על עץ, קישוטי זכוכית.
- **אמנות הבמה:** סדנאות; ערבי כשרונות צעירים; מופעים ומפגשי אומן העוסקים באומנויות הבמה השונות: תיאטרון, סטנד-אפ, מופעים, מספרי סיפורים.
- **מחול:** ערבי מחול ותנועה במגוון סגנונות: ריקודי בטן, ג'אז, ריקודים סאלונים, ריקודי עם, דבקה, סלסה, בריוקדאנס, ועוד.
- **מוזיקה:** ערבי חשיפה להרכבים של להקות נוער; מפגשים וסדנאות עם אמנים מתחום המוזיקה; התנסות באולפן הקלטות, חדרי חזרות פתוחים לתוך הלילה; ערבי קריוקי; ערבים מוזיקליים במגוון סגנונות: ראפ, רגאיי, היפ הופ, ג'אז, רוק, מזרחי, זמר עברי, ערבית; סדנאות נגינה במגוון כלים מוזיקליים, מעגלי מתופפים.
- **ספרות:** ערבי משוררים, מלחינים וזמרים; מפגשים אינטימיים עם יוצרים מקומיים וארציים; סיורים ליליים בעקבות סופרים ומשוררים "שמדברים" לבני נוער; סדנאות כתיבה.
- **קולנוע:** הקרנת סרטים ושיחה על הסרט; מפגשים עם יוצרים; הרצאות וסדנאות; מרתון סרטים על פי נושאים או סרטים נבחרים.
- **תכשיטנות:** סדנאות עבודה בתכשיטנות; דוכני מכירה של תכשיטים פרי יצירתם של בני נוער.
- **בישול:** סדנאות בישול ממטבחים שונים; הכנת פיצות על טבונים, ארוחות משותפות; אירוח שפים.

ייעוץ

- **"הפוך על הפוך":** הפעלת בתי הקפה של "הפוך על הפוך" ושירותי הייעוץ; ייעוץ במתכונת דומה, מקומית.
- **ניידות הסברה:** אירוח של ניידות שונות: "אלטרנטיב" (של הרשות למלחמה בסמים), "אור ירוק", ניידות "עלם", ניידות מד"א להתרמת דם.
- **בריאות:** סדנאות ומוקדי הסברה על תזונה נכונה למתבגרים, אנורקסיה, בולימיה, ספורט ואורח חיים בריא, נזקי השמש, נזקי עישון, שימוש בסמים ובנרגילות.
- **מניעה והסברה:** סדנאות ופעילויות מניעה והסברה בנושאים הבאים: מין ומיניות, איידס, אלימות, סמים, צריכה ביקורתית, נהיגה בטוחה, ועוד.

כספים

- שוק "קח-תן": דוכני מכירה של מוצרים ויצירות שנעשו על ידי בני נוער ויוצרים בקהילה, וכן בגדים, אביזרי אופנה לנוער, ועוד.
- מספרה לילית: מספרות ומעצבי שיער הפועלים במתנ"ס בשעות הלילה, במחירים אטרקטיביים.

למידה

- למידה והשכלה: מרתונים לימודים, שיעורי תגבור, לימוד שפות.

מדע וטכנולוגיה

- מחשבים ואינטרנט: מועדון גלישה; צ'טים בין מתנ"סים, צ'טים עם בני נוער מחו"ל; משחקי רשת; אליפות סוניפליסטשין, ועוד.
- אסטרונומיה: ניוטי לילה, התמצאות בכוכבים, התמצאות בשמיים.
- תקשורת קהילתית: צילום ותיעוד בלילה במוקדים ובנושאים נבחרים; עריכת חומרים, עריכת קליפים; שידור בטלוויזיה הקהילתית, כתיבה ופתרון של חידות מצולמות; צפייה בסרטים, ועוד.

מפגשים

- שילוב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים: התאמת הפעילות לבני נוער עם נכויות וצרכים מיוחדים, ושילובם בפעילות.
- ערבי הידברות ושיח: יצירת מרחבי הידברות בין קבוצות שונות: יהודים וערבים, דתיים וחילונים, עולים וותיקים, חרשים ושומעים, ועוד.
- מפגשים בין בני נוער: ייזום מפגשים משותפים לבני נוער מיישובים שונים, הפעילים במסגרות ובפרויקטים אזורים משותפים; מפגשים עם בני נוער מחו"ל השוהים בארץ.

מפגשים נושאים

- לילות נושא: "לילה ישראלי" - סרטי בורקס, מאכלים; "ליל אהבה" - סרטים, סדנאות, הרצאות, שירים וסיפורים; "לילה לטיני" - מוזיקה, טלנובלות, לימוד ספרדית, מסלולי טיול, שקופיות; "ערב שוקולד" - הכנת שוקולדים, תחרויות אכילת שוקולד, סיור במפעלי יצור; "טרילוגיות שר הטבעות" - הקרנת הסרטים, שיחה ודיון, עיבודים אמנותיים לתכני הספרים; "מסיבות טראנס" - הסברה ומסיבה; ליל "שבור את הראש" - חידות, פתגמים, חידות מצוירות, תשבצים, פנטומימה.
- חגים ומועדים: סדנאות, טיולי נושא, ערבי לימוד ושירה סביב חגים ומועדים יהודיים, כמו תשעה באב וט"ו באב.
- בימות שיח (הייד פארק): בימות שיח בנושאים שונים המעניינים בני נוער.
- ערב נערות: סדנאות העצמה במנהיגות נשים, סדנאות מיסטיקה, הפעלת שירותי טיפוח, כגון: מספרה, מניקור, אופנה, איפור, ועוד.

3

תכניות
בתחום
נוער

■ משחקי ילדות: על פי החוברת "חוזרים למגרש המשחקים" שהופקה על ידי המחלקה לילדים ונוער.

■ מיסטיקה ורוחניות: סדנאות, חוגים וערבים מיוחדים: בנושאים הבאים: יוגה, קלפים, אסטרולוגיה, ריקודים מקודשים, פרחי באך, תקשור, רפלקסולוגיה, קסמים, הילינג, דמיון מודרך, קריאה בכף יד, קריסטלים, ועוד.

סביבה

■ **בעלי חיים:** טיולים וסיורים סביב חיות לילה: ציפורים דורסות, מכרסמים וחיות בר; מפגשים עם מגדלי חיות ועם וטרינרים.

■ **טבע:** בילוי לילי בחיק הטבע, שדאות, טופוגרפיה, משחקי לילה, התמצאות, הסוואה, הישרדות, א"ש לילה, בישול בטבע, צמחי תבלין, מסלולי הליכה, קומזיץ.

■ **איכות הסביבה:** מבצעי ניקיון ליליים, יצירה מחומרים ממוחזרים, ועוד.

פעילויות ספורטיביות

■ **ספורט:** משחקי כדור; טורנירים מגוונים: כדורגל, כדורסל, קט רגל, מחניים, כדור יד, כדורעף; תחרויות בענפים נוספים כגון: שחמט, טניס שולחן, שש בש, ועוד.

■ **אתגרים:** קיר טיפוס, אומגה, רובה צבע, חץ וקשת, סנפלינג, מתקני אתגר מתנפחים.

■ **לילה בבריכה:** תחרויות היתוליות, כדורי מים, משחקי מים, אירובי מים, שחייה חופשית, קריוקי, מסיבות ריקודים, מופעי להקות וכישרונות צעירים.

■ **נופש פעיל ומשחקי חוץ:** תחנות נופש פעיל. אפשר להיעזר לצורך כך בצוותי פאנ"ן במתנ"סים, כולל ציוד ומתקנים.

■ **אומנויות לחימה:** קפוארה, תאיצי', קראטה, טאקוונדו, הגנה עצמית, סומו, ג'ודו, בוקסינג, ועוד.

■ **חדר כושר:** הפעלת חדרי הכושר במתנ"ס בשעות הלילה; הנחיה על ידי מדריכי כושר ויחידות מידע והעשרה לבני הנוער בתחומי הספורט והבריאות.

פעילות קהילתית

■ **עשייה חברתית-קהילתית:** שיפוץ בתי קשישים; שיפוץ מתקנים ביישוב ובמתנ"ס; ייזום מפעלים משותפים עם ארגונים בקהילה; פעולות מחאה בנושאים חברתיים; סיוע למשפחות במצוקה, פעילות בבתי אבות ובבתי חולים.

■ **ערבי הוקרה לבני נוער:** חלוקת "פרסי אוסקר" לבני נוער מתנדבים ופעילים חברתית במתנ"ס.

■ **מועדון פתוח:** פעילות פתוחה של מועדון נוער הכוללת שתייה חמה, פינות "זולה", משחקי חדר, טלוויזיה, וידאו, מוזיקה.

נספח 2: דוגמאות לתקצוב לילות לבנים

- **ערב פתיחה לתכנית - מסיבת בריכה:** אנשי צוות ומציל - 1,000 ₪; תקליטן - 500 ₪; מתקנים מתנפחים - 2,400 ₪; בר מועצת נוער - 200 ₪; אבטחה - 1,000 ₪; **עלות מוערכת:** 5,100 ₪
- **ערב מוזיקה:** מופע הרכבי להקות מקומיות - ללא עלות; הגברה ותאורה - 5,400 ₪; תפאורה - 2,000 ₪; אמן אורח - כ- 22,500 ₪; אבטחה - 1,000 ₪; עלויות צוות - 1,000 ₪; **עלות מוערכת:** 31,900 ₪
- **ערב שאנטי:** מתחם שאנטי - 800 ₪; חמש סדנאות בתחומי בריאות הוליסטית - 6,000 ₪; מתחם טיפול - בעלות סמלית בשיתוף עם מכללת רידמן; אבטחה - 1,000 ₪; עלויות צוות - 1,000 ₪; **עלות מוערכת:** 8,800 ₪
- **ערב צחוק:** סדנאות תיאטרון בהנחיית "ניסן נתיב" - 5,000 ₪; הופעה של סטנדאפיסט - 2,500 ₪; אבטחה - 1,000 ₪; עלויות צוות - 1,000 ₪; **עלות מוערכת:** 9,500 ₪
- **ערב ספורט:** בריכה - 1,000 ₪; חדר כושר - 600 ₪; ספינינג - 600 ₪; טורניר כדורגל וכדורסל: 900 ₪ (עלויות אולם, תעודות וגביעים); טניס שולחן, שש בש וכו' - ללא עלות; אבטחה - 1,000 ₪; עלויות צוות - 1,000 ₪; **עלות מוערכת:** 5,100 ₪

3

תכניות
בתחום
נוער

שם התכנית: מרכזי אתגרים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להעצים בני נוער ולפתח מנהיגות נוער ברמה מקומית וארצית.
- להכיר לבני נוער את ארץ ישראל וכך לחזק את הקשר שלהם עם הסביבה ועם הקהילה.
- לפתח מעורבות של בני הנוער בקהילה.

קהל היעד: תלמידי כיתות ט' - קבוצת הקמה: לאחר שנת ההכשרה תפעיל מרכז אתגרים ותנועת נוער לאתגרים בבית הספר; כיתות ז'-ח' - חניכים וקבוצת עתודה להדרכה.

תיאור התכנית: תכנית דו-שלבית הכוללת הכשרה של מד"צים באתגרים, והפעלה של מרכז אתגרים ותנועת נוער לאתגרים בבית הספר.

שלב א' - שנת ההקמה: מפגשים שבועיים הכוללים התנסות במגוון רחב של תחומים אתגריים, כגון: חבלים, גלישה, טיפוס, אופניים, ניוטים, ידיעת הארץ, הישרדות, טיולים רגליים, פעילות ימית, ועוד. במהלך הפעילויות הללו מושם דגש גם על היבטים חברתיים, כגון: בניית קבוצה, תפקידים בקבוצה, שיתוף פעולה ומנהיגות. במהלך התכנית השנתית מתקיימים גם אירועים ארציים, מחנות, ימי אתגר, אליפות ישראל במסלולי אתגר, ועוד. בכיתה ט' המפגשים עוסקים גם בהכשרה לקראת הדרכה. בסוף תהליך ההכשרה יוצאים החניכים לקורס הכשרה - מד"צים באתגרים.

שלב ב' - שנות הפעילות הבית ספרית: קבוצת ההקמה מקימה ומפעילה בבית הספר מרכז אתגרים המציע ימי שדה והישרדות, ימי גיבוש ופעילויות שיא כיתתיים, שכבתיים ובית ספריים. המרכז מופעל בשיתוף עם צוות של מורי של"ח, מורים לחינוך גופני ורכזי חינוך חברתי, ועם רכז האתגרים מהמתנ"ס. חברי הקבוצה מקיימים תנועת נוער אתגרים בית ספרית המזמנת לחניכים אפשרות להתחנך למנהיגות, יוזמה, עזרה ואחריות הדדית, בטיחות אישית ובטיחות משימתית, הכרת הארץ, עמידה במצבי לחץ, מיומנויות בפתרון בעיות, הכרת ההיסטוריה והמורשת. בסוף השנה, קבוצת העתודה משתלבת בפעילות ההדרכה במרכז.

דרכי הפעולה:

- גיוס של שתי קבוצות בנות שלושים חניכים כל אחת (הקמה ועתודה).
- בניית תכנית שנתית ובה מפגשים שבועיים בתחומי אתגרים שונים.
- פעילות שיא קבוצתית אחת לחודש.
- השתתפות במפגשים ארציים.
- יציאה לקורס מד"צים.
- גיוס חניכים תלמידי כיתות ז'-ח'.

דרישות התכנית:

- חבלים, אמצעים לציוד גלישה, טיפוס וכו'. ציוד מחנאות, מפות, מצפנים.
- רכז המוכשר בקורס אתגרים, ובנוסף מקבל ליווי והנחיה אישית.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 60,000	12 חודשים x 5000 ₪ לחודש	רכז אתגרים
₪ 20,000	חבלים, אמצעים לציוד גלישה, טיפוס, ציוד מחנאות, מפות, מצפנים, אוהלים	ציוד בסיסי
₪ 21,000	60 משתתפים x 350 ₪	מחנה חורף (חנוכה)
₪ 21,000	60 משתתפים x 350 ₪	מחנה אביב (פסח)
₪ 21,000	60 משתתפים x 350 ₪	אליפות אתגרים
₪ 24,000	30 משתתפים (קבוצת ההקמה) x 800 ₪	מחנה הסמכה
₪ 18,000	30 משתתפים x 600 ₪	אתגרון
₪ 16,000	40 משתתפים x 400 ₪	רפסודיה
₪ 15,000	5 מחנות x 3000 ₪	הסעות למחנות
₪ 15,000	3 פעילויות x 5000 ₪	פעילות שיא בקהילה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- הקמה של מרכז אתגרים בבית הספר והפעלתו.
- השתתפות חניכים בפעילויות המרכז.
- שיתוף פעולה עם מורים בבית הספר.

טיפים שיווקיים:

- מרכזי אתגרים עונים על צורך של בני הנוער בהתנסות, בחוויה, בכיף, בבדיקת גבולות היכולת ובהרפתקאות.
- המסגרת נחשבת יוקרתית בעיני הנוער.
- זימון אפשרות לפיתוח מנהיגות, יוזמה ואחריות הדדית.

3

נספח 1: דוגמה לתכנית שנתית לקבוצת אתגרים

תכניות
בתחום
נוער

פעילות	חודש
גיבוש ותהליכים קבוצתיים דרך פעילות O.D.T	ספטמבר
יציאה לטיול ראשון משותף עם דגש על ניווט מודרך	אוקטובר
פעילות בנושא הישרדות	נובמבר
מחנאות	דצמבר
איכות הסביבה	ינואר
הדרכה - גיוס חניכים, מערך פעולה, תיק טיול, מתודות בהדרכה	פברואר
אופניים - בטיחות, מסלולי אופניים בקרבת היישוב, טיולים מחוץ ליישוב	מרץ
מחנה אביב - הכנה לאליפות אתגרים	אפריל
אליפות אתגרים	מאי
הכנה למחנות קיץ - הסמכה, אתגרונים, יציאה למחנה הסמכה והכנה לרפסודיה	יוני
מחנה קיץ וקייטנת אתגרים	יולי
רפסודיה	אוגוסט

נספח 2: דוגמה לתכנית פעילות ארצית של מרכזי אתגרים (שנים 2004-2005)

מקום	תוכן	תאריכים	חודש
מצפה רמון	O.D.T הכנת מחנות	22-24/11/04	נובמבר
מצפה רמון	מחנה חנוכה	12-14/12/04	דצמבר
מכתש רמון	מחנה חורף	27-29/12/04	
נגב	הכשרת רכזים - ניווט	16-18/1/05	ינואר
	הכשרת רכזים - חבלים	15/2/05	פברואר
	הכשרת רכזים - אופניים	15/3/05	מרץ
	מחנה אביב	25-27/3/05	מרץ
	הכשרת רכזים - הדרכה	11-12/4/04	אפריל
	מחנה פסח	17-19/4/05	אפריל
	אליפות אתגרים		מאי
	מחנה הסמכה	26/6 - 1/7/05	יוני
	רפסודיה	16-17/8/05	אוגוסט

3

נספח 3: תכנים בתהליך הכשרת מדצ"ים לאתגרים (קבוצת ההקמה)

תכניות
בתחום
נוער

- מתודיקה של הדרכה.
- תקשורת קבוצתית.
- דמות המדריך.
- מתודות חלופיות.
- פעילות היכרות וגיבוש.
- שותפות מול תחרות.
- קבלת החלטות.
- תרומה לקהילה.
- בניית מערך פעילות.
- עזרה ראשונה בתנאי שטח.
- ביטחון ובטיחות בשטח.
- טופוגרפיה - ניווט ספורטיבי, ניווט טופוגרפי.
- חלוצ בודד בשטח.
- מקצועות האתגר: פעילות מים, אופניים, חבלים, בישולי שדה, הסוואה, שדאות, מחנות, לינת שטח, נודד בשטח, טקס אש.
- מסע מסכם.
- שיווק.
- מנהיגות.
- פעילות לילה.
- חשיבה יצירתית.

שם התכנית: מרכזי מוזיקה קהילתיים לנוער

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לפתח ולעודד כשרונות מוזיקליים.
 - לתת במה קהילתית לנוער הפעיל בתחום המוזיקה.
 - לחזק נוער מוחלש ולמנוע התנהגויות סיכון, באמצעות פעילות מוזיקלית.
 - לפתח מנהיגות ומעורבות קהילתית סביב פעילות בתחום המוזיקה.
- ☞ **קהל היעד:** תלמידי חטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים, תוך שימת דגש על נוער בסיכון ועל עולים.
- ☞ **תיאור התכנית:** מרכז מוזיקה קהילתי שבו מתקיימת פעילות בתחום המוזיקה בכמה מעגלים: נוער מוביל, נוער פעיל ונוער משתתף. הפעילות כוללת שימוש בחדרי חזרות ובאולמות, קורסים מקצועיים, פעילויות העשרה, פעילויות שיא, פעילויות ארציות, ועוד (ראו בנק רעיונות בעמוד 74).

דרכי הפעולה:

- המרכז פועל לאורך שנת הלימודים, מדי יום בשעות אחר הצהריים והערב, ובימי ו' ובחופשות גם בשעות הבוקר (היקף הפעילות נגזר מאופייה - ראו בנק רעיונות בעמוד 75).
- צוות ההפעלה מורכב ממדריך חברתי וממדריך מוזיקאי, העובדים בשיתוף ובתיאום עם צוות תחום הנוער במקום. בהתאם לצורך, ניתן לשלב מורים ומדריכים נוספים (לדוגמה: מפיק ללהקה ייצוגית, מדריך קורס (D.J). אנשי המקצוע יכולים להיות מורי בית הספר ומדריכים במתנ"ס, בהתאם לכישוריהם.
- בני הנוער שותפים בקבלת החלטות ובניהול בפועל של המרכז.

דרישות התכנית:

- שני אנשי צוות: מוזיקאי ומדריך חברתי בהיקף של עשרים שעות שבועיות כל אחד.
- מפרט בסיסי לחדר חזרות: בידוד ותקרה אקוסטית לפי תקן, מערכת הגברה, מערכת תופים, גיטרה חשמלית, מגבר גיטרה, גיטרה בס, מגבר בס, סינטיסייזר או פסנתר חשמלי, מיקרופונים, רמקולים.

3

תכניות
בתחום
נוער

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 36,000	40 שבועות x 20 ש"ש x 45 ₪	מוזיקאי מדריך
₪ 30,000	40 שבועות x 20 ש"ש x 37.5 ₪	מדריך חברתי
₪ 30,000	שנתי	ניהול ואחזקה
₪ 20,000	שנתי	מפיק ללהקות ייצוגיות
₪ 5,000	10 מפגשים שבועיים x 3 שעות x 165 ₪ לשעה	קורס D.J
₪ 3,500	10 מפגשים שבועיים x 3 שעות x 115 ₪ לשעה	קורס להפעלת ימי הולדת
₪ 25,000	הערכה בלבד, העלות נגזרת מאופי הפעילות	פעילות העשרה ואירועי שיא
₪ 8,750	35 שעות שנתיות x 250 ₪	ליווי והדרכה
₪ 20,000	כפוף לאישור החברה למתנ"סים בהתאם לתקציבי התכנית והמחלקה	סבסוד השתתפות בפעילות ארצית
כ- 60,000 ₪	לחדר חזרות בסיסי (מומלץ שכמה מרכזים יתקשרו עם ספק אחד לצורך הנחה)	הצטיידות
	בהתאם למסגרת התקציבית שתאושר, ליכולת הכלכלית של קהל היעד, למספר המשתתפים ולמדיניות סבסוד	גבייה ממשתתפים

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה: בהתאם למטרות וליעדים. לדוגמה: עלייה במופעים של להקות מקומיות; ירידה באלימות ביישוב.

טיפים שיווקיים: בתי ספר קטנים מתקשים להקים מגמות מוזיקה לתלמידים המעוניינים בכך. המתנ"ס יכול לאגם משאבים ולהקים מרכז מוזיקה שישרת תלמידים מבתי ספר שונים בקהילה.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס נהנה מניסיון של למעלה מעשור, שיש לחברה למתנ"סים בהפעלת מרכזי מוזיקה; מספק גם מסגרת ארצית לפעילות.

בית הספר מפעיל מגמות מוזיקה והוא מעסיק בעלי מקצוע בתחום זה.

דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

תארו: כיצד תגייסו את בני הנוער? מי יהיו אנשי הצוות? האם תפעילו מתנדבים? היכן יפעל המרכז? באיזה ציוד תשתמשו? באיזה אופן יהיה המרכז חלק מפעילות הנוער ומהמתנ"ס בכלל?

נספח 1: בנק רעיונות לפעילויות במרכז המוזיקה

- **חדר חזרות:** מאפשר ללהקות ולהרכבים לעבוד ולהתאמן, בליווי מדריך-מוזיקאי. ציוד: גיטרת, מערכת תופים, קלידים, מיקרופונים, מערכת הגברה, כלים נוספים בהתאם לדרישה ולתקציב; מחשב ותוכנות המשמשים הרכבי ראפ והיפ הופ. חדר החזרות פועל כחמש פעמים בשבוע, כארבע שעות בכל פעם.
- **להקות ייצוגיות:** המרכז מהווה בית ללהקות הייצוגיות שפועלות במקום. הלהקות מקיימות במקום חזרה אחת לשבוע, ומרתונים לקראת הופעות. הפעילות במרכז מסובסדת עבור בני הנוער.
- **קורסים ויזמות קבוצתית:** המרכז מכשיר את בני הנוער ליזמות עסקית קהילתית, ונותן להם תשתית פיזית ליישום של יזמות כזו. קורסים לדוגמה: קורס D.J או קורס המכשיר בני נוער להפעיל ימי הולדת. הקורסים מתקיימים במתכונת של עשרה מפגשים שבועיים בני שלוש שעות כל אחד, בקבוצות של כ-15 בני נוער. מיזמים לדוגמה: בני הנוער מקיימים מסיבות, מקליטים שירים כמתנה לימי הולדת, נותנים שירותי מוזיקה והגברה באירועים של המתנ"ס. בני הנוער מפעילים את המיזמים במרכז ומתוגמלים על עבודתם.
- **פעילות העשרה:** הרצאות, כיתות אומן, ג'ם סשנים, ערבי להקות, האזנה מודרכת, שיעורים פתוחים, הופעות קטנות, "לילות לבנים", סדנאות כתיבה, עיבוד, מעגלי מתופפים, תנועה. כל פעילות נמשכת כשלוש שעות, חלק מן הפעילויות הן בתשלום ואחרות פתוחות לקהל.
- **פעילויות שיא:** בהתאם לתכנית העבודה הקהילתית, מתקיימים אירועי שיא בתוך המרכז או מחוצה לו בהשתתפות בני נוער הפעילים במרכז. פעילויות לדוגמה: מסיבת חנוכה הכוללת הופעות של הלהקות המקומיות ושל אומן אורח, פסטיבל מוזיקה בפורים, מרתון מוסיקת עולם בפסח, אירוע סוף שנה. האירועים פתוחים לקהל.
- **פעילות ארצית:** לאורך השנה מתקיימים שניים עד שלושה מפגשים ארציים לבני הנוער המשתתפים בפעילות המרכזים. הפעילות מתקיימת במתכונת של "לילות לבנים", המשלבים הופעות של להקות מהמתנ"סים, מפגש חברתי, והעשרה בתכנים שלא ניתן להיחשף להם ברמה המקומית (בגלל עלויותיהם הגבוהות), כמו הופעות של אמנים ידועים. במהלך חופשת הקיץ מתקיים מחנה קיץ בן שלושה ימים, בתנאי פנימייה. המחנה מהווה סיכום של הפעילות השנתית ומנוף לקראת השנה החדשה.

3

נספח 2: דוגמאות לתחומי פעילות

תכניות
בתחום
נוער

תחום פעילות	מספר בני נוער	תדירות מפגשים	משך כל מפגש	ליווי חברתי
להקות רוק	25 (5 להקות)	2-3 שבוע	כשעתיים	5 שעות בשבוע
הרכבי ראפ	10 (5 הרכבים)	2-3	כשעתיים	5 שעות בשבוע
להקה ייצוגית	15	1 לשבוע	כ-3 שעות	3 שעות בשבוע
קורסים ויזמות	30 (2 קבוצות)	2 בשבוע	כשעתיים	4 שעות בשבוע
פעילות העשרה	חברי המרכז ובני נוער נוספים	1 לחודש	כ-3 שעות	8 שעות בחודש
פעילות שיא	חברי המרכז ובני נוער נוספים	כ-5 שנה	בהתאם לאירוע	בהתאם לאירוע
פעילות ארצית	חברי המרכז	2-3 שנה	יומיים-שלושה	בהתאם לאירוע

שם התכנית: נערה עם עוצמה

התכנית משותפת למחלקה לילדים ונוער ולתחום מנהיגות נשים בחברה למתנ"סים

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** לפתח קבוצות מנהיגות של נערות, שיובילו שינוי בקהילתן באמצעות הפעלת מיזמים חברתיים עסקיים.

☞ **קהל היעד:** תלמידות בתי ספר תיכוניים המייצגות קבוצות של שונות מובחנת בחברה. לדוגמה: נערות עולות וותיקות, לומדות ושאינן לומדות, נורמטיביות ובסיכון.

☞ **תיאור התכנית:** תכנית דו-שנתית

■ שנה ראשונה: הנערות מקבלות הכשרה לאורך השנה בשני תחומים: תחום המנהיגות החברתית, בדגש על תכנים של מנהיגות נשים: היכרות עם מוסדות בקהילה, עקרונות בהובלת שינוי; נשיות ומיניות, תפקיד האישה בחברה, סטריאוטיפים, נשים בניהול, ועוד. תחום היזמות העסקית חברתית: כיצד בונים עסק, משלב הרעיון ועד לשלב הביצוע.

■ שנה שנייה: הנערות מפעילות את המיזם הקהילתי עסקי, ומנהלות את הפרויקט בהיבטים תוכניים וכלכליים.

☞ **דרכי הפעולה:**

■ שנת ההכשרה: שני מפגשים שבועיים בני שעתיים כל אחד; שני מפגשים ארציים במתכונת של "לילות לבנים" למטרת מפגש חברתי ארצי והעשרה; מחנה קיץ בן שלושה ימים בתנאי פנימייה, לצורך סיכום של תהליך ההכשרה.

■ שנת ההפעלה: מפגש ארצי אחד במתכונת של "לילה לבן", לצורך הצגה של המיזמים; סמינר מסכם בן יומיים.

■ הכשרת הרכזות: תהליך הכשרה ארצי, בהנחיית המחלקה לילדים ונוער ומנחה מהמחלקה למנהיגות נשים. כולל גם הרצאות הניתנות על ידי מרצות-חוץ ומפגשים עם נשים מובילות בתחומן בחברה.

☞ **דרישות התכנית:**

■ שנת ההכשרה: המפגשים מתקיימים בחדר פעילות או במועדון הכולל: כסאות, שולחנות, ציוד משרדי נגיש.

■ שנת ההפעלה: מתקנים מיוחדים בהתאם לאופי הפרויקט: ציוד להפעלת בית קפה, ציוד וריהוט להפעלת מועדון נערות, ציוד להפעלת שמרטפייה וכד'. בנוסף, ציוד משרדי נגיש.

3

תכניות
בתחום
נוער

תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
הדרכה חברתית	רכזת אקדמאית בהיקף של 25% משרה	₪ 15,000
הדרכה בתחום נשים	רכזת אקדמאית בהיקף של 25% משרה	₪ 15,000
ייעוץ עסקי	20 שעות שנתיות x 250 ₪ לשעת הנחיה	₪ 5,000
העשרה נוספת	הרצאה, סדנאות	₪ 3,000
2 לילות לבנים		₪ 4,500
מחנה קיץ		₪ 11,000
סה"כ	הכשרת הנערות	₪ 62,500
הכשרת רכזות	2 רכזות x 8 מפגשים שנתיים x 8 שעות למפגש x 300 - 200 ₪ לשעת הנחיה; אש"ל, חומרי הדרכה וכד'.	₪ 1,800
הפעלת מיזם		₪ 10,000 מינימום*

*בתום שנת ההכשרה התכנית מוגשת לאישור צוות ההיגוי הארצי ומתוקצבת בהתאם למסגרת התקציבית באותה שנה. התקציב של התכנית הוא חלקי וסמלי. גיוס משאבים נוספים להפעלת התכנית ברמה המקומית, הינו באחריות המתנ"סים.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה: התמדה בהשתתפות בהכשרה, הצלחת המיזם.

טיפים שיווקיים: התכנית מהווה מפגש בין שני תחומי פעילות במתנ"ס, שכל אחד מהם מביא עימו תשומות ייחודיות שכדאי להדגיש: **תחום נוער** - פיתוח מנהיגות חברתית, פעילות בתחומי עניין, פעילות מזדמנת לנוער בעל מאפיינים שונים. **תחום מנהיגות נשים** - פיתוח קבוצות מגוונות של מנהיגות, העצמה, יזמות ותמיכה בנשים בתחום הבריאות, התרבות, הספורט והרווחה.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מביא עימו ניסיון עשיר בתחום החינוך הבלתי פורמלי, בתחום מנהיגות נשים ובהפעלת פרויקטים בין-תחומיים; המתנ"ס מזמן פעילות ברמה הארצית לצורך מפגש חברתי וחיזוק תחושת ההזדהות.

בית הספר מביא עימו תכנים ומסגרות פעולה מעולם החינוך החברתי, מועצת תלמידים, מחויבות אישית, ועוד; הוא מהווה מסגרת משמעותית בחיי הנערות, ויהיה שותף בגיוס הנערות ובהכשרתן; הוא יהווה מרחב ליישום הפרויקטים, וישתתף בהובלת התכנית בקהילה. העצמת נערות ופיתוח מנהיגות במסגרת מגדרית עשויים להיות בעלי ערך מוסף לבית הספר, בתרומה לאקלים הבית ספרי ולצביון של מנהיגות התלמידים.

🔍 **דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:**

- **קהל היעד:** הדגישו את המאפיינים הייחודיים של הקבוצה.
- **תארו:** כיצד תגייסו את הנערות? מי יהיו נשות הצוות? האם תפעילו מתנדבות? היכן תתקיים הפעילות? באילו תכנים תתמקדו? באיזה אופן תהיה התכנית חלק מפעילות הנוער ומהמתנ"ס בכלל?

3

תכניות
בתחום
נוער

שם התכנית: עיר בשלום

התכנית פותחה בארה"ב ומופעלת בארץ בסיוע המחלקה לתרבות בשגרירות ארה"ב

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לצמצם את הפערים ולהגביר את הסובלנות בחברה הישראלית באמצעות זימון מפגש בין בני נוער מרקע שונה ועיבוד של השונות הזו.
- להקנות מודל לפתרון קונפליקטים, למניעת אלימות ולבניית יחסים בין תרבותיים.
- להעמיק את הזיקה, את תחושת השייכות לקהילה ואת העשייה החברתית של בני נוער.
- ליצור אפיק להעצמת בני נוער ולטיפוח תפקידי מנהיגות ושותפות בקהילה ובארץ.
- לזמן לבני נוער, גם מהפריפריה, התנסות בהפקה וביצירה של מופע אמנותי גדול ואיכותי.

קהל היעד: תלמידי בתי ספר תיכוניים.

תיאור התכנית: קבוצות נוער יישוביות, המורכבות מבני נוער המייצגים שונות חברתית מסוימת (דתיים-חילונים; עולים-ותיקים), רוכשים ומתרגלים מיומנויות חברתיות באמצעות תרגילים וסדנאות מתחום התיאטרון. המפגשים מונחים על ידי במאי ומדריך חברתי, והתכנים הנלמדים בהם כוללים: זהות אישית, מפגש עם האחר דרך שונות ודמיון, סטריאוטיפים, מערכות יחסים, גזענות, תרבות, מגדר, גיל, יישוב סכסוכים; עבודת התיאטרון - כתיבה, משחק, בימוי. פעילות הקבוצה מתוכננת ומנוהלת על ידי צוות מוביל שנבחר מתוך הקבוצה ומייצג את השונות שלה. בנוסף, חברי הקבוצה משתתפים במפגשים ארציים ובמחנה קיץ לקבוצות מיישובים שונים, במטרה להעשיר אותם בתכנים חברתיים ותיאטראליים נוספים. הצוותים המובילים משתתפים בהשתלמויות ארציות שמכשירות אותם לתפקידם. לסיכום, חברי הקבוצה כותבים ומעלים בפני הקהילה מופע אמנותי גדול, שמשקף את השונות הנבחרת, וגם עמדות, חוויות ומסרים שעלו במהלך התכנית.

דרכי הפעולה: תכנית רב-שלבית:

- **שלב ההקמה:** הקמה של ועדת היגוי מורחבת שבה חברים מנהל ואנשי צוות מבית הספר; מנהל ראש תחום נוער ונציגי הנהלה מהמתנ"ס. הוועדה תבחר את השונות החברתית שעימה תתמודד הקבוצה. בני הנוער יכולים להיות תלמידים בבית ספר אחד; תלמידים בבתי ספר המייצגים שונות מובחנת; תלמידים בבתי ספר מיישובים שונים, ועוד.
- **שלב הפעילות:** תכנית שנתית הכוללת מפגשים שבועיים בני שלוש עד ארבע שעות.
- **פעילות ארצית:** מפגש חד-יומי באפריל, מחנה קיץ בן שלושה ימים, השתלמויות לצוות המוביל.
- **המלצות:** לרתום את ראש העיר לתכנית; לגייס את בני הנוער בשיווק אטרקטיבי, בפרזנטציות יצירתיות בכיתות; לקיים סדנת מיון הבוחנת מחויבות לערכי התכנית, עמדות חברתיות ואישיות; לרתום את ההורים באמצעות קיום של לפחות שלושה מפגשים בשנה, הכוללים התנסות חווייתית בתכני התכנית, איתור מיומנויות רלוונטיות של ההורים והכוונת עזרתם למופע הסיום.

🔍 דרישות התכנית:

- הקמת ועדת היגוי.
- חדר פעילות קבוע (רצוי עם במה).
- בימאי מתחום התיאטרון הקהילתי בהיקף של שש עד שמונה שעות שבועיות; מדריך חברתי בהיקף של עשר שעות שבועיות.
- גיוס של לפחות שלושים בני נוער לקבוצה, המייצגים שונות מובחנת.
- השתתפות של הצוות המקצועי במסגרת של הכשרה והנחיה ארצית: סמינר הכשרה, שישה מפגשי השתלמות צוות והנחיה אישית.
- השתתפות של בני הנוער והצוות באירועים הארציים: מפגש חד-יומי באפריל, מחנה קיץ למשך שלושה ימים במהלך יולי-אוגוסט.
- הפקת מופע שיא גדול לקהילה בסוף השנה.

🔍 תקצוב: (לקבוצה של כשלושים משתתפים):

עלות	פירוט	סעיף
₪ 15,000	10 שעות בשבוע	מדריך חברתי
₪ 30,000	8 שעות בשבוע	בימאי תיאטרון
₪ 18,000		ניהול, הנחיה והדרכה ארציים
₪ 10,000		הנחיה אישית של הבימאי
₪ 1,500	50 ₪ למשתתף, בסבסוד המחלקה לילדים ונוער בחברה למתנ"סים	השתתפות בני הנוער במפגש נוער ארצי
₪ 12,000	400 ₪ למשתתף, בסבסוד המחלקה לילדים ונוער בחברה למתנ"סים	השתתפות בני הנוער במחנה קיץ ארצי
₪ 3,000		הסעות לאירועים ארציים
₪ 3,000		אירועים קהילתיים
₪ 20,000		מופע סיום
₪ 2,000		שיווק ופרסום
₪ 5,000		שונות

3

תכניות
בתחום
נוער

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- כשמונים אחוז מבני הנוער ידווחו על שינוי בעמדותיהם כלפי השונה.
 - דיווח על יכולת ורצון להתמודד עם קונפליקטים באופן לא אלים ולא כוחני.
 - הצוות המוביל שותף בתהליכי קבלת החלטות ובהובלת התכנית.
 - ייזום לפחות שני אירועים קהילתיים במהלך שנת הפעילות.
 - העלאת מופע אמנותי מקצועי ואיכותי על ידי בני הנוער, מחומרים שעלו בתהליך עבודה.
- ☞ **טיפים שיווקים:** נוער אחד - הרבה צבעים; שוני זה יופי; עיר/ערים של שלום; צמצום תופעות האלימות; הכרה בשונה; סובלנות; פתרון קונפליקטים בדרכי נועם; התיאטרון ככלי לשינוי אישי וחברתי.
- שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מהווה מרחב ניטראלי - שמאפשר עבודה על נושאים חברתיים ואישיים רגישים; בגלל האופי הקהילתי של המתנ"ס כארגון, התכנית נתפסת לא כחוג תיאטרון אלא כתכנית להעצמת בני הנוער. המתנ"ס מציע פעילות ארצית שמאפשרת מערך תמיכה, הדרכה וסבסוד על ידי המחלקה לילדים ונוער בחברה למתנ"סים, וכן השתתפות בני נוער במפעלים הארציים ובמפגשים עם בני נוער אחרים מרחבי הארץ. המתנ"ס יכול לרתום הורים, ולהפוך את התכנית למנוף לתהליכים קהילתיים ובית ספריים משמעותיים.

בית הספר מהווה מקום מפגש לבני נוער מרקע שונה וממגוון תרבותי, ועשוי לזמן היכרות מעמיקה ולא סטריאוטיפית בין בני הנוער. הצגות הסיום של התכנית יועלו בבית הספר, בליווי סדנאות ודיון.

דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

- **רקע:** סקרו את המציאות החברתית ביישוב: מערך היחסים בין קבוצות ביישוב, בעיות מרכזיות וקונפליקטים שבגינם מעוניינים ליישם את התכנית. לדוגמה: קליטת עלייה, מתח בין דתיים וחילונים, אוכלוסיות שנמצאות בשוליים החברתיים, ועוד.
- **רציונאל:** תארו את החשיבות של יישום התכנית, בזיקה למציאות שתוארה ברקע.
- **אוכלוסיית יעד:** הגדירו קבוצות מובחנות שאיתן אתם מעוניינים לעבוד ואת בתי הספר שישתתפו בתכנית.
- **תקצוב:** מצורף מסמך עזר לבניית התקציב עם הסעיפים הנדרשים.

תכנית	סעיפים	עלות	סה"כ עלות	מימון קיים+ גורם מממן	מימון חסר
מלווה חברתי	10 ש"ש				
בימאי	ש"ש (לקראת המופע יש צורך בתגבור שעות)				
סמינר הכשרה, לבימאי/למדריך	תשלום שעות השתתפות				
מפגשי הכשרה לצוות	6 ימי השתלמות ארציים				
מפגש נוער ארצי	הסעות -סבסוד (ב- 1/3 מהעלות)				
מחנה קיץ ארצי לנוער (3 ימים)	הסעות -סבסוד משתתפים (ב- 1/3 מהעלות).				
סדנאות העשרה לקבוצה					
מופעים קהילתיים					
מופע	אולם אולפן הקלטות תלבושות הזמנות הגברה תוכנייה פרסום תפאורה				
הסעות לקבוצות (לאירועים ארציים ואחרים)					
שיווק ופרסום					
שונות					
סה"כ					

4

תכניות בתחום

מדע

וטכנולוגיה

■ תפיסת עולם

הפעילות המדעית בארץ שמורה בדרך כלל לאליטות ולמצטיינים שבין התלמידים בפריפריה - כך שאוכלוסיות נרחבות נשארות מראש מחוץ למעגל הזה. כך מונצחים פערים ואובדן ציבור פוטנציאלי, התופש את העיסוק במקצועות עתירי ידע כמקצועות שהם מחוץ לתחום עבורו. התכניות המוצעות בספר זה תומכות בצמצום פערים, בלמידה, בהעצמת תלמידות, בפיתוח קהילתי ובהפעלת מתנדבים; הן עוסקות במורשת וביהדות, בקידום הדיאלוג בין אוכלוסיות שונות לצורך איחוי קרעים, בשיפור התקשורת הקהילתית ובהנגשת מידע לתושבים בקהילות.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

- אפשר להשתמש במשאבים קיימים - כמו מעבדות, אשכולות פיס ומרכזי מדע, לצורך הפעלה של תכניות העשרה בעלות נמוכה.
- מומלץ להדגיש שותפות של הורים בפעילויות המתקשבות הנעשות מהבית.
- מידע נוסף על מרבית התכניות המוצגות בפרק זה, ניתן למצוא באתר החברה למתנ"סים: www.matnasim.org.il ← מידע פנים ארגוני ← מידע ממחלקות החברה ← מדע וטכנולוגיה.
- סעיף התקצוב של תחום זה מבוסס על טבלאות אקסל ובהן נוסחאות, שיאפשרו לכם לבחון את התקציב לאור שינויים בו. הטבלאות זמינות בתקליטור שבו מופיע החומר של ספר זה.

התכניות המוצעות

תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי:

- מסע בחלונות קסומים
- פיקו
- העצמת נערות במדע ובטכנולוגיה

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

- קורס לאוריינות תקשוב
- משפחה ברשת
- מועדוני גלישה
- משחקים ברשת
- אוספים יהודיים דיגיטאליים
- בונים עולם יהודי

תכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון:

- מרכזי נוער ממוחשבים
- החברה
- החממה

בגלל מגוון התכניות, מוצעת כאן חלוקה נוספת, מבוססת תוכן:

תכניות לרכישת מיומנויות תקשוב:

- מסע בחלונות הקסומים
- קורס לאוריינות תקשוב
- משפחה ברשת

תכניות לגלישה במסגרת קהילתית:

- פיקו
- מועדוני גלישה
- משחקים ברשת
- מרכזי נוער ממוחשבים

תכניות לפיתוח מיומנויות מדעיות-טכנולוגיות:

- החברה
- החממה
- העצמת נערות במדע ובטכנולוגיה

תכניות לשימור ידע תרבותי יהודי:

- אוספים יהודיים דיגיטאליים
- בונים עולם יהודי

4

שם התכנית: מסע בחלונות הקסומים

מסע משותף לילדים ולהורים, להכרת המחשב

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** לאפשר זמן איכות בין ילדים להוריהם, הכולל התנסויות של למידה חווייתית ומהנה סביב לימוד השימוש במחשב.

☞ **קהל היעד:** ילדים בגן חובה ובכיתה א', מלווים בהורה.

☞ **תיאור התכנית:** המסע ב"חלונות הקסומים" מכיר לילדים ולהוריהם את השימוש ביישומי מחשב שונים, אגב ביצוע משימות הקשורות בסיפור מסגרת אודות ממלכה דמיונית. כל "יום" במסע מפגיש את הילדים וההורים עם יישום מחשב אחר, לצורך השלמת משימה. המפגש כולל התנסות חווייתית "עם הידיים", ואחריה - התנסות דומה במחשב. לדוגמה: עבודת הדבקה כדי למלא ציור ריק שהוכן מראש, ולאחר מכן מילוי של אותו הציור במחשב, באמצעות תוכנת "צייר".

☞ דרכי הפעולה:

■ 10-12 מפגשים בני שעה וחצי המתקיימים במתנ"ס.

■ מדריך ומתרגל מהמתנ"ס, שעוברים הכשרה חד-פעמית בת יום.

☞ דרישות התכנית:

■ עד עשרה זוגות של ילד והורה - כדי להבטיח זמן איכות משמעותי.

■ מדריך ומתרגל שעברו הכשרה.

■ עשרה מחשבים: פנטיום 2 ומעלה, זיכרון 64MB; חלונות 95 ומעלה, אופיס; חיבור לאינטרנט.

■ חדר נוסף או מקום במעבדה, לצורך עבודת היצירה.

■ חומרי יצירה.

☞ תקצוב:

סעיף	מס' יחידות	מחיר יחידה	עלות
זכויות שימוש	2	1,000	2,000 ₪
שכר מדריכים	40	100	4,000 ₪
חומרים	12	70	840 ₪
כיתת מחשבים	12	150	1,800 ₪
הנחיית המחלקה	4	250	1,000 ₪
טבלת איזון			9,640 ₪

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדי הצלחה:

- הצלחה במילוי המשימות.
- משוב משתתפים, התמדה בהשתתפות בתכנית.
- הרשמה של קבוצות נוספות.
- **טיפים שיווקיים:** זמן איכות הורה-ילד, לומדים יחד.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

שם התכנית: פיקו

קהילה מתקשבת ולומדת בסביבה חדשנית

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להפעיל תכניות לימודיות בסביבה אינטרנטית בטוחה ומוגנת, שהתכנים בה מבוקרים.
- לפתח מיומנויות של תקשורת איכותית ותרבותית באינטרנט, החל מגיל צעיר.
- להקים קהילה לומדת שחבריה לוקחים חלק בפעילויות המשותפות לעמיתים ולמומחים בתחומי דעת שונים.

קהל היעד: תלמידי גן-ו', הורים, גננות ומורים.

תיאור התכנית: "פיקו" היא סביבת למידה סגורה הפועלת באינטרנט, ומאפשרת:

- התנסות במגוון רחב של פעילויות חינוכיות המזמנות אינטראקציות בין תלמידים, תוך שימוש ביישומי מחשב שונים.
- בניית אתרים אישיים, ניהול אלבומים, הפקה של עיתון המתנ"ס, ניהול של לוח מודעות, לוח חדשות ועוד.
- תקשורת בטוחה (ללא וירוסים) בתחומי עניין ובאמצעים מגוונים (דיבור, הודעות קוליות, דואר אלקטרוני, פורומים, ועוד).
- גלישה מבוקרת ומתועלת באינטרנט, תוך חסימת גישה לאתרים בעלי תכנים שאינם הולמים וחסימת פרסומות מסחריות.

דרכי הפעולה:

- הסביבה מוטמעת, מנוהלת ומבוקרת על ידי מורים, גננות ומדריכי המתנ"ס, שעוברים הכשרה מתאימה (באמצעות חוברת עזר הכוללת מערכי שיעור משולבי מחשב). הניהול והבקרה מאפשרים למדריכים לשלב תכנים רצויים, להעריך הישגים ולהעביר מסרים.
- החברים בקהילה מוגדרים מראש על בסיס שמי ואישי, כך שאפשר להשתמש בסביבה דרך הבית, המתנ"ס ובית הספר.
- העבודה עם המערכת מתבצעת לאורך שנה שלמה.

דרישות התכנית: פנטיום 166MHz ומעלה, זיכרון מינימלי - 32MB; כונן קשיח עם 25MB פנויים, כרטיס קול, מומלץ - רמקולים ומיקרופון, כרטיס מסך התומך ברזולוציה של 800x600 ו-16 סיביות צבע; חלונות 98 ומעלה; חיבור לאינטרנט.

☞ תקצוב (על פי 15 עמדות בכיתה):

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 60	36	₪ 2,160
זכיונות שימוש	₪ 240	15	₪ 3,600
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	₪ 250	4	₪ 1,000
שונות			0
סה"כ הוצאות			₪ 6,760
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			₪ -6,760

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ מדדי הצלחה:

- מספר כניסות מהבית, כמות התקשורת שעוברת בין חברי הקהילה, גודל הרשת וכד'.
- משוב תקופתי.

☞ **טיפים שיווקיים:** אזור גלישה בטוח; הרחבת מעגל החברים; מורים יכולים לשלב תכנים לעבודה מהבית; שיתוף הורים בלמידה של הילדים.

☞ **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:**

המתנ"ס מספק את המרחב הטכנולוגי, **בית הספר** מספק את התכנים. שיתוף הפעולה עשוי להרחיב את גבולות העשייה הבית ספרית והמתנ"סית ולכלול השתתפות בשיעורים מהבית - של ילדים והוריהם, הגדלת מאגר המידע הזמין לילדים לצורך הכנת שיעורי הבית, אינטראקציות חברתיות שונות - שיכולות להתאים לילדים שאינם מתקשרים היטב באינטראקציות הכיתתיות, ועוד.

4

שם התכנית: העצמת נערות במדע ובטכנולוגיה

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקנות לנערות מיומנויות של חשיבה מדעית ותפיסה טכנולוגית.
- לעודד נערות לבחור במדע ובטכנולוגיה כעיסוק לחיים.
- לטפח מנהיגות מגדרית במדע.

קהל היעד:

- משתתפות: תלמידות בכיתות ג'-ו'.
- מתרגלות: נערות בגיל תיכון הלומדות במגמות ריאליות.
- מדריכות: סטודנטיות למדעים ומדעניות צעירות.

תיאור התכנית: התכנית עוסקת בחקר הגוף, הסביבה, האקלים, וקשרי הגומלין ביניהם - באמצעות סיפור, חקר, תרגול, שימוש בכלי מדידה משוכללים ועיבוד נתונים במחשב. אלה, מפתחים בצורה חווייתית את המיומנויות הדרושות למחקר מדעי ויוצרים גישה חיובית כלפי התחום.

דרכי הפעולה:

- תכנית תלת-שנתית, הכוללת: 36 מפגשים שבועיים בני שעה וחצי; פעילות קיץ של עשרה ימים; שלושה סיורים בשנה.
- קבוצות בנות 16 משתתפות.

דרישות התכנית:

- מדריכה - בעלת תואר ראשון במדעים או בשנה האחרונה ללימודיה.
- מתרגלות - תלמידות כיתה י"א במגמות ריאליות, ביחס של מתרגלת אחת לכל ארבע משתתפות.

תקצוב:

עלות	כמות יחידות	מחיר יחידה	סעיף
₪ 12,960	72	₪ 180	הדרכה
₪ 5,400	36	₪ 150	ציוד מתכלה
0			תקורות מתנ"ס
₪ 2,500	10	₪ 250	הנחיה
₪ 12,600	36	₪ 350	שונות
₪ 33,460			סה"כ הוצאות
סה"כ	מספר	מחיר ליחיד	הכנסות
0			משתתפים
0			גורמי מימון
0			סה"כ
₪ -33,460			טבלת איזון

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

 מדדי הצלחה: המשתתפות בתכנית יבחרו במגמות מדעיות בתיכון ויביעו עמדה חיובית כלפי עיסוק בתחום של מדע וטכנולוגיה.

 טיפים שיווקיים: מודל לחיקוי, מוביליות חברתית.

 שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מציע מסגרת ייחודית לבנות להתנסות בתחומים של מדע וטכנולוגיה הנחשבים בדרך כלל כמקצועות ל"בנים".

בית הספר יכול לקחת חלק בטיפוח הלומדות ולהפוך אותן למובילות בתחום המדעים בבית הספר.

4

שם התכנית: קורס לאוריינות תקשוב

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להקנות מיומנויות אוריינות תקשוב במרחב חדיש ומעניין.

☞ **קהל היעד:** תלמידי כיתות ד'-י"ב.

☞ **תיאור התכנית:** לימוד של התכנים הבאים: גלישה באינטרנט, שימוש בדואר אלקטרוני, שימוש במעבד תמלילים ובגיליון אלקטרוני, בניית מצגות. הלמידה נעשית בתוך אתר אינטרנט פרטי של הקורס, הכולל שיעורים מובנים, תרגילים ומבחנים - שהלומדים מורידים אל המחשב האישי.

☞ **דרכי הפעולה:** מאה שעות פעילות ממוחשבת. התלמיד הממוצע נזקק לכ-44 שעות לימוד וכ-22 שעות תרגול, יתרת השעות משמשת לפעילויות העשרה.

☞ דרישות התכנית:

- מדריך בעל ידע וניסיון בעבודה בסביבת חלונות, אופיס ואינטרנט; ניסיון בהדרכת מחשבים; ידע וניסיון בתפעול טכני של מערכות מחשב - רשת, הגדרות, התקנות תוכנה.
- מחשב לכל משתתף: פנטיום 2 ומעלה, זיכרון 64MB, רמקולים או אוזניות; חלונות 98 ומעלה, אופיס, Explorer 6; חיבור מהיר לאינטרנט - ADSL או ISDN 128; רצוי: מערכת שליטה מרכזית בתוכנה או בחומרה.
- לוח, מדפסת ונייר.

☞ תקצוב:

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 80	44	₪ 3,520
זכיון אתר	₪ 1,000	1	₪ 1,000
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	₪ 250	6	₪ 1,500
שונות		36	0
סה"כ הוצאות			₪ 6,020
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			₪ -6,020

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:** הצלחה בתרגילים ובמבחן הסופי המשולבים בקורס.

☞ **טיפים שיווקיים:** "לומדים במתנ"ס - מתרגלים בבית"; צמצום הפער הדיגיטאלי.

שם התכנית: משפחה ברשת

קורס אינטרנט לבניית אתר משפחתי

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- ליצור תחומי עניין ופעילות משותפים להורים ולילדים, בעיקר בקרב קהילות עולים.
- לעודד תיעוד וצבירה של חומרים תרבותיים והצגתם בציבור.

קהל היעד: תלמידי כיתות ב'-ט' ובמיוחד תלמידי כיתה ז' הכותבים את עבודת השורשים, יחד עם הוריהם.

תיאור התכנית: הקורס מורכב משני חלקים:

■ **שלב א':** מידענות באינטרנט: חיפוש מידע, הערכת מידע, דרכי התקשרות (דואר אלקטרוני, פורומים, מולטימדיה, ועוד).

■ **שלב ב':** בניית אתר משפחתי המתעד את המשפחה ומאפשר קשר קבוע בין בני המשפחה בדרכים שונות כמו פורומים, צ'אטים וכדומה.

דרכי הפעולה: קורס בן 42 שעות הכולל שמונה מפגשים בני שלוש שעות כל אחד: 21 שעות לקורס מידענות באינטרנט, 21 שעות לבניית אתר משפחתי.

דרישות התכנית: 21 מחשבים: פנטיום 3 ומעלה, זיכרון 46MB, רמקולים או אוזניות; חיבור מהיר לאינטרנט.

תקצוב:

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	80 ₪	24	1,920 ₪
זכיון אתר	1,000 ₪	1	1,000 ₪
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	250 ₪	6	1,500 ₪
שונות			0
סה"כ הוצאות			4,420 ₪
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			-4,420 ₪

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

■ התמדת ההורים.

■ תוצרים סופיים (אתר המשפחה).

טיפים שיווקיים: עבודת שורשים, מורשת תרבותית, קשר הורים-ילדים.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מהווה מרחב למפגש הורים-ילדים בשעות הפנאי.

בית הספר מהווה זרז לפעילות מתוקשבת, באמצעות עבודת השורשים.

שם התכנית: מועדוני גלישה

מועדוני נוער המזמנים גלישה בטוחה באינטרנט

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לספק לילדים ולבני נוער מקום בטוח לבלות בו את זמנם, בעשייה משמעותית.
- לעודד ולטפח את סקרנותם של הגולשים ואת הרצון שלהם ללמוד, כדי להקנות להם מיומנויות של מידענות באינטרנט.

קהל היעד: תלמידי כיתות ד'-י"ב.

■ **תיאור התכנית:** הפעלת כיתות מחשבים כמועדון לגלישה חופשית וללימוד תוכנות בדרך ספונטנית, בליווי חונכים הנמצאים בכיתה, אשר:

- מעודדים את הילדים להתנסות בגלישה חופשית באינטרנט.
- חוקרים יחד עם הילדים נושאים מעניינים, דרך האינטרנט.
- חושפים את הילדים למשחקים ולאתרים מעניינים.
- מנהלים מערך מקוון של תחרויות, צ'אט, פורומים והכנת שיעורי בית.

דרכי הפעולה:

- מפגשים בני שלוש שעות ביום בשעות אחר הצהריים, בימים שבהם המעבדה פנויה.
- אפשר להמשיך את המפגשים לתוך הלילה - לתלמידים בוגרים יותר, ולשלב בהם גם עיסוק באסטרונמיה.

■ בכל מפגש נוכחים בני אותה קבוצת גיל.

■ מספר המשתתפים משתנה על פי מספר העמדות הקיימות במעבדה.

■ החונכים יכולים להיות מתנדבים מהתעשיות בסביבה.

דרישות התכנית:

- מדריך בוגר עם ידע בשימושי מחשב, שני נערים שהם נאמני מחשב. השתתפות של צוות ההדרכה בהשתלמות בת חמש שעות העוסקת במתודולוגיה, בגלישה נבונה, במתני"סנט ובמשחקי רשת. ההדרכה ניתנת על ידי המחלקה למדע וטכנולוגיה.

■ עשרה מחשבים: פנטיום 2 ומעלה, זיכרון 64MB; חלונות 95 ומעלה, אופיס; חיבור לאינטרנט.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

🔗 תקצוב (לפי שעה שנתית לקבוצה אחת):

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 50	36	₪ 1,800
כיתת מחשבים			0
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	₪ 250	4	₪ 1,000
שונות			0
סה"כ הוצאות			₪ 2,800
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים	₪ 5	540	₪ 2,700
גורמי מימון			0
סה"כ			₪ 2,700
טבלת איזון			₪ -100

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

🔗 **מדדי הצלחה:** מידת השימוש של כל משתמש במחשב, על פי צרכים ומטרות שהוא מגדיר לעצמו.

🔗 **טיפים שיווקיים:** צמצום הפער הדיגיטאלי, גלישה בטוחה, חשיפה חיובית למדע ולמחשב שעשויה להשפיע על בחירת מקצוע מעולם זה.

🔗 **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:**

המתנ"ס מזמן למידה ותרגול של מיומנויות הקשורות באוריינות מחשב הנלמדות בבית הספר ועשויות להיות שימושיות בבית הספר. דו"ח דברת כולל בתוכו שעות של פעילות חופשית בבית הספר. אפשר לנצל את השעות הללו להפעלת מסגרת של מועדוני גלישה.

שם התכנית: משחקים ברשת

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להפחית אלימות בקרב בני נוער, באמצעות משחק מחשב קבוצתי ומאתגר.

☞ **קהל היעד:** תלמידי כיתות ה'–י"ב.

☞ **תיאור התכנית:** משחק כיתתי (בשם Counter-Strike) המזמן תחרות בין קבוצות, דרך המחשב. המשחק מלווה במוזיקה ויוצר אווירה קצבית ומאתגרת, המרכזת קבוצות של נערים לזמן ממושך, ומהווה מקום בטוח לפריקת מתחים.

☞ **דרכי הפעולה:** קבוצות נפגשות בכיתת המחשבים שבהן מותקנות תוכנות משחק מתאימות, ומתחרות ביניהן במסגרת המשחק. רצוי להשמיע מוזיקה קצבית, כדי ליצור אווירה אנרגטית.

☞ דרישות התכנית:

- מדריך בעל ידע בסיסי במשחקי מחשב ויכולת להכיל קבוצת נערים תוססת.
- שמונה מחשבים פנטיום 3 ומעלה, זיכרון 128MB, כרטיסי רשת; אינטרנט עם פס רחב.

☞ תקצוב:

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 50	40	₪ 2,000
זכיון תוכנה	₪ 270	15	₪ 4,050
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	₪ 200	4	₪ 800
שונות			0
סה"כ הוצאות			₪ 6,850
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			₪ -6,850

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- רישום ותשלום למשחקים.
- התמדה בהשתתפות.
- ירידה באלימות בבית הספר וביישוב.

☞ **טיפים שיווקיים:** גולשים בפאן, עבודת צוות, גלישה בסביבה בטוחה, סובלימציה.

☞ שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מציע לבני הנוער מקום לפריקת מתחים, שהוא גם בטוח וגם תואם את תחומי העניין שלהם.
בית הספר נהנה מירידה באלימות ומשיפור בקשרים החברתיים בין התלמידים.

שם התכנית: אוספים יהודיים דיגיטאליים

פרויקט לשימור ידע תרבותי

התכנית היא חלק מ"פרויקט מינרווה" של האיחוד האירופי, והיא מופעלת בשיתוף משרד המדע והסוכנות היהודית

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לחזק את הזיקה לקהילה, של תלמידים המגיעים מתרבויות שונות.
- לבנות רשתות קהילתיות.
- ליצור פסיפס תרבותי יישובי - הנותן מקום לכל התרבויות ביישוב.

קהל היעד: תלמידי כיתות א'-י"ב.

תיאור התכנית: איסוף של מידע אודות תרבות הקיימת ביישוב (באמצעות סיפורים, אילנות יוחסין, חפצים, תצלומים, ועוד), הפיכתו למדיה דיגיטאלית והכנסתו למאגרי מידע תקינים.

דרכי הפעולה:

- הקמה של מרכזי איסוף במתנ"סים.
- עידוד של התושבים להביא למרכז חומרים בעלי ערך יהודי הנמצאים ברשותם. ניתן להקים קבוצת משימה יישובית של פעילים שתוביל את הפרויקט. אפשר לעודד איסוף על ידי עריכת תחרות בין מתנ"סים על גודלו ועל איכותו של המאגר.
- ילדים ובני נוער יפעלו במרכז ויכניסו את המידע למאגר.
- המאגר יישמר במתנ"ס לשימוש התושבים.

דרישות התכנית:

- רכז פרויקט שעבר הכשרה בנושאים של תיעוד ודיגיטציה.
- צוותי תלמידים שיאספו חומרים, יצלמו ויסרקו אותם.
- צוות סריקה, מצלמה דיגיטאלית, תוכנה לדיגיטציה.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

תקצוב:

עלות	כמות יחידות	מחיר יחידה	סעיף
₪ 2,400	40	₪ 60	הדרכה
₪ 1,000	1	₪ 1,000	אתר אחסון
0			תקורות מתנ"ס
₪ 1,000	4	₪ 250	הנחיה
0			שונות
₪ 4,400			סה"כ הוצאות
סה"כ	מספר משתתפים	מחיר ליחיד	הכנסות
0			משתתפים
0			גורמי מימון
0			סה"כ
₪ -4,400			טבלת איזון

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התלהבות של המשתתפים.
- הכמות, האיכות והמקוריות של החומרים שיוכנסו למאגר.

טיפים שיווקיים:

- זרז לעבודת שורשים.
- לגיטימציה לרב-תרבותיות.
- חיזוק הקשר בין עולים לאוכלוסייה ותיקה.
- חיזוק הקשר בין הורים לילדים בקרב עולים.
- חיזוק סמכות ההורים כמקור למידע וחיזוק של הילד כבעל מיומנות.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס ובית הספר יכולים ליזום פרויקט משותף סביב עבודת שורשים, שימריץ ילדים להביא חומרים למאגר ולהשתמש בו. המאגר יכול להתווסף למרכז המשאבים של בית הספר, וכך ליצור מוזיאון דיגיטאלי בבית הספר.

שם התכנית: בונים עולם יהודי, בונים בית יהודי

תכנית שורשים אינטראקטיבית

התכנית היא חלק מהתכנית "בונים עולם יהודי" במסגרת פרויקט "שותפות אלפיים".
מידע נוסף אודות הפרויקט אפשר למצוא באתר שכתובתו: www.jewish-world.org.il

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** לחזק קשרים בשלושה מעגלים: בין בני משפחה; בין משפחות בתוך הקהילה המקומית; בין משפחות בישראל לבין משפחות בעולם היהודי.

☞ **קהל היעד:** משפחות בכל שלב בחייהן (התכנית פועלת במתכונת רב-גילית).

☞ **תיאור התכנית:** סדרת מפגשים הכוללת:

■ יחידות תוכן והפעלה העוסקות בתולדותינו, תרבותנו וערכיו של העם היהודי בישראל ובתפוצות. היחידות משלבות סיפורים אישיים של המשפחות המשתתפות, ועיון במקורות יהודיים (החל בתנ"ך ובמדרש וכלה בספרות ובשירה העברית בת זמננו).

■ יחידות הנחיה המכשירות את המשפחות לקראת הכנת תוצרים, כגון: פרויקטים ודרשות לבר ולבת מצווה, חוברות משפחתיות, אתר שורשים, בניית עץ משפחה מקוון, עבודות סיכום, ועוד.

■ מפגשי שיא שבהם המשפחות מציגות את תוצריהן.

☞ **דרכי הפעולה:**

■ תכנית שנתית הכוללת 10-12 מפגשים חודשיים. תוכן המפגשים, היקפם ותדירותם נקבעים על ידי המתנ"ס, המרכז הקהילתי היהודי בתפוצות והמשפחות.

■ התכנית מלווה בכלים מקוונים מגוונים: מרכזי מידע אינטרנטיים העוסקים בעולם היהודי ומסייעים למשפחות להתכונן לקראת המפגשים; כלים מקוונים המסייעים בהכנת התוצרים; פורומים המזמנים שיח של משפחות במתנ"סים ובמרכזים הקהילתיים היהודיים בתפוצות.

☞ **דרישות התכנית:**

■ הרשאה ממפעיל האתר בסוכנות היהודית.

■ מחשב עם חיבור לאינטרנט.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

תקצוב:

עלות	כמות יחידות	מחיר יחידה	סעיף
₪ 1,560	26	₪ 60	הדרכה
0	1	0	זכיון תוכנה
0			תקורות מתנ"ס
0			הנחיה
0			שונות
₪ 1,560			סה"כ הוצאות
סה"כ	מספר משתתפים	מחיר ליחיד	הכנסות
0			משתתפים
0			גורמי מימון
0			סה"כ
₪ -1,560			טבלת איזון

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:** התמדה; יצירת קשרים עם קהילה בחו"ל; תוצרים.

☞ **טיפים שיווקיים:** תכנית שורשים למשפחות הלומדות יחד, מחליפות דעות ומספרות סיפורים בנושאי משפחה וקהילה; תכנית בר/בת מצווה.

☞ **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:**

המתנ"ס מציע מרחב מבוסס המשותף לו ולמרכז הקהילתי היהודי בחו"ל ומאפשר קשר בין משפחות בקהילה ובתפוצות.

שם התכנית: מרכזי נוער ממוחשבים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- ליצור מסגרת חברתית מקצועית בתחום ה-E-tech.
- לקדם אוריינות תקשוב בקרב נוער מוחלש.
- לאמן בני נוער לקחת אחריות על חייהם בהיבטים של בחירת תכנים וערכים.
- לפתח מעורבות חברתית בקהילה וקבוצות של מנהיגות בקרב בני נוער, באמצעות מחשבים.
- ליצור הזדמנות להשתייך למסגרת ארצית משמעותית.

קהל היעד: תלמידי כיתות ז'-י"ב.

תיאור התכנית: מסגרות חברתיות המאפשרות גלישה באינטרנט לבני נוער. המסגרות מוקמות ומנוהלות על ידי בני נוער, בליווי של צוות מקצועי. ההקמה והניהול מזמנים דילמות רבות והתנסות בתהליך של פתרון בעיות, וכן חיזוק של תכונות שונות, כמו: יוזמה, עזרה ואחריות הדדית. ההשתתפות במרכז מלווה בתשלום נמוך, ובכך מאפשרות גלישה גם לנוער מוחלש. הגלישה כוללת חיפוש תוכן באינטרנט, תוך ליווי והעשרה הניתנים על ידי הצוות המקצועי.

דרכי הפעולה: תכנית דו-שלבית:

שלב ההקמה: בכל מתנ"ס תוקם קבוצה של עשרים בני נוער בכיתות י'-י"א. קבוצה זו תעבור תהליך הכשרה בן חודש שיעסוק בתכנים של תפיסת תפקיד, מיומנויות הדרכה, מיומנויות ממוחשבות, ועוד. כחלק מתהליך ההכשרה הקבוצה תקיים שני אירועים קהילתיים בתחום המולטימדיה, במטרה לחשוף את התכנית בפני הקהילה. בנוסף, הקבוצה תבנה אתר אינטרנט שימשש מקור מידע לבני הנוער ביישוב.

שלב ההפעלה: בני נוער מהיישוב יוכלו להצטרף למרכז ולגלוש בו באופן חופשי, בהנחיה של צוות מקצועי ושל חברי קבוצת ההקמה - שיתנדבו במרכז במשך עשר שעות חודשיות. בני נוער שירצו בכך, יוכלו לקחת חלק בתכנית השנתית של תנועת "נוער מחשבים".

בנוסף, יתקיימו קשרים בין מרכזים שונים: פעילויות משותפות לקבוצות הקמה ממרכזים שונים, אתר אינטרנט מלווה לכל המרכזים, ימי עיון משותפים לרכזים.

דרישות התכנית:

- מנחה שיעבר הכשרה בתכנים של גלישה נבונה ברשת ושל עבודה עם נוער.
- שמונה מחשבים: פנטיום 3 ומעלה, זיכרון 128MB, כרטיסי רשת; אינטרנט עם פס רחב.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

תקצוב:

מרכיב עלות	מחיר יחידה	כמות יחידות	סך הכל למרכז
כוח אדם			
מנהל המרכז	₪ 45	1	₪ 76,073
מדריך צעיר	₪ 14	1	₪ 23,667
מדריך קורסים	₪ 70	1	₪ 50,715
חומרה			
עמדות מחשב	₪ -	10	₪ -
ציוד הקפי	₪ 3,000	1	₪ 3,000
שרת	₪ 10,000		₪ 10,000
תוכנות ותקשורת			
אינטרנט	₪ 100	1	₪ 1,200
משחקים ברשיון	₪ 300	20	₪ 24,000
תוכנת שליטה	₪ -	1	₪ -
אופיס	₪ -	10	₪ -
הנחיה ובקרת ביצוע			
תחום נוער	₪ 250	1	₪ 24,150
תחום מחשבים	₪ 250	1	₪ 24,150
דוחות ומזכירות	₪ 35	1	₪ 3,381
עלויות הפעלה נוספות			
ריכוז	₪ 120,000	10%	₪ 12,000
גבייה ושיווק	5%	₪ 188,655	₪ 9,433
סה"כ הוצאות			
			₪ 261,768
הכנסות			
דמי חבר	₪ 15	200	₪ 36,000
גבייה מקורסים	₪ 900	10	₪ 135,000
סוכנות			
תקציב המתנ"ס			₪ 12,000
החברה למתנ"סים			₪ 12,920
גורם מימון נוסף			
סה"כ הכנסות			₪ 195,920
טבלת איזון			₪ -65,848

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

■ איזון כלכלי של המרכז.

■ שיעור התפוסה של העמדות במרכז.

טפים שיווקיים: אוריינות דיגיטלית יחד עם אחריות על תכנים וערכים; פיתוח אוריינות מחשוב, כרטיס כניסה לעולם המודרני; אחריות חברתית.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

שם התכנית: החבורה

פתרון תעלומות דרך הרשת

התכנית משותפת למחלקה למדע וטכנולוגיה בחברה למתנ"סים וליחידה לנוער שוחר מדע באוניברסיטת תל אביב

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לאפשר לחניכים בעלי תחומי עניין משותפים לעסוק באופן תחרותי בנושאים מדעיים מגוונים.
- להפגיש באופן וירטואלי בני נוער מכל רחבי הארץ עם חוקרים צעירים מהאקדמיה, ובכך להעביר להם מסר של נגישות לאוניברסיטה ולמדע.

קהל היעד: תלמידי חטיבת ביניים.

תיאור התכנית: קבוצות חניכים המאורגנות כ"חבורות", מנסות לפתור תעלומות שונות המתרחשות בכל רחבי הארץ. פתרון התעלומות דורש רכישת ידע מדעי בתחומים מגוונים ושימוש מושכל בו.

דרכי הפעולה:

- בכל מתנ"ס תוקם חבורה של 15-25 משתתפים בין שמונה לעשרים חבורות יפעלו במקביל. המשתתפים יאותרו על ידי צוות בית הספר, לפי קריטריונים שיוגדרו עם רכז התכנית.
- התעלומות ייכתבו על ידי צוות היחידה לנוער שוחר מדע באוניברסיטת תל אביב, ויועברו לחניכים בדרכים מגוונות: דרך אתר ייחודי לחבורות, באמצעות קלטות וידאו או אודיו שיישלחו לבית הספר, ועוד.
- פתרון התעלומות יתבצע לאורך קורס שנתי בן 25 מפגשים, שבמהלכו יתקיימו שלוש או ארבע נקודות שיא, שיכללו פגישות באוניברסיטה או ביקור במוסד מחקר מעניין.

דרישות התכנית:

- מדריך נוער - כריזמטי ומאפשר, שעבר הכשרה בת יום באוניברסיטה.
- חדר פעילות גדול.
- גישה לאינטרנט.
- ציוד מעבדה מדעית פשוט.

תקצוב:

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 50	60	₪ 3,000
ציוד מתכלה	₪ 100	20	₪ 2,000
אוניברסיטת תל אביב	₪ 7,500	1	₪ 7,500
תקורות מתנ"ס			0
הנחיה	₪ 250	4	₪ 1,000
שונות			0
סה"כ הוצאות			₪ 13,500
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			₪ -13,500

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- השתתפות הנערים, התמדה.
- שימוש באינטרנט ככלי להשגת מידע.
- שיפור בהישגים במקצועות מדעיים.
- שינוי בתפיסת המשתתפים את האקדמיה.

 טיפים שיווקיים: מדע בכיף, טיפוח של גישה חיובית כלפי האקדמיה ושל רצון לבחור במדע כדרך חיים.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מציע התנסות "אחרת" בתחום המדעים, שעשויה למשוך ילדים המתרחקים מהתחום בפעילות הבית ספרית. **בית הספר** יכול להעמיד לרשות החבורה את הספרייה, מעבדת המחשבים, מעבדת המדעים, וכן את המורה למדעים.

4

תכניות
בתחום
מדע
וטכנולוגיה

שם התכנית: החממה

פיתוח מנהיגות העתיד בתחום המדע והטכנולוגיה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- **מטרה עיקרית:** לאתר את המנהיגים לעתיד בתחום המדע והטכנולוגיה בארץ ולעודד אותם לעסוק בתחומי המדע והטכנולוגיה.
- לפתח מיומנויות של עבודת צוות בקרב בני נוער.
- לחשוף בני נוער לעקרונות השיטה המדעית: תכנון וביצוע של ניסוי, לקיחת אחריות על תוצאות הניסוי.
- **קהל היעד:** תלמידי חטיבת ביניים.
- **תיאור התכנית:** תכנית תלת-שנתית.
- **שנה ראשונה:** היכרות עם העולם המדעי, תוך שימוש בשיטות מחקר נפוצות. תכנון וביצוע של פרויקטים מחקריים במרכזי מדע וטכנולוגיה הנמצאים בסביבה הקרובה.
- **שנה שנייה:** פיתוח עבודת צוות בתוך ההקשר של ביצוע פרויקטים מדעיים.
- **שנה שלישית:** פיתוח כישורי מנהיגות בתוך ההקשר של ביצוע פרויקטים מדעיים.

דרכי הפעולה:

- קורס שנתי, מפגשים שבועיים בני שלוש שעות.
- הפעילות מתבצעת בשני מוקדים: **במתנ"ס** - הלומדים נחשפים ליסודות המדעיים הדרושים לביצוע הפרויקט בתחומי דעת שונים: מתמטיקה, פיזיקה, ביולוגיה, מידענות, ועוד. **במרכז מדע או תעשייה** הנמצא בסביבת המגורים של הלומדים, ומוכן לארח את הלומדים - הלומדים מתנסים בביצוע פרויקטים מדעיים, בתחומי התוכן שבהם עוסקים במרכז.
- בנקודות מתאימות לאורך התכנית, ההורים מוזמנים להשתתף באופן פעיל בתהליך הלימוד, למשל בתור מדריכים בתחומי העיסוק שלהם.

דרישות התכנית:

- מדריך - בעל תואר ראשון במדעים או בשנה האחרונה ללימודיו.
- מתרגלים - תלמידי כיתה י"א במגמות ריאליות, ביחס של מתרגל אחד לכל ארבעה תלמידים.
- אתר לעריכת המחקר. לדוגמה: מעבדה, חממה, מפעל מזון.
- הסעות לאתר המחקר.

תקצוב:

סעיף	מחיר יחידה	כמות יחידות	עלות
הדרכה	₪ 180	50	₪ 9,000
עלות מעבדה / חממה	₪ 250	25	₪ 6,250
תקורות מתנ"ס			0
תקורות מתנ"ס	₪ 250	12	₪ 3,000
הנחיה	₪ 170	25	₪ 4,250
הסעות			₪ 22,500
סה"כ הוצאות			₪ 13,500
הכנסות	מחיר ליחיד	מספר משתתפים	סה"כ
משתתפים			0
גורמי מימון			0
סה"כ			0
טבלת איזון			₪ -22,500

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התלמידים מייצרים תוצרים מחקריים להצגה לחבריהם ולהורים: תערוכה, אתר אינטרנט, מצגת, ועוד.
- בחירה מוגברת של מסלולים ריאליים בקרב התלמידים.

טיפים שיווקיים: למידת חקר, משימות אותנטיות שרלוונטיות ללומד.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מספק מרחב מחקרי לכישרונות חבויים, שייתכן שלא מוצאים ביטוי בבית הספר.

בית הספר מאתר את הילדים המתאימים ויכול לטפח אותם בכך שיעמיד לרשותם מקורות מידע מגוונים, כמו מורים למדעים, ספרים בספרייה, מעבדת מדעים. **המתנ"ס** יכול לרתום את ההורים לשיתוף פעולה סביב התכנית, שיקרין גם על מעורבות ההורים **בבית הספר**.

5

תכניות בתחום

ספורט

ואורח חיים

בריא

■ תפיסת עולם

- הספורט הוא חלק מאורח חיים בריא וקידום בריאות.
- הספורט הוא אמצעי לחינוך ולהקניית ערכים, כמו: מנהיגות, סובלנות, כבוד הדדי, עבודת צוות, התמודדות עם הצלחה וכישלון, ועוד.
- הספורט תורם לכל מערכות החיים: מבחינה גופנית (איכות חיים), מבחינה נפשית (דימוי עצמי, הערכה עצמית וגופנית) ומבחינה חברתית (קשרים וכישורים חברתיים ומעורבות חברתית).
- הספורט הוא אמצעי לגישור על פערים של שפה, מוצא, רקע תרבותי וחברתי.
- הספורט הוא אמצעי לשילוב אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים בקהילה.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

כשמונים מתנ"סים מהווים את הסוכן הבלעדי של הספורט ביישוב, ורכז הספורט של המתנ"ס משמש פעמים רבות כמנהל מחלקת הספורט היישובית. על כן, תחום הספורט הוא אפיק מוצלח לשיווק תכניות לבתי הספר.

■ התכניות המוצעות

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

- ליגת קט-רגל ארצית
- ליגות הורים יישוביות
- ימי ספורט ונופש פעיל בבתי הספר

תכניות המתאימות רק לחטיבת הביניים ולתיכון:

- לילה לבן ספורטיבי ביום חמישי
- קורס עוזרי מדריכים
- פנ"ן - פעילות נופש נוער

שם התכנית: ליגת קט-רגל ארצית

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- ליצור מסגרת ספורטיבית וחינוכית ארצית, שתזמן מפגשים בין ילדים ובני נוער מתרבויות שונות.
 - להשפיע לחיוב על האווירה הבית ספרית.
 - להתמודד עם תופעת האלימות בקרב בני נוער.
- ☞ **קהל היעד:** תלמידי כיתות ד'-י"ב. התכנית מתאימה במיוחד לשילוב של בני נוער עולים או נוער בסיכון.

☞ **תיאור התכנית:** ליגת קט-רגל ארצית, שבה משתתפות קבוצות ממתנ"סים ברחבי הארץ בשכבות גיל שונות ומגזרים שונים. אפשר לרשום לליגה קבוצות על בסיס בית ספרי. במפגשי הליגה מושם דגש על מפגש חברתי בין מגזרים ותרבויות, ועל היבטים חינוכיים, כמו: ציאת לחוקים, כבוד ליריב, קבלת הפסד וניצחון, ועוד.

דרכי הפעולה:

- תכנית שנתית, מפגשים חד-שבועיים בימי שישי.
- המאמן יכול להיות מצוות המתנ"ס או מורה לחינוך גופני מבית הספר.
- הליגה הארצית מנוהלת ומאורגנת על ידי החברה למתנ"סים כבר עשר שנים, וניתן להרחיבה ולשתף בה קבוצות ממתנ"סים, מיישובים ומבתי ספר נוספים.

דרישות התכנית:

- מאמן מוסמך.
- מגרש או אולם מתאים לקט-רגל.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
2,000-1,500 ₪ לחודש	3-2 אימונים ומשחק בשבוע	שכר מאמן
600 ₪ לשנה		דמי רישום לליגה
2,000 ₪ לשנה		דמי שיפוט
8,000 ₪ לשנה		הסעות למשחקים
10,000 ₪	כולל ארגון אירועי גמר מחוזי וארצי. במימון החברה למתנ"סים	ניהול והנחיה של הליגה

5

תכניות
בתחום
ספורט
ואורח חיים
בריא

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- שיעור ההתמדה של המשתתפים לאורך השנה.
- ירידה במקרי האלימות שבהם מעורבים משתתפי התכנית.

טיפים שיווקיים:

- ליגה ארצית שהיא "מותג" בחסות ההתאחדות לכדורגל.
- הקט-רגל והכדורגל הם אטרקטיביים לכל המגזרים ומהווים שפה אוניברסלית. הראייה, יש כיום בליגה קבוצות ממגזרים ומרקעים שונים (לדוגמה: ארבעים אחוז מהקבוצות הן מהמגזר הערבי).
- הניסיון מוכיח ששילוב תלמידים בפעילות ספורטיבית תחרותית, ששמה דגשים על תהליך חינוכי, מפחית אלימות ומגביר תחושות של גאוות יחידה והזדהות עם בית הספר.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

- המתנ"ס מוכר בקהילה כגורם חינוכי ספורטיבי מרכזי; הוא פעיל בימי שישי; הוא מציע הצטרפות לליגה גדולה שקיימת כבר עשור.
- בית הספר יכול להיות גורם המניע להקמת קבוצה יישובית או בית ספרית וליהנות מפירותיה: הפחתה באלימות והכרה בשונה.

שם התכנית: ליגות הורים יישוביות

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** ליצור מסגרת ספורטיבית להורים שתחזק את הקשר בין ההורים לבין בית הספר ושתשמש מנוף קהילתי למעורבותם בפעילות הבית ספרית.

☞ **קהל היעד:** הורי התלמידים בבתי הספר (בעיקר היסודיים) ביישוב.

☞ **תיאור התכנית:** ליגה שבה משתתפות קבוצות המייצגות את בתי הספר השונים ביישוב. הליגה מיועדת לאבות ולאמהות.

☞ דרכי הפעולה:

■ גיבוש קבוצות הורים, על בסיס בית ספרי או שכבתי, בענפי ספורט שונים (על פי רוב - "כדורשת" לאמהות ו"קט-רגל" לאבות).

■ הקמת ליגה יישובית בין קבוצות ההורים של בתי הספר השונים.

■ קיום תחרויות חד-שבועיות לאורך שנת הלימודים.

■ אפשר לקיים גם אימונים של הקבוצות בעזרת מאמן מתנדב (לפעמים אחד מההורים), במתקני בית הספר או המתנ"ס.

☞ דרישות התכנית:

■ רכז מטעם המתנ"ס.

■ רצוי: מאמן מתנדב או מורה לחינוך גופני.

■ פעילים מהמתנ"ס שישפטו בתחרויות.

■ מעורבות של המורים לחינוך גופני ומנהלי בתי הספר.

■ אולם ספורט - של בית הספר או של המתנ"ס.

☞ תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
רכז	בחלקיות משרה, במסגרת תפקידו במתנ"ס ובמימון המתנ"ס	₪ 20,000
שופטים		₪ 5,000 לכלל הליגה
הנחיה	במימון החברה למתנ"סים	₪ 5,000
ארגון טורניר ארצי	במימון החברה למתנ"סים	₪ 3,000

5

תכניות
בתחום
ספורט
ואורח חיים
בריא

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- שיעור ההתמדה של ההורים בליגה.
- מעורבות תלמידי בית הספר בליגה (עידוד, תמיכה וכו').
- מעורבות ההורים בפעילות בית הספר.

טיפים שיווקיים:

- מעורבות הורים בפעילות בית ספרית.
- יצירת גאווה בית ספרית.
- ההורים כמודל חינוכי המדגים לילדים ולבני נוער ערכים כמו הגינות, סובלנות והימנעות מאלימות באמצעות פעילות ספורטיבית.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס הוא הגוף הארגוני הספורטיבי העיקרי בקהילה, שיכול להפעיל ליגה יישובית שבה ישתתפו מרבית בתי הספר. הדבר נכון בעיקר ביישובים שבהם המתנ"ס מהווה את הסוכן הבלעדי של הספורט, ומפעיל את מחלקת הספורט היישובית.

בית הספר יכול לגבש ולהפעיל קבוצת הורים ולנצל את פעילותה לצרכיו.

שם התכנית: ימי ספורט ונופש פעיל בבית הספר

א. מידע פורמלי על התכנית

- ☞ **מטרות:** להפעיל את התלמידים בפעילות ספורטיבית נפשית.
- ☞ **קהל היעד:** תלמידי בתי ספר יסודיים עד תיכוניים.
- ☞ **תיאור התכנית:** הפעלה של ימי ספורט בעלי גוון שונה: יום ספורט טבלאי, יום ספורט היתולי, יום ספורט אתגרי, ועוד.
- ☞ **דרכי הפעולה:** הפעלה על ידי רכז ומדריכים מצוות המתנ"ס, בשיתוף המורים לחינוך גופני. ניתן לשלב בני נוער שעברו הכשרה בפנ"ן או כעוזרי מדריכים (ראו תכניות בהמשך).
- ☞ **דרישות התכנית:**
 - רכז ומדריכים.
 - ציוד ספורטיבי מתאים.
- ☞ **תקצוב:** בהתאם לאופי יום הספורט, להיקפו, למתקנים שבהם ייעשה שימוש, ועוד.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

- ☞ **מדדי הצלחה:**
 - משוב מהמשתתפים.
 - מעורבות של בני הנוער בפעילות בבית הספר.
- ☞ **טיפים שיווקיים:**
 - חינוך לאורח חיים בריא ופעיל.
 - מעורבות של בני נוער בפעילות הבית ספרית.
- ☞ **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:**
 - המתנ"ס משלב בתוכו תחומים רבים כמו ספורט, אמנות, מחול - שמאפשרים גיוון בהפעלות.
 - בית הספר יינהג מחיסכון כלכלי ומ"תפירה" של התכנית על פי צרכיו.

5

תכניות
בתחום
ספורט
ואורח חיים
בריא

שם התכנית: "לילה לבן" ספורטיבי ביום חמישי

התכנית משותפת למחלקה לספורט ולאורח חיים בריא ולמחלקה לילדים ונוער בחברה למתנ"סים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לנצל את מסגרת הפנאי החדשה שנוצרה בימי חמישי בערב ובלילה (מאחר שלא לומדים בימי שישי) לצורך פעילות ספורטיבית וחברתית לבני הנוער.
 - לתעל את האנרגיות של בני הנוער לכיוון חיובי.
- קהל היעד: תלמידי חטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים.

תיאור התכנית: פעילויות ספורטיביות חופשיות ומודרכות במתקני המתנ"ס, המתקיימות בשעות הערב והלילה. הפעילויות כוללות:

- שימוש במתקני הספורט של המתנ"ס - חדר הכושר, הבריכה, מגרשי הספורט ואולם הספורט.
- השתתפות בטורנירים של קט-רגל וכדורסל המופעלים על בסיס התארגנות במקום.
- השתתפות בשיעורים כמו אירובי, קפוארה, ועוד.

דרכי הפעולה: הפעילויות פתוחות בשעות הערב - בפני תלמידי חטיבות הביניים, והחל מהשעה 22:00 בלילה - בפני תלמידי תיכון.

דרישות התכנית: רכז, מדריכים, מתקני ספורט.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
	בהתאם לסוג הפעילות, להיקפה ולמתקנים הנדרשים	רכזים ומדריכים מצוות המתנ"ס
₪ 3,000	במימון החברה למתנ"סים	הנחיה
המלצה: 20-25 ₪ לכניסה לפעילות	בהתאם לסוג הפעילות, להיקפה ולמתקנים הנדרשים	גבייה ממשתתפים

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

■ שיעור המשתתפים.

■ ירידה במקרי האלימות בקרב בני נוער בסופי השבוע.

☞ **טיפים שיווקיים:** התמודדות עם אלימות בני הנוער בסופי שבוע, תיעול האנרגיות למקומות חיוביים.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מציע תשתית ארגונית, ספורטיבית וחינוכית לפעילות: מתקנים, צוות רב-תחומי, מקום מפגש.

מורי בית הספר ישתתפו בפעילות או ייקחו חלק בהפעלתה וכך ייהנו ממסגרת פחות פורמלית למפגש בינם לבין תלמידיהם.

5

תכניות
בתחום
ספורט
ואורח חיים
בריא

שם התכנית: קורס עוזרי מדריכים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להעצים את בני הנוער.
- להגביר את מעורבות בני הנוער בפעילות הבית ספרית והיישובית.
- לקדם את פעילות הספורט בבית הספר.

קהל היעד: תלמידי חטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים.

תיאור התכנית: קיום קורס עוזרי מדריכים באחד מענפי הספורט במתנ"ס. הקורס נבנה על פי תכנית של מכללת וינגייט, ובסופו תינתן לבוגרים תעודה של המכללה. בוגרי הקורס ישתלבו בפעילות ספורט במתנ"ס או בבית הספר כעוזרי מדריכים ומורים.

דרכי הפעולה:

- קורס שנתי בהיקף של תשעים שעות, במתכונת של מפגשים שבועיים - במסגרת יום הלימודים הארוך בבית הספר או בימי שישי במתנ"ס.
- הקורס מועבר על ידי רכז או מדריכים מקומיים - רצוי מצוות המתנ"ס, או על ידי מורה לחינוך גופני בבית הספר.

דרישות התכנית:

- מאמן מוסמך בענף הספורט.
- מתקן מתאים באותו ענף.

תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
רכז ומדריכים	90 שעות	9,000 ₪
דמי רישום לוינגייט		100 ₪ למשתתף
בדיקה רפואית		100 ₪ למשתתף
הנחיה	במימון החברה למתנ"סים	3,000 ₪

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- שיעור המסיימים בהצלחה את הקורס.
- שיעור הבוגרים המשתלבים בארגון ובהפעלה של אירועי ספורט בבית הספר.

⦿ טיפים שיווקיים:

- קידום פעילות הספורט בבית הספר וביישוב.
- מעורבות תלמידים בפעילות הספורט בבית הספר וביישוב.
- פוטנציאל תעסוקתי לבני נוער.
- חינוך למנהיגות ולאחריות.
- הזדמנות לשילוב של נוער עולה או נוער בסיכון.

⦿ שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס יכול לרתום לקורס כמה בתי ספר; יש לו את המתקנים, את הצוות המקצועי ואת היכולת הארגונית לקיים את הקורס; הוא נהנה מהנחיה ומליווי של החברה למתנ"סים - שהיא בעלת ניסיון בהפעלת קורסים כאלו לנוער בכלל, ולנוער בסיכון בפרט.

בית הספר יכול לאתר בני נוער ולארגן אותם לקבוצה; יכול להשתתף בבחירת ענף הספורט שבו יעסוק הקורס - בהתאם לצרכיו; יכול לספק לבוגרים מקומות לממש את הידע שהם רכשו בקורס - הפסקה פעילה, סיוע למורים לחינוך גופני, אחריות על מתקני ספורט וכיו"ב.

5

שם התכנית: פנ"ן - פעילות נופש נוער

תכניות
בתחום
ספורט
ואורח חיים
בריא

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להכשיר בני נוער לארגון ולהפעלה של אירועי נופש פעיל בקהילה.
- להגביר את מעורבות בני הנוער בפעילות הבית ספרית והיישובית.
- להגדיל את אפשרויות התעסוקה של בני נוער.

קהל היעד: תלמידי חטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים.

תיאור התכנית: תכנית תלת-שלבית:

שלב א': הכשרה של בני נוער לארגון ולהפעלה של אירועי נופש פעיל. תהליך ההכשרה עוסק במכלול של נושאים: כיצד לארגן ולהפעיל אירועי נופש פעיל, כיצד להרחיב משחקים של ספורט עממי; בטיחות, ועוד.

שלב ב': הפעלה של אירועי נופש פעיל על ידי בוגרי הקורס, בתוך היישוב, למטרות תרגול וחשיפה. אירועים כמו ימי הולדת, חגים, אירועים בית ספריים, קייטנות.

שלב ג': הפעלה של אירועי נופש פעיל על ידי בוגרי הקורס, מחוץ ליישוב, למטרות רווח.

דרכי הפעולה:

- בשלב ההכשרה: מפגש שבועי של שתיים עד שלוש שעות, הכולל התנסויות בהפעלת אירועי נופש פעיל בית ספריים (למשל, הפעלה של "הפסקה פעילה"), הפעלה של ימי הולדת ושל אירועים קהילתיים.
- לאחר סיום תהליך ההכשרה יפעלו בני הנוער כ"חברה" להפעלת אירועי נופש פעיל, שתשווק את עצמה באמצעות המתנ"סים - לפעילויות ביישוב ומחוצה לו.

דרישות התכנית:

- רכז.
- ציוד נופש פעיל.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
	בחלקיות משרה, במסגרת תפקידו במתנ"ס ובמימון המתנ"ס	רכז מצוות המתנ"ס
₪ 5,000		הכשרת בני הנוער
₪ 30,000	ראשוני בלבד	ציוד
₪ 5,000	במימון החברה למתנ"סים	הנחיה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדי הצלחה:

- שיעור ההשתתפות בתהליך ההכשרה.
- ירידה בהיקף ההזמנות מחברות פרטיות להפעלת אירועי נופש פעיל.
- רווח כספי מהפעילות ביישוב ומחוצה לו.

טיפים שיווקיים:

- מעורבות חברתית.
- יזמות צעירה, פוטנציאל תעסוקתי וכלכלי.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס משלב בתוכו תחומים רבים כמו ספורט, אמנות, מחול - שמאפשרים גיוון בהפעלות; הוא מומחה בהכשרה של בני נוער לתפקידים של ייזום והפעלה של תכניות (למשל, קורסי מד"צים).

בית הספר יכול לספק לתלמידים כר להתנסות בידע שהם רכשו - הפסקה פעילה, אירועים בית ספריים, ועוד. מומלץ ליצור שיתוף פעולה עם הרכזת החברתית של בית הספר ועם מועצת התלמידים.

6

תכניות בתחום

תקשורת
קהילתית

■ תפיסת עולם

בעולם המודרני, הטלוויזיה הקהילתית היא למעשה העובדת הקהילתית של שנות האלפיים: היא מטפלת בנושאים מגוונים, גם כאלה הנראים שייכים לשוליים, ומעלה אותם לסדר היום של הקהילה; היא מגיעה לכל פינה ולכל התרחשות ומייצגת את הצד החיובי של הקהילה ושל תושביה. המצלמה היא כלי ביטוי רב עוצמה ומכאן נגזרות התכניות ושיטות ההדרכה בתחום של תקשורת קהילתית.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

התכניות נותנות מענה לצורך של תלמידים בביטוי עצמי, אישי וקהילתי, ואגב כך מזמנות להם עיסוק בתכנים משמעותיים מבחינה לימודית וחברתית.

■ התכניות המוצעות

תכניות המתאימות רק לבית הספר היסודי:

- המצלמה ככלי ביטוי
- מונעים אלימות באמצעות מצלמת הווידאו

שם התכנית: המצלמה ככלי ביטוי

שילוב מצלמת הווידאו במקצועות הלימוד

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לזמן לתלמידים התמודדות עם מקצועות הלימוד בדרך מעשית, אטרקטיבית וייחודית.
- להקנות מיומנויות של למידה תוך שילוב טכנולוגיה.
- להקנות מיומנויות בתפקידים טלוויזיוניים (צלם, עורך, תסריטאי, תחקירן, במאי, מפיק, תאורן, איש קול).
- להקנות מיומנויות של עבודה בצוותים.
- להקנות מיומנויות של קבלת אחריות - שימוש בציוד יקר, מערכת החלטות מורכבת.

קהל היעד: תלמידי כיתות ג'-ו'.

תיאור התכנית: עיבוד של מידע בתחום דעת נבחר לתוצר טלוויזיוני. התלמידים עצמם בוחרים את התכנים, את דרך העבודה ואת אופן הביצוע, ומעצבים בעצמם את התוצר הסופי בהיבטים של קצב, תמונה, צבע, סגנון וזווית. אגב כך, התלמידים מתנסים בתפקידים שונים הקשורים בהפקה טלוויזיונית: תחקירן, מראיין, תסריטאי, במאי, צלם, עורך.

דרכי הפעולה:

- תכנית שנתית הכוללת מפגשים שבועיים בני שעה וחצי.
- הכיתה נחלקת לשניים: כל מחצית לומדת במפגש אחד את תחום הדעת, ובמפגש הבא אחריו את תחום הביטוי באמצעות המצלמה.

דרישות התכנית:

- מורה בתחום הדעת.
- מורה או מדריך לתקשורת, לצילום או להפקה טלוויזיונית.

תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
הדרכה	32 מפגשים לכל קבוצה x 2 קבוצות x 180 ₪ למפגש	11,250 ₪
ציוד מתכלה	150 x 20 ₪	3,000 ₪
הנחיה	10 שעות שנתיות x 250 ₪	2,500 ₪
שימוש בציוד		5,000 ₪ לשנה

6

תכניות
בתחום
תקשורת
קהילתית

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדי הצלחה:

- התלמידים מתמודדים עם טקסטים.
- התלמידים מביעים עצמם בבהירות בעל פה ובכתב.
- התלמידים עורכים קטע מצולם מול המחשב.
- תוצר סופי: יצירת כתבה או סרט סביב נושא בתחום הדעת.

טיפים שיווקיים:

- התכנית מזמנת מגוון התנסויות בתפקידים טלוויזיוניים שונים, בהתאם לסגנונות למידה ולאינטליגנציות שונות.
- למידה בין תחומית: שימוש בטכנולוגיה ללמידת תחום דעת.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מציע את המצלמות, ציוד הקול, ההפקה והעריכה, וכן מדריך מוכשר לתקשורת קהילתית.

בית הספר מציע את התכנים. ניתן להשתמש במיומנויות הנרכשות בתכנית לתחומים שונים בבית הספר: נושא שנתי, הצגת סוף שנה, ועוד.

שם התכנית: מונעים אלימות באמצעות מצלמת הווידאו

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להעלות את מודעות התלמידים לצורך במניעת אלימות.
- לשבור את מחסום הפחד והבושה שיש לבני נוער סביב הדיון בנושא אלימות.
- להגביר את פעילות הגורמים האמורים למנוע מקרי אלימות.
- לחשוף הורים למקרי אלימות ולאפשרויות הטיפול העומדות בפניהם במסגרת החוק.

קהל היעד: תלמידי כיתות ג'-ו'.

תיאור התכנית: תלמידים נחשפים למקרי אלימות, חוקרים את אופן הטיפול בהם, דנים בו, ובוחנים אותו אל מול הוראות חוזר מנכ"ל, המלצות קצינת מבחן, ועוד. הם הופכים את המידע לתסריט לקטע טלוויזיוני (פרסומת למניעת אלימות, וידאו ארט שיתאר מקרי אלימות, ועוד), לומדים כיצד להפיק את התסריטים, מתנסים בהפקה, ומקרינים את התוצרים באירוע חגיגי רב משתתפים.

דרכי הפעולה:

- תכנית שנתיית הכוללת מפגשים שבועיים בני שעה וחצי.
- קבוצות בנות 15-20 משתתפים.

דרישות התכנית:

- מורה לתקשורת.
- ציוד.

תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
הדרכה	40 שעות x 180 ₪	7,200 ₪
ציוד מתכלה	20 x 150 ₪	3,000 ₪
הנחיה	10 שעות x 250 ₪	2,500 ₪
שימוש בציוד	שנתי	5,000 ₪

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- תוצרים סופיים שדנים באלימות בצורה משמעותית, והם איכותיים מבחינת הפקה.
- התלמידים יטיפו למניעת אלימות באמצעות הסרטים.

6

תכניות
בתחום
תקשורת
קהילתית

🔗 **טיפים שיווקיים:** מניעת אלימות, מעורבות הורים במניעת אלימות.

🔗 **שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:**

המתנ"ס מביא עימו את הידע, הניסיון והציוד הדרושים להפקה; הוא מיומן בהפקת אירועים רבי משתתפים בקהילה.

בית הספר יכול לספק תכנים לדיון, הוא מיומן בהנחיית דיונים בנושאים כאלה, מכיר את חוזרי מנכ"ל ואת אופני הטיפול הנהוגים במקרי אלימות.

🔗 **דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:**

■ בשנים האחרונות נחשפים ילדים באמצעות המדיום הטלוויזיוני והאינטרנט למקרי אלימות רבים. לכן, מתאים להשתמש דווקא במדיום הזה כדי לדון באלימות, בהשלכות שלה ובאופני הטיפול בה.

7

תכניות בתחום

נכים

ואוכלוסיות

מיוחדות

■ תפיסת עולם

המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות פועלת במטרה לתת מענה איכותי, מקצועי ומותאם לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות במסגרת שעות הפנאי. מדור נוע"ם (נוער מיוחד) במחלקה עוסק בייזום, בפיתוח ובהפעלת שירותי פנאי והעשרה לילדים ולנוער עם צרכים מיוחדים בגילאים 3-21. על שירותים אלו נמנות פעילויות בחופשה במסגרת בתי הספר - על פי חוק החינוך המיוחד, ותכניות "רצף" - פתיחה של מכלול השירותים המופעלים במתנ"ס במהלך השנה, בפני ילדים ונוער עם צרכים מיוחדים. שותפים לפעילויות אלו הם האגף לחינוך מיוחד במשרד החינוך, מפקחים ומתי"אות.

תפיסת העבודה על פיה אנו פועלים היא פתיחת התכניות שקיימות במתנ"ס, בפני אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים, וכן פיתוח של תכניות ייחודיות ומותאמות. המחלקה יוזמת, מדריכה ומלווה את כל התכניות הללו. בנוסף, המחלקה מקשרת בין הגורמים הפועלים בקהילה בתחום של חינוך מיוחד, ויוצרת שיתופי פעולה בתחום זה ברמה הארצית. חשיבות רבה ניתנת גם לשילוב של הנכים עצמם בתהליכי החשיבה על התכניות ובהפעלתן.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

1. רקע אודות תלמידים עם צרכים מיוחדים והקשר שלהם עם המתנ"ס

תלמידים בחינוך המיוחד לומדים במסגרות אזוריות, שפעמים רבות אינן סמוכות למקום מגוריהם. כתוצאה מכך בשעות אחר הצהרים הם נמצאים בבדידות חברתית, הרחק מחבריהם מבית הספר. המתנ"ס הסמוך למקום מגוריהם יכול להציע להם מענה לשעות הפנאי. זאת ועוד, בעוד שבבית הספר תלמידים אלו עוסקים לרוב בפעילויות הקשורות בלקות שלהם, המתנ"ס יכול להציע להם מגוון של התנסויות חווייתיות שונות על פי בחירתם. עם זאת, חשוב לדעת כי מרבית התלמידים ומשפחותיהם אינם תופסים את המתנ"ס כמקום המותאם לצורכיהם, על כן יש להשקיע מחשבה רבה בשיווק התכניות. מומלץ לשתף פעולה עם בתי הספר כדי לאתר תלמידים, למפות את צורכיהם ולהציע להם תכניות מתאימות.

2. מודלים לשילוב של תלמידים עם צרכים מיוחדים בפעילות המתנ"ס

הקו המנחה לשילוב התלמידים הוא מודל "רצף" - יצירת המשכיות בין הפעילות בבית הספר לבין הפעילות במתנ"ס, וכן יצירת רצף של פעילויות המוצעות לתלמיד - מגיל 3 ועד גיל 21. התכניות יכולות להתקיים כחלק מיום הלימודים הארוך או בימי שישי.

קיימים שלושה מודלים של שילוב:

- **קבוצתי מול בתי הספר:** יצירת מסגרת לפעילות קבוצתית של תלמידים המשתייכים לבתי ספר של החינוך המיוחד, הנמצאים באזור ופועלים עם המתנ"ס. מתכונת זו מיועדת לאוכלוסייה הלומדת באזור מגוריה. הפעילות מתקיימת בשעות אחר הצהרים ובימי שישי, בקהילה.
- **קבוצתי מול הקהילה:** יצירת מסגרת לפעילות קבוצתית של תלמידים המתגוררים באזור המתנ"ס, ולומדים בבתי ספר של החינוך המיוחד המרוחק מהמתנ"ס ואינם משתתפים בפעילויות במתנ"ס.

- **פרטני:** פתיחת כל פעילויות המתנ"ס בפני תלמידים מהחינוך המיוחד המתגוררים בסמוך למתנ"ס. חשוב לציין, כי על פי החלטת החברה למתנ"סים, יש להתאים את כל השירותים הניתנים במתנ"ס לאוכלוסיות הגיל המיועדות.

3. קהל היעד

אוכלוסיית היעד של כל התכניות, אלא אם צוין אחרת, הם תלמידי חינוך מיוחד עם אחת מהלקויות הבאות: פיגור (קל, בינוני, קשה), נכויות פיזיות (גפיים, חירשות או לקות שמיעה, עיוורון או לקות ראייה, C.P.), אוטיזם, הפרעות התנהגות, פגועי נפש, ליקויי למידה רב-בעייתיים.

התכניות מיועדות לתלמידים הלומדים במסגרות חינוך מיוחד, לתלמידים הלומדים בכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים, לתלמידי חינוך מיוחד המשולבים בכיתות רגילות, ולתלמידים שעברו ועדת שילוב או ועדת השמה.

4. היערכויות מיוחדות

- הנגשות: על המתנ"ס להנגיש את הפעילויות על פי הצרכים המיוחדים של התלמידים - חדר נגיש, תרגום לשפת סימנים, ועוד.
- כוח אדם: על המתנ"ס למנות איש קשר שיהיה כתובת לכל הפניות של התלמיד ומשפחתו, לרבות פניות המופנות בדרך כלל אל רכז החוגים או אל הרכז המקצועי של התכנית. איש הקשר יקבל הנחיה מהמחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות וישתתף בהשתלמויות מטעמה.

5. המלצות מיוחדות

בררו עם המשתתפים הפוטנציאליים ועם משפחותיהם מהם תחומי העניין שלהם, בנו תכנית בשיתוף נציגי בית הספר והרכז המקצועי ורכז אוכלוסיות מיוחדות במתנ"ס. נסו לבנות תכנית אטרקטיבית, מגוונת ומונגשת על פי סוגי הלקויות של אוכלוסיית היעד. הקדישו משאבים לשיווק התכנית, שכן פעמים רבות, תלמידים עם צרכים מיוחדים ומשפחותיהם סבורים שהמתנ"ס אינו מתאים לצורכיהם.

התכניות המוצעות

תכניות המתאימות לגילאי 3-21:

- "רצף"
- עם כולם
- חממות אולימפיות
- ספיישל אולימפיקס
- כדורגל עם הפועל "כתר" ת"א
- מועדונים חברתיים

תכניות המתאימות לבני נוער עד גיל 21:

- מנהיגות נוער נכה

7

תכניות
בתחום
נכים
ואוכלוסיות
מיוחדות

שם התכנית: רצף

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** לאפשר לתלמידים מהחינוך המיוחד להשתלב בחוגים במתנ"ס במקום מגוריהם, וכך להרחיב את הזיקה לקהילה של התלמיד ושל בני משפחתו.

☞ **קהל היעד:** תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21.

☞ **תיאור התכנית:** התאמה של תכניות המתקיימות ממילא במתנ"ס, לצרכים של החינוך המיוחד, בתחומים כמו: ספורט, ידיעת הארץ, תקשורת קהילתית, ספורט אתגרי ושדאות, מחשבים, אמנות, תיאטרון, מוזיקה, גינון, צילום, איכות הסביבה.

☞ **דרכי פעולה:** ההתאמה נעשית על פי אחד משלושת המודלים שתוארו לעיל:

- **קבוצתי מול בתי הספר** - מודל המתאים לאוכלוסייה הלומדת באזור מגוריה.
- **קבוצתי מול הקהילה** - מודל המתאים לתלמידים המתגוררים באזור המתנ"ס, לומדים בבתי ספר של החינוך המיוחד המרוחק מהמתנ"ס ואינם משתתפים בפעילויות במתנ"ס.
- **פרטני** - מודל המתאים לתלמידים בודדים המתגוררים באזור המתנ"ס.

☞ **דרישות התכנית:**

- הנגשה של הפעילות לצרכים המיוחדים של כל תלמיד.
- גבייה ממשותפתים.
- איש קשר מהמתנ"ס.
- קבלת הנחיה מהחברה למתנ"סים והשתתפות באירועים ארציים מטעמה.

☞ **תקצוב:**

עלות	פירוט	סעיף
10,000 * ₪ לשנה לקבוצה	הדרכה, אירועים ארציים, ליווי	חוג שנתי

* העלות הכוללת נחלקת בין הורי התלמידים לחברה למתנ"סים.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:**

- התמדה בהשתתפות לאורך השנה ורצון להשתתף בפעילות בשנה הבאה.
- שביעות רצון של המשתתפים בחוג - תלמידים עם צרכים מיוחדים ומשתתפים אחרים.
- עלייה בהשתתפות של תלמידים עם צרכים מיוחדים ושל בני משפחותיהם באירועים אחרים במתנ"ס.

☞ **טיפים שיווקיים:** מענה בשעות הפנאי לתלמידי החינוך המיוחד, רצף של שירותים הניתנים לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, שילוב בקהילה של אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים.

☞ **שיתוף פעולה בין המתנ"ס לבית הספר:** בהתאם למודל הנבחר - התלמיד, המשפחה, צוות בית הספר ורכז אוכלוסיות מיוחדות במתנ"ס יבנו יחד מסגרת פעילות מותאמת ומונגשת.

☞ **דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:**

■ **שיתופי פעולה:** מפו את כל הגורמים ביישוב העוסקים בילדים ובנוער עם צרכים מיוחדים. הקימו ועדת היגוי שבה יהיו נציגים של כל הגורמים האלה.

■ **מטרות:** הגדירו מטרות משותפות לכל הגורמים ביישוב.

■ **יעדים:** בחרו אוכלוסיות יעד ייחודיות, גילאים, מודלים לשילוב.

7

תכניות
בתחום
נכים
ואוכלוסיות
מיוחדות

שם התכנית: עם כולם

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** לאפשר לתלמידים מהחינוך המיוחד להשתלב בחוגים במתנ"ס במקום מגוריהם, וכך להרחיב את הזיקה לקהילה של התלמיד ושל בני משפחתו.

☞ **קהל היעד:** תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21.

☞ **תיאור התכנית:** פתיחת חוגי המתנ"ס בפני תלמידים עם צרכים מיוחדים, תוך הנגשה של החוגים לצרכים המיוחדים של המשתתפים.

☞ **דרכי הפעולה:** בכל חוג משתלבים בין שניים לשלושה תלמידים עם צרכים מיוחדים.

☞ דרישות התכנית:

■ הנגשה של הפעילות לצרכים המיוחדים של כל תלמיד (לדוגמה: תרגום לשפת סימנים, עוזר מדריך, חדר נגיש).

■ איש קשר מהמתנ"ס.

■ קבלת הנחיה מהחברה למתנ"סים.

☞ תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
1,500 ₪ לתלמיד לשנה*	בהתאם לחוגים השונים, כולל: הדרכה, הנגשה, אירועים מיוחדים	חוג שנתי

* העלות נחלקת בין ההורים למתנ"ס. בנוסף, לכל מתנ"ס יוקצו מספר מלגות לצרכים אלו, במימון החברה למתנ"סים.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ מדדי הצלחה:

■ התמדה בהשתתפות לאורך השנה ורצון להשתתף בפעילות בשנה הבאה.

■ שביעות רצון של המשתתפים בחוג, ילדים עם צרכים מיוחדים ומשתתפים אחרים.

■ עלייה בהשתתפות של תלמידים עם צרכים מיוחדים ושל בני משפחותיהם באירועים אחרים במתנ"ס.

☞ **טיפים שיווקיים:** מענה בשעות הפנאי לתלמידי החינוך המיוחד, שילוב בקהילה, רצף של שירותים הניתנים לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים.

☞ שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

התלמיד, המשפחה, צוות בית הספר ורכז אוכלוסיות מיוחדות במתנ"ס, יכולים לבחור יחד חוגים שישלימו את התל"א (תכנית הלימודים האישית) של התלמיד בבית הספר.

שם התכנית: חממות אולימפיות

התכנית משותפת למחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות, למחלקה לספורט ולאורח חיים בריא בחברה למתנ"סים ולהתאחדות ספורט הנכים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקים ולהפעיל מסגרות אימון לילדים ובני נוער עם נכויות.
- לאתר ולטפח ספורטאים נכים צעירים.
- לפתח תשתית ועתודה לספורט הנכים ההישגי בישראל.
- לשלב ילדים ובני נוער עם נכויות בקהילה, באמצעות הספורט.

קהל היעד: ילדים ובני נוער עם נכות מוטורית (גופנית), מנכות קלה בגפה אחת ועד לשיתוק או נכות קשה בארבע גפיים; עיוורים ולקויי ראייה.

תיאור התכנית: אימונים שבועיים, תחרויות מחוזיות וארציות, ימי ספורט בתחומי ספורט שונים: ענפים אולימפיים לנכים - שחייה, טניס שולחן, טניס בכיסאות גלגלים; ג'ודו וכדור שער לעיוורים וללקויי ראייה; כדורגל לנפגעי שיתוק מוחין קל.

דרכי הפעולה:

- איתור התלמידים על ידי רכז במתנ"ס בשיתוף מחלקות החינוך, הרווחה והמתנ"א של משרד החינוך.
- עריכת ימי חשיפה.
- בחירת ענפי הספורט המתאימים בהתאם לנכותם של המשתתפים ולמתקנים הקיימים במתנ"ס.
- עריכת שני אימונים בשבוע, השתתפות בתחרויות מחוזיות וארציות, ארגון ימי ספורט.

דרישות התכנית:

- מעורבות של רכז הספורט במתנ"ס.
- הנגשה של מתקני הספורט.
- מאמנים מקצועיים ומיומנים.
- קבלת הנחיה מהמחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות ומתאחדות ספורט הנכים, והשתתפות בהשתלמויות שיאורגנו על ידי גורמים אלה.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 20,000	הדרכה, ליווי מקצועי, השתתפות בתחרויות	הפעלה
₪ 5,000	על פי ענפי הספורט השונים	ציוד

7

תכניות
בתחום
נכים
ואוכלוסיות
מיוחדות

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התמדה בהשתתפות לאורך השנה, בתחום ספורט אחד.
- התמקצעות של המשתתפים בענפי הספורט האולימפיים.
- הגדלת מספר המשתתפים.

טיפים שיווקיים:

- הספורט מהווה מנוף ואמצעי יעיל לשילוב בקהילה ולשיפור הבריאות הגופנית, הנפשית והחברתית.
- מסגרת ייחודית לפיתוח ספורטאים נכים צעירים בקהילה.
- טיפוח עתודה אולימפית.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

- המתנ"ס יכול להציע לתלמידים נכים מענה בתחום הספורט - לצרכים שאינם נענים במסגרת בית הספר; הוא גם מציע שותפות עם התאחדות ספורט הנכים.

דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

- **רציונאל:** ישראל היא מהמדינות המובילות בעולם בספורט הנכים (באולימפיאדת הנכים באתונה זכו ספורטאי ישראל ב-13 מדליות). עם זאת, אין בארץ תשתית ועתודה משמעותית של ילדים ונוער עם נכויות העוסקים בספורט תחרותי. עד לאחרונה התקיימו פעילויות בשני מרכזי ספורט - בקריית חיים וברמת גן. מרכזים אלו לא היו זמינים לילדים ולנוער בפריפריות מרוחקות, ולא נתנו מענה לחברה הערבית והבדואית. החממות שהוקמו ברחבי הארץ, בתוך מתנ"סים של החברה למתנ"סים, מאפשרות לאוכלוסיות מיוחדות נגישות פיזית וחברתית לקהילה, וכמובן עיסוק בספורט תחרותי.

שם התכנית: ספיישל אולימפיקס

התכנית משותפת למחלקה לספורט ולאורח חיים בריא, למחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות בחברה למתנ"סים ולעמותת "ספיישל אולימפיקס"

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקים ולהפעיל מסגרות לפעילות בתחום הספורט לילדים ולבני נוער עם פיגור.
- לשלב ילדים ובני נוער עם פיגור בקהילה, באמצעות הספורט.
- **קהל היעד:** תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21 עם פיגור.
- **תיאור התכנית:** הפעלה במתנ"ס של חוגי ספורט המותאמים לאוכלוסייה עם פיגור.

דרכי הפעולה:

- איתור קבוצות גיל עם פיגור וחשיפתן לענפי ספורט מבוקשים ומובילים במתנ"ס.
- בחירת ענפי הספורט על ידי המשתתפים ופתיחת חוג מותאם.

דרישות התכנית:

- תחומי ספורט פעילים במתנ"ס.
- התאמות לאוכלוסיות מיוחדות.
- השתתפות באירועי ספורט מתנ"סיים ומחוזיים לכלל האוכלוסייה.
- השתתפות באירועים ארציים של "ספיישל אולימפיקס" ושל החברה למתנ"סים.
- קבלת הנחיה מהחברה למתנ"סים ומעמותת "ספיישל אולימפיקס", והשתתפות בהשתלמויות של גורמים אלה.
- גבייה ממשתתפים.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
כ-10,000 ₪	הדרכה, ימי ספורט, טורנירים	הפעלה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- פעילות בתחומי ספורט מגוונים.
- הגדלת מספר המשתתפים והקבוצות.
- השתתפות באירועים קהילתיים וארציים.

7

תכניות

בתחום

נכים

ואוכלוסיות

מיוחדות

טיפים שיווקיים:

- עיסוק בספורט הוא רכיב משמעותי בהתפתחות הדימוי העצמי של התלמיד, דימוי הגוף שלו ותחושת השייכות לקהילה.
- מענה מותאם לצרכים של אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים בתחום הספורט.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס ובית הספר יכולים לשתף פעולה באיתור של תלמידים ובפיתוח תכניות משותפות בתחום הספורט. המתנ"ס יכול להציע שיתופי פעולה ברמה המקומית והארצית.

שם התכנית: כדורגל

התכנית משותפת לחברה למתנ"סים ולפועל "כתר" תל אביב

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקים מועדוני כדורגל מתנ"סיים לאוכלוסיות עם צרכים מיוחדים.
- לשלב ילדים ובני נוער מהחינוך המיוחד בקהילה, באמצעות הספורט.
- קהל היעד:** תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21.

תיאור התכנית: הקמה והפעלה של קבוצות כדורגל המותאמות ללקויות שונות והנפגשות לאימונים ולפעילויות חברתיות.

דרכי הפעולה:

- איתור אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים ביישוב, על פי חלוקה גילאית ובמידת הצורך על פי לקות.
- קיום שני מפגשים שבועיים - האחד לאימון כדורגל והשני לפעילות חברתית.

דרישות התכנית:

- איתור סטודנטים בתחומי הספורט, בעלי כישורים בהפעלת קבוצה חברתית, שידריכו את הקבוצות.
- קבלת הנחיה מהחברה למתנ"סים ומהפועל תל אביב, והשתתפות בהשתלמויות של גורמים אלה.
- השתתפות באירועים ארציים של החברה למתנ"סים ובטורנירים של הפועל "כתר" תל אביב.
- גבייה ממשתתפים.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
כ-10,000 ₪	הדרכה, הנחיה, ימי ספורט, טורנירים, פגישה עם הקבוצה הבוגרת	הפעלה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- התמדה בהשתתפות לאורך השנה ורצון להשתתף בפעילות בשנה הבאה.
- גדלת מספר המשתתפים והקבוצות.
- יישום של המודל השלם: שני מפגשים שבועיים - האחד מוקדש לאימון והשני לפעילות חברתית.

7

תכניות

בתחום

נכים

ואוכלוסיות

מיוחדות

🔗 טיפים שיווקיים:

- שילוב בקהילה באמצעות ספורט ובאמצעות חברות במועדוני כדורגל נורמטיביים.
- פעילות חברתית-ערכית.
- עיסוק בספורט הוא רכיב משמעותי בהתפתחות הדימוי העצמי של התלמיד, דימוי הגוף שלו ותחושת השייכות לקהילה.

🔗 שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס ובית הספר יכולים לבנות יחד תכנית רציפה שתפעל בשעות הבוקר ובשעות אחר הצהריים.

שם התכנית: מועדונים חברתיים

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- לתת מענה לצורך בפעילות חברתית בשעות הפנאי של ילדים ונוער מהחינוך המיוחד.
- לבנות מסגרת חברתית מגובשת ומעצימה שהחברים בה הם בני קבוצת השווים.

קהל היעד: תלמידי החינוך המיוחד בגילאי 3-21.

תיאור התכנית: הקמה והפעלה של מסגרות חברתיות ייחודיות לתלמידי החינוך המיוחד. המסגרות עוסקות בפעילות חברתית ובפעילויות פנאי שנבחרות על ידי הקבוצה. בנוסף, הקבוצה יכולה להשתלב בפעילויות קהילתיות במתנ"ס: באירועים קהילתיים, בפעילויות התנדבות, באירועים ארציים לילדים ונוער, ועוד.

דרכי הפעולה:

- מיפוי של אוכלוסיית היעד בקהילה ופנייה אליה - דרך מסגרות החינוך, בדיוור ישיר ובאמצעים הרגילים של המתנ"ס לפרסום פעילותיו.
- שיבוץ של התלמיד במסגרת המתאימה על בסיס התייעצות עם התלמיד, עם הוריו, עם איש הקשר מהמתנ"ס ועם מנחה מהמחלקה.

דרישות התכנית:

- התאמה לדרישות ההנגשה האישיות והקבוצתיות.
- רכז למועדון מטעם המתנ"ס וליווי אישי של איש קשר מהמתנ"ס (יכול להיות הרכז עצמו).
- קבלת הנחיה מהחברה למתנ"סים והשתתפות בהשתלמויות מטעמה.
- השתתפות באירועים ארציים של החברה למתנ"סים.
- תקצוב:** בהתאם למבנה המועדון שיוקם ביישוב.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- גידול במספר המשתתפים.
- בניית תכנית פעילות שנתית של המועדון.
- שילוב בפעילויות נוספות של המתנ"ס.

טיפים שיווקיים:

- העצמה של ילדים ונוער עם צרכים מיוחדים.
- מתן רצף של שירותי פנאי לילדים ונוער עם צרכים מיוחדים.

7

תכניות

בתחום

נכים

ואוכלוסיות

מיוחדות

■ יצירת מסגרת של בני קבוצת השווים, המאפשרת לתלמידים המשולבים במסגרות חינוך רגילות פסק זמן מקשיי השילוב ומפגשים חברתיים, שאינם לימודיים, עם בני קבוצת השווים.

■ יצירת מסגרת של בני קבוצת השווים המהווה קבוצת תמיכה - למאמצים, ללבטים, לקשיים ולהצלחות.

🔗 שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס ובית הספר יכולים לשתף פעולה באיתור של תלמידים ובבחירה של תכנים שבהם יעסקו התלמידים במסגרת המועדון.

שם התכנית: מנהיגות נוער נכה

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להביא להתעצמות (העצמה מתוך הכרה עצמית) של נוער נכה.
- לפתח מנהיגות צעירה ויכולות סגור בקרב נוער נכה.
- להקים פורום ארצי לנוער נכה.
- קהל היעד:** בני נוער עם לקויות מוגדרות.
- תיאור התכנית:** התכנית בנויה בשני רבדים: מפגשים עם נוער נכה ומפגשים עם נוער שאינו נכה.
- מפגשים עם נוער נכה:** בנייה של קבוצת שווים העוסקת בגיבוש הזהות הקבוצתית, תוך כדי זיהוי הצרכים הייחודיים של הפרטים המרכיבים את הקבוצה ורכישת כלים למימושם. התכנים והמתכונת של הפעילות נבנים בשיתוף החברים בקבוצה. הקבוצה פעילה גם בפורום ארצי המתכנס כמה פעמים בשנה ודן בסוגיות ובתוצרים של הקבוצות.
- מפגשים עם נוער שאינו נכה:** הקבוצה יוזמת, מפתחת ומפעילה פרויקטים קהילתיים שמטרתם שינוי עמדות כלפי נוער נכה. בפרויקטים משתתפים בני נוער שאינם נכים ואנשי חינוך מהקהילה. בנוסף, הקבוצה יוצרת שיתופי פעולה עם מנהיגות הנוער הקיימת ביישוב, כדי ליצור ייצוג הולם של בני הנוער הנכה ביישוב.
- דרכי הפעולה:** הקמת קבוצות של בני נוער עם צרכים מיוחדים על פי קבוצות התייחסות משותפות (קבוצות למשולבים בחינוך הרגיל, קבוצות לבני נוער ממסגרות חינוך מיוחד, קבוצות רב-נכותיות, קבוצות מעורבות של נוער נכה ונוער שאינו נכה).
- דרישות התכנית:**
 - איש קשר מהמתנ"ס העומד לרשות המשתתפים.
 - מנחה קבוצות מקצועי.
 - שיתוף פעולה עם גורמים שונים מהחינוך הפורמלי.
 - ביישובים שבהם מתקיימת תכנית "קהילה נגישה" - בנייה של תכנית שנתית משותפת, הקמה של מערך ליווי לבני הנוער הנכים, ארגון הסעות.
- תקצוב:** בהתאם לתכנית שתיבנה על ידי הקבוצה.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- הקבוצה מצליחה לבנות תכנית פעילות שנתית.
- הקבוצה מיישמת את הפרויקטים ולוקחת אחריות על פעילויות נוער נכה יישובית.

ד

תכניות
בתחום
נכים
ואוכלוסיות
מיוחדות

■ שביעות רצון ושינוי עמדות העולים משאלונים המועברים למשתתפים בשלוש נקודות זמן: לפני, במהלך ובתום התכנית.

■ רצון להמשיך בפעילויות המתנ"ס בשנה הבאה.

■ שילוב של נוער נכה באירועי הנוער ביישוב.

■ הקמת פורום ארצי.

🔗 טיפים שיווקיים:

■ התעצמות של נוער נכה.

■ שילוב של בני נוער נכים בתכניות המתנ"ס.

■ הקמת מסגרות קהילתיות משותפות לבני נוער נכים ושאינם נכים.

■ שינוי בעמדות כלפי נכים.

🔗 שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס יסייע לתלמידים לרכוש מיומנויות חברתיות שיוכלו לשמש אותם בבית הספר; הוא מציע הנחיה לצוותי בית הספר, יכול ליצור שיתופי פעולה מקומיים ומסגרת תמיכה ארצית.

🔗 דגשים להגשת התכנית לאישור של קרנות או גופים מממנים אחרים:

רציונאל: על פי המלצות ועדת המשנה בדו"ח דברת, העוסקת בתלמידי החינוך המיוחד, מרבית התלמידים ישולבו במערכות החינוך הנורמטיביות. צעד זה מחייב היערכות של הגורמים המקצועיים ליצירת נגישות חברתית הכוללת הפחתת דעות קדומות. מחקרים מראים, כי שינוי עמדות מצליח בעיקר בעקבות מפגשים בלתי מתווכים, לכן כדאי לאפשר לבני נוער נכים לפעול בעצמם למען שינוי הדעות הקדומות הללו. כדי להכין בני נוער נכים לקראת המפגשים עם בני נוער שאינם נכים, הם צריכים תחילה להתמודד בעצמם עם נכותם ועם דעות קדומות שלהם כלפי נכותם וכלפי קבוצת השווים להם. המסגרת המוצעת כאן, יכולה לסייע בהתמודדויות אלו.

8

תכניות בתחום

בתי הספר

הקהילתיים

■ תפיסת עולם

תפיסת העולם של החברה למתנ"סים, ובתוכה בתי הספר הקהילתיים, היא של חיזוק השותפות של התושבים עם תהליכים המתרחשים בקהילותיהם ואחריות עליהם. מנקודת מוצא זו אנו מגישים מקבץ תכניות המקדמות את המעורבות הקהילתית. בשינויים שחלים במערכת החינוך בשנים האחרונות, אנו רואים הזדמנות לחיזוק התשתית החינוכית ביישוב באמצעות שותפות בין מערכת החינוך, ההורים, המתנ"ס, התושבים ובעלי תפקידים בקהילה. הנחת היסוד שלנו היא שהמתנ"סים ובתי הספר הקהילתיים המרושתים ברחבי הארץ, במגוון אוכלוסיות, מהווים תשתית בעלת תרבות ארגונית המתאימה לפיתוח תהליכים חינוכיים קהילתיים ולחיזוקם.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

אנו מציעים את מינהל בתי הספר הקהילתיים כמשאב מקצועי לרשות המתנ"ס, בתהליך של פיתוח קשרים עם הורים ועם מערכת החינוך. צוות המינהל מייחס חשיבות רבה לגיבוש תכניות חינוכיות בגישה קהילתית ליום שישי, ולשילוב תכניות משלימות בחמשת ימי הלימודים.

המתנ"ס הוא גוף מתאים ליצירת שותפויות כאלה בין הורים לבית הספר, כיוון שהוא נתפס כגורם ניטראלי קהילתי. צוות מנחי היחידה מנסה בפיתוח צוותים, בקיום תהליכי שותפות ושיח מקצועי, בהנחיה של תהליכי שינוי ובחיזוק הראייה המערכתית קהילתית של צוות בית הספר. כל זאת, בהתאמה לפריסה הארצית ולתכנית השנתית של היחידה. תינתן קדימות למתנ"סים שיפנו במועד של גיבוש תכנית העבודה השנתית.

חשוב להדגיש בפני מנהל בית הספר כי חלק גדול מהעלויות של התכניות הוא הנחיה וכי החברה למתנ"סים מציעה את ההנחיה הזו חינם, כנדוניה לשותפות עם בית הספר.

■ התכניות המוצעות

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

- קורס הכשרה לוועדי הורים
- מרכז לגישור ובניית הסכמות בין הורים לבין מערכת החינוך
- פרלמנט הורים ואנשי חינוך
- קורס להורים מקדמי הצלחה של ילדים בלימודים

שם התכנית: קורס הכשרה לועדי הורים

התכנית משותפת למינהל בית הספר הקהילתיים ולמחלקה להורות, משפחה וקהילה במשרד החינוך

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להכשיר חברים בוועד ההורים לעבודה יעילה, באמצעות:

- הקניית ידע אודות הצרכים של מערכת החינוך בקהילה.
- הקניית כלים להתנהלות מקצועית.
- הקניית כלים להתמודדות עם קונפליקטים.
- הקניית כלים לשיתוף פעולה עם צוותי בתי הספר.

☞ **קהל היעד:** ועדי הורים וצוותי חינוך מובילים של בתי הספר בקהילה.

☞ **תיאור התכנית:** סדרת מפגשים העוסקים בתכנים הבאים:

- מושגים בסיסיים במערכת החינוך וביחסי בית הספר והסביבה.
- הגדרת תפקיד ותפיסת תפקיד של ועד הורים ושל הורים פעילים.
- בניית קוד אתי להורה הפעיל בבית הספר.
- פיתוח שיח הורים מורים.
- ניהול קונפליקטים ובניית הסכמות בין הורים למערכת החינוך.
- אסטרטגיות בתכנון משתף - כתיבת תכניות עבודה שנתיות ועבודה בצוותי משימה.
- מודלים לשיתופי פעולה - דוגמאות מן השדה.

☞ **דרכי הפעולה:**

- תכנית לימודים שנתית בת עשרה מפגשים בני שלוש שעות, שיתקיימו בשעות אחר הצהרים והערב.
- במהלך המפגשים צוותי הורים ומורים יקדמו תחום מעשי שרלוונטי לבית ספרם. יושם דגש על תכנון משתף, התנהלות שיטתית, שפה משותפת וקודים התנהגותיים מוסכמים.
- המפגשים יונחו על ידי מנחים לקשרי הורים-מורים ויכללו רקע תיאורטי והתנסות מעשית.

☞ **דרישות התכנית:**

- סביבת לימודים המתאימה ללמידה סדנאית ולהרצאות.
- קבוצת למידה של עד שלושים משתתפים, שלושה עד חמישה משתתפים מכל בית ספר.
- שותפים בפרויקט: הפיקוח במשרד החינוך, מחלקת החינוך ברשות, מנהלי בתי הספר, ועד הורים יישובי.

8

תכניות
בתחום
בתי הספר
הקהילתיים

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 7,500	10 מפגשים בני 3 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	הנחיה
₪ 500		ציוד מתכלה

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- ועדי ההורים פועלים על פי תכנית שנתית משותפת לבתי הספר.
 - שיפור ביחסי הגומלין בין ועדי ההורים לצוותי החינוך.
 - הורים יוזמים קשרים עם גורמים בקהילה לצורך סיוע בבתי הספר.
- טיפים שיווקיים:** יצירת ערוצי הידברות ותקשורת שיהיו מקדמי קהילה.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מהווה מרחב מתאים ליצירת שותפויות בין גופים בקהילה: ועדי בתי הספר, נציגי הרשות המקומית, נציגי צוותים מובילים בבתי הספר; בנוסף, המתנ"ס בעל מיומנויות מקצועיות להכשרת מבוגרים לפיתוח קהילתי.

שם התכנית: מרכז לגישור ולבניית הסכמות בין הורים לבין מערכת החינוך

התכנית משותפת למינהל בתי הספר הקהילתיים ולארגון "מהות"

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להקים מרכז מקצועי וניטרלי, שישמש את ההורים ואת הצוות החינוכי בפתרון סכסוכים ובבניית הסכמות.

☞ **קהל היעד:** הורים, מורים, צוותי חינוך, הנהלה.

☞ תיאור התכנית:

■ שלב א': הקמת צוות היגוי שיגבש את תהליכי ההתנהלות במרכז, יאתר מצבי קונפליקט אפשריים וישווך את המרכז כמוקד לפתרון סכסוכים.

■ שלב ב': הפעלה של מרכז הגישור על ידי מגשרים מקצועיים, המומחים לקשרי הורים עם מערכת החינוך.

☞ דרכי הפעולה:

■ שלב א': משתתפים מומלצים בצוות ההיגוי - מנהל מחלקת החינוך, מפקח במשרד החינוך, מנהלת מחלקת רווחה, מנהל בית הספר, יועצת חינוכית, יו"ר ועד הורים יישובי, מגשר לקשרי הורים-מורים, נציג רלוונטי מהמתנ"ס.

■ שלב ב': לאחר קבלת הסכמה מהצדדים - יתקיים תהליך גישור מקצועי.

☞ דרישות התכנית:

■ הסכמת בעלי תפקידים מרכזיים להפנות ולעודד פנייה לגישור.

■ מגשרים מומחים.

■ חדר שקט לקיום גישורים.

■ שותפים בפרויקט: הפיקוח במשרד החינוך, מנהל מחלקת החינוך ברשות, נציגות של מנהלי בתי הספר, יו"ר ועד הורים יישובי.

☞ תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
שעת גישור	250 ₪ לשעת מגשר	לפי שעות גישור בפועל

8

תכניות
בתחום
בתי הספר
הקהילתיים

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- סכסוכים בין הורים למערכת החינוך נפתרים על ידי גישור.
- הורים, מורים והנהלת בתי הספר יוזמים בעצמם פנייה למרכז הגישור במקרים של קונפליקטים ביניהם.
- פוחתת, בעיתונות המקומית, כמות הכתבות העוסקות בסכסוכים עם מערכת החינוך.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס הוא גורם חינוכי קהילתי ניטראלי, שיכול להוות במה לחיזוק תרבות הדיון ודוגמה בקהילה להתמודדות מקצועית עם קונפליקטים.

שם התכנית: פרלמנט הורים ואנשי חינוך

התכנית משותפת למינהל בתי הספר הקהילתיים, ליחידה לדמוקרטיה השתתפותית במרכז צפורי ולארגון "מהות"

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרת:** ליצור מסגרת קהילתית המשתפת הורים, אנשי חינוך וגורמים בקהילה בדיון בנושאי חינוך אקטואליים ביישוב.

☞ **קהל היעד:** הורים, אנשי חינוך, בעלי תפקידים בקהילה, תושבים אחרים.

☞ **תיאור התכנית:** פורומים רחבים של הורים, אנשי חינוך, בעלי תפקידים בקהילה ותושבים, העורכים דיון מקצועי בסוגיות מקדמות חינוך בקהילה.

☞ דרכי הפעולה:

■ שלב א': הקמת צוות היגוי שיאתר את הנושאים הרלוונטיים לדיון ויתווה את הדרך לדיון מקצועי, רב משתתפים ומרובה שותפים.

■ שלב ב': קיום ארבעה מפגשי פרלמנט בשנה.

☞ דרישות התכנית:

■ יצירת קבוצה מובילה המנהיגה את הדיון המקצועי בתחומי חינוך, במטרה לקדם את הישגי התלמידים ואת רווחת הקהילה.

■ מנחה מקצועי מוביל.

■ אולם מרכזי וחדרי ספח לדיון רב משתתפים ולעבודה סדנאית בקבוצות.

■ ציוד להגברה ולמצגות ממוחשבות.

■ שותפים בפרייקט: הפיקוח במשרד החינוך, מנהל מחלקת החינוך ברשות, ועד הורים יישובי.

☞ תקצוב:

סעיף	פירוט	עלות
מנחה	4 מפגשים בני שלוש שעות כל אחד x 250 ש"ח לשעת הנחיה	9,000 ש"ח
מרצה אורח	4 מפגשים x 3,000 ש"ח למפגש	12,000 ש"ח

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ מדדי הצלחה:

■ נושאים הנוגעים לקידום החינוך ביישוב נידונים במסגרת ציבורית.

■ הורים ואנשי חינוך וקהילה יוזמים דיון ציבורי בנושאים בוערים.

■ הורים ואנשי חינוך וקהילה שותפים לקידום החינוך ביישוב.

8

שם התכנית: קורס להורים מקדמי הצלחה של ילדים בלימודים

תכניות
בתחום
בתי הספר
הקהילתיים

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרת:** לעורר את המודעות של הורים להשפעתם על הצלחה בלימודים של ילדיהם, ולהקנות להם כלים לתיעול השפעה זו לקידום הצלחה בלימודים.

☞ **קהל היעד:** הורים המעוניינים לפתח מודעות להישגי ילדיהם ולרכוש ידע מעשי אודות היכולת לקדם הישגים אלה.

☞ **תיאור התכנית:** קורס העוסק בנושאים הבאים:

- השפעת הבית והמשפחה הגרעינית על ההתפתחות ועל ההישגים של הילד.
- פיתוח ראייה הוליסטית של חינוך ילדים.
- מאפיינים של סביבה מקדמת-למידה.
- עקרונות בבניית תכנית להישגים אישיים.
- חיזוק קשרי ההורים עם מערכות חינוך פורמליות ובלתי פורמליות.

☞ **דרכי הפעולה:** קורס חצי שנתי הכולל עשרה מפגשים בני שלוש שעות כל אחד, המתקיימים בשעות אחר הצהרים והערב.

☞ **דרישות התכנית:**

- מנחה קבוצה המומחה לקשרי הורים-בית ספר.
- סביבה לימודית מתאימה.
- שותפים בפרויקט: רכזי מתנ"ס, יועצות חינוכיות, פסיכולוג ממחלקת החינוך.

☞ **תקצוב:**

עלות	פירוט	סעיף
₪ 7,500	10 מפגשים בני שלוש שעות כל אחד x 250 ₪ שעת הנחה	מנחה
₪ 4,000		מרצה אורח
₪ 500		חומרים מתכלים

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

☞ **מדדי הצלחה:**

- הורים יוזמים ומקיימים שיח בין-אישי עם אנשי חינוך, בנושא פיתוח אישי של ילדיהם.
- לילדים יש תכנית לקידום הצלחה בלימודים, המופעלת במסגרות חינוכיות פורמליות ובלתי פורמליות על ידי הורים ומורים.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס נמצא בקשר עם הילד בשעות הפנאי, **בית הספר** נמצא בקשר עם הילד בשעות הלימודים. באמצעות פיתוח השיח הבין-אישי בין השניים, ניתן להביא לקידום הצלחה. **שימו לב:** כאשר אתם משווקים את התכנית למנהל בית הספר, חשוב שתדעו כי תכנית כזו עלולה ליצור חשש אצל צוות ההוראה מכך שהורה שישתתף בקורס כזה יבוא לכיתה עם דרישות מגוונות. נסו לחשוב, יחד עם המנהל, כיצד לתעל את היכולות החדשות של ההורים לאפיקים בונים ובלתי מאיימים.

9

תכניות בתחום

התנדבות

■ תפיסת עולם

- הקהילה היא זו היודעת מהם צרכיה ולאן מועדות פניה. לכן חברי הנהלת המתנ"ס וחברי הוועדות השונות הם מתנדבים מהקהילה, הנותנים מזמנם ומכישוריהם למען הכלל, תוך נשיאה אישית באחריות.
- התנדבות היא מעורבות קהילתית במיטבה. היא מציבה הזדמנויות ואתגרים גדולים, דווקא על רקע הפערים המעמיקים בתוך החברה הישראלית.
- עבודה עם מתנדבים דורשת התמקצעות, תוך ראיית המתנדב כמשאב אנושי-מקצועי שיש להכשירו לתפקיד, לקלוט אותו ולהפעילו ברמה מקצועית נאותה.

■ מידע חשוב לצורכי שיווק

שילוב מתנדבים פותח חלון של הזדמנויות קהילתיות:

- הזדמנות להעלות את תחום ההתנדבות במערכת החינוך על סדר היום הציבורי בקהילה.
- הזדמנות להגיע לאוכלוסיות חדשות בקהילה ובכך להרחיב את מעגל התושבים המעורבים והפעילים בקהילה.
- הזדמנות ליצור שיתופי פעולה עם כל הגורמים העוסקים בתחום ההתנדבות: רווחה, חינוך, ארגוני התנדבות ועוד - לצורך איגום משאבים.
- המתנ"ס הוא גורם מתאים לשילוב מתנדבים כיוון שהוא מוכר בקהילה ומיומן בהפעלת תושבים. זאת ועוד, תנועת של"מ - המשותפת לחברה למתנ"סים ולמשרד החינוך, נתפסת במשרד ככתובת הראשונה לשילוב מתנדבים בפעילות בית ספרית.

■ התכניות המוצעות

תכניות המתאימות לבית הספר היסודי, לחטיבת הביניים ולתיכון:

- הפעלת מתנדבים מתנועת של"מ בבתי הספר
- הקמת ועדה משותפת למתנ"ס ולבית הספר בנושא "חינוך וקהילה"
- פעילות התנדבותית של ילדים ונוער

שם התכנית: הפעלת מתנדבים מתנועת של"מ בבתי הספר

תנועת של"מ מופעלת על ידי האגף לחינוך מבוגרים במשרד החינוך בשיתוף החברה למתנ"סים. תכנית מציל"ה מופעלת בשיתוף מינהל חברה ונוער. משמרות הזה"ב מופעלות בשיתוף עם הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים ותחום זהירות ובטיחות במשרד החינוך.

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להקים ולהכשיר צוותים משותפים לבית הספר ולמתנ"ס, שיגייסו ויפעילו מתנדבים.
- לרתום את מתנדבי תנועת של"מ לעבודה בתכניות של החברה למתנ"סים במערכת הבית ספרית.
- קהל היעד:** מנהלים ואנשי צוות בבית הספר ובמתנ"ס, מתנדבי תנועת של"מ.
- תיאור התכנית:** התכנית מורכבת משני תהליכים מקבילים - הכשרת הצוות לעבודה עם מתנדבים; הכשרת המתנדבים לעבודה בבית הספר ובמתנ"ס.

הכשרת הצוות המשותף לעבודה עם מתנדבים: הטמעת "שפת ההתנדבות" ככלי מקצועי לגיוס ולהפעלה של מתנדבים; לימוד שיטות לגיוס, לניהול ולתחזוקה של מערך מתנדבים; בניית פרופיל צרכים ומיפוי של פוטנציאל המתנדבים; דיון בצורת העבודה עם הורים מתנדבים. היכרות עם המתנ"ס ועם בית הספר כמערכת ארגונית בקהילה והצעה של דרכים להתוויית שיתוף פעולה בין-ארגוני בין בית הספר למתנ"ס; טיפול בקונפליקטים אפשריים בין שני הארגונים.

הכשרת המתנדבים לעבודה בבית הספר ובמתנ"ס: הכשרה של מתנדבים לתפקיד של "רכז יום שישי" היכרות עם תכנים הקשורים לעולם ההתנדבות, היכרות עם התכניות המוצעות לבתי הספר על ידי החברה למתנ"סים, הכשרה של מתנדבים לעבודה בתכניות המוצעות לבתי הספר על ידי החברה למתנ"סים (ראו בנק רעיונות בעמוד 166) וכן בתכנית מציל"ה ובמשמרות הזה"ב בבית הספר.

דרכי הפעולה:

- הכשרת הצוות המשותף לעבודה עם מתנדבים: שישה מפגשים בני ארבע שעות כל אחד, במתכונת של סדנאות, בהנחיית צוות המחלקה להנהלות ציבוריות ומתנדבים.
- הכשרת המתנדבים לעבודה בבית הספר ובמתנ"ס: הכשרת הרכזים - שישה מפגשים בני ארבע שעות כל אחד; הכשרת המתנדבים - ארבעה מפגשים בני שלוש שעות כל אחד. מפגשים אלה יורכבו משני חלקים: הדרכה בסיסית הקשורה לעולם ההתנדבות - בהנחיית המחלקה להנהלות ציבוריות ומתנדבים; הדרכה ייחודית לתחום שבו עוסקת התכנית שבה ישתלבו המתנדבים - בהנחיית רפרנטים לתחום בחברה.

דרישות התכנית:

- השתתפות מלאה בכל מערך הסדנאות של הגורמים הבאים: מבית הספר - הנהלה, ולפחות כל צוות המחנכות; מהמתנ"ס - המנהל ולפחות צוות הרכזים.
- מדריכים מתחומי התוכן השונים בחברה.
- תיאום בין תנועת של"מ לבין המחלקות השונות.

9

תכניות
בתחום
התנדבות

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 6,000	6 מפגשים בני 4 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	הכשרת הצוות
₪ 6,000*	6 מפגשים בני 4 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	הכשרת הרכזים
₪ 9,000*	2 מפגשים לכל מחלקה, בני 3 שעות כל אחד x 6 מחלקות x 250 ₪ לשעת הנחיה + 2 מפגשים נוספים באחריות המחלקה הרלוונטית	הכשרת מתנדבים לתכניות של החברה למתנ"סים
	בתיאום עם רכזי קורס מציל"ה ועם מינהל חברה ונוער	הכשרת מתנדבים לתכנית למניעת אלימות
	בתיאום עם הרשות הלאומית לבריאות בדרכים ותחום זהירות ובטיחות במשרד החינוך	הכשרת מתנדבים למשמרות הזה"ב

* יש לתקצב תנאי שירות בסיסיים למתנדבים: החזר נסיעות, הנחיה מקצועית והעשרה.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- השתתפות מרבית בתהליך של הצוותים מהמתנ"ס ומבית הספר; תוצרים אופרטיביים של הצוות המשותף - תכנון יעדים למתנדבים, בניית תכנית משותפת לגיוס ולהפעלה של מתנדבים.
- פעילות של "רכז יום שישי" בכל בית ספר.
- השתתפות מתנדבי של"מ בתכניות המוצעות על ידי החברה למתנ"סים.
- פעילות מתנדבים בבתי הספר ב"הפסקה פעילה" (כחלק מהתכנית למניעת אלימות).
- מתנדב אחד לפחות בכל צומת הקרוב לבית הספר (כסיוע למשמרות הזה"ב).

☞ **טיפים שיווקיים:** מעורבות בקהילה, השבחת הקשר בין המערכות הפורמלית והבלתי פורמלית, איגום משאבים זמין.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מעורה בקהילה, מכיר את צרכיה ואת אנשיה ולכן יכול לאתר צרכים להתנדבות ולתת להם מענה; הוא מביא עימו קשר יומיומי מוצלח וזמין עם מתנדבי תנועת של"מ, דרך המחלקה להנהלות ציבוריות ומתנדבים.

בית הספר זוכה להכרה ציבורית שתקל את גיוס המתנדבים; מתקיימות בו פעילויות מגוונות שמהוות קרקע לפעילות מתנדבים; יש לו מצבת רחבה של הורים, שהם מתנדבים פוטנציאליים; הוא מועמד מתבקש ליהנות משירותי המתנדבים, מאחר שמשרד החינוך שותף להקמה ולהפעלה של תנועת של"מ.

נספח: בנק רעיונות לשילוב של מתנדבים בפעילויות יום שישי

- **ארץ סביבה ומורשת:** מתן הרצאות בתחומים רלוונטיים, ליווי טיולים, מעורבות בחידון מורשת היישוב, הנחיית מפגשים של סיפורי מורשת, ארגון וליווי של "קהילה מטיילת", השתתפות בטיפוח של סביבת בית הספר.
- **ספורט ואורח חיים בריא:** הובלה של מועדוני הליכה ורכיבה על אופניים, הפעלת ליגות שונות, ומעורבות בליגות בהיבטים של מניעת אלימות ושל בטיחות בדרכים, הקמה וליווי של "ניידת ספורט" שכונתית, פעילות במסגרת חוגי בישול בריא.
- **למידה והתחנכות:** סיוע לתלמידים מתקשים, שילוב של התכנית "מניעת אלימות" בפעילותה של המערכת באמצעות נוכחות של מבוגר בחצר בית הספר.
- **מדע וטכנולוגיה:** סיוע למורים בהפעלה של התכניות במעבדת המחשבים, נוכחות במעבדות המחשבים (מאפשר למורה לשלוח חצי כיתה לתרגול במעבדה, בעוד הוא פועל בכיתה עם החצי האחר של הכיתה).
- **אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים:** ליווי פרטני של ילדים בפעילויות המוצעות על ידי המחלקה, השתלבות במועדונים חברתיים, בפעילויות ספורט, בטיולים ובקייטנות.

9

תכניות
בתחום
התנדבות

שם התכנית: הקמת ועדה משותפת בנושא "חינוך וקהילה"

ההנחיה תתבצע על ידי המחלקה להנהלות ציבוריות ומתנדבים, בשיתוף בית הספר הארצי להנהלות ציבוריות במרכז צפורי

א. מידע פורמלי על התכנית

☞ **מטרות:** להקים ולהנחות מערך פעולה משותף למנהיגות המתנדבת ביישוב, למערכות המקצועיות השכירות בבית הספר ובמתנ"ס ולרשות המקומית - בנושא "חינוך וקהילה".

☞ קהל היעד:

- במתנ"ס - יו"ר ההנהלה, חברי ההנהלה וחברי ועדות בתחומי החינוך והקהילה, מנהל המתנ"ס.
- בבית הספר - ועד ההורים, הורים פעילים, מנהל.
- ברשות - נציג העוסק בחינוך ובקהילה.

☞ תיאור התכנית:

- הגדרת הקטעים הקשורים למנהיגות המתנדבת.
- הקניית כלים להקמת מערך משותף, הפועל כקבוצה מאורגנת לקראת מימוש יעדים מוסכמים.
- הקניית כלים לבניית תכנית עבודה המשתמעת מיעדים אלו, וגיבוש דרכים למימושה.
- הכנת מודולה של עבודה בנושאים אלו, שתשמש את הנהלות המתנ"סים ואת ועדי ההורים.

☞ דרכי הפעולה:

- ארבעה מפגשים בני ארבע שעות כל אחד - ללימוד העקרונות של עבודה בוועדות.
- ארבעה מפגשים בני שלוש שעות כל אחד - ללמידת עמיתים ולתחזוקה.
- יום עיון שנתי.

☞ דרישות התכנית:

- השתתפות מלאה של מסגרות ההנהלה הציבורית במתנ"ס ושל ועד ההורים, בתהליך הקמת הקבוצה.
- מעורבות שוטפת של המנהלים.
- קיום מפגשי תחזוקה לצורך ליבון בעיות, הערכת הביצוע מול התכנון ועדכון של תכנית העבודה בהתאם לצרכים.

☞ תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 4,000	4 מפגשים בני 4 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	הקמת הקבוצה
₪ 3,000	4 מפגשים חודשיים בני 3 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	מפגשי למידה ותחזוקה
	יתוקצב בנפרד	יום עיון שנתי

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- נציגות הדדית של הורים ומורים בהנהלה ובועד ההורים.
- מימוש התכנית שחברה יחדיו.
- מדיניות מתנ"ס שתבטא את שיתוף הפעולה עם בית הספר.

☞ **טיפים שיווקיים:** המנהיגות המתנדבת תהווה קבוצת לחץ אפקטיבית על הרשות וכך תגייס משאבים רבים; המשאבים הקיימים בכל אחת המסגרות יכולים לִמְנֶף במשותף תכניות שונות.

☞ שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס מיומן בעבודה עם ההנהלה ועם ועדותיה ועושה זאת מתוך תפיסת עולם קהילתית.
לבית הספר יש קשר ישיר עם ההורים המעוניינים בשיפור תמידי של בית הספר; הוא ונתפס כמסגרת פורמלית לגיטימית המשדרת סמכות ולכן יכול להוביל שינוי.

9

תכניות
בתחום
התנדבות

שם התכנית: פעילות התנדבותית של ילדים ונוער

התכנית משותפת למחלקה לילדים ולנוער ולמינהל בתי הספר הקהילתיים.
הכשרת הצוות והמתנדבים מבוססת על החוברת "מאדם לאדם"¹

א. מידע פורמלי על התכנית

מטרות:

- להכשיר ילדים ונוער להתנדבות בתחומים שונים בתוך בית הספר ובקהילה.
- להפוך את הדור הצעיר לשותף בתהליך שאותו עוברות המערכות הפורמליות והבלתי פורמליות.
- קהל היעד:** חברי מועצות ילדים ונוער בבתי הספר ותלמידים אחרים המעוניינים לתרום למערכת.
- תיאור התכנית:** תכנית תלת-שלבית:
- שלב א':** הכשרה שתקנה כלים להפעלה של ילדים ונוער כמתנדבים. ההכשרה מיועדת לצוות המתנ"ס, למחנכים ולרכזים חברתיים בבית הספר, להנהגות כיתתיות.
- שלב ב':** הכשרה של המתנדבים הצעירים. ההכשרה תכלול פרקים במהות ההתנדבות ובמשמעותה המעשית, וכן התמחות ייחודית בתכניות שבמסגרתן הם יתנדבו (ראו בנק רעיונות למסגרות התנדבות בעמוד 171).
- שלב ג':** הפעלה של המתנדבים בבית הספר ובקהילה.

דרכי הפעולה:

- הכשרת הצוות: שלושה מפגשים בני שלוש שעות כל אחד.
- הכשרת המתנדבים: שמונה שעות הכשרה פרושות על פני חודש, שיכללו גם התנסות מעשית בפעילות התנדבותית.
- בנוסף, יתקיימו במהלך השנה שני כנסים שבהם ישתתפו כל המתנדבים. כנסים אלה יעסקו בהיבטים לימודיים וחברתיים.
- דרישות התכנית:** מעורבות של רכזים קהילתיים בבתי הספר, של מנחים ממינהל בתי הספר הקהילתיים, של מנהל בית הספר, של יו"ר ועד ההורים ושל יו"ר ועדת נוער במתנ"ס.

תקצוב:

עלות	פירוט	סעיף
₪ 2,250	3 מפגשים בני 3 שעות כל אחד x 250 ₪ לשעת הנחיה	הכשרת מפעילי המתנדבים
	יחושבו בהתאם למסגרות ההתנדבות, לפי תעריף של 250 ש"ח לשעת הנחיה	הכשרת המתנדבים

¹ החוברת הופקה על ידי הגב' יעל דרורי, מתנדבת בתנועת של"מ.

ב. מידע שיעזור לך לשווק את התכנית

מדדי הצלחה:

- מידת ההשתתפות של ילדים ובני נוער בפעילויות התנדבותיות.
- שינוי בתפיסה של ועדי ההורים ושל תלמידים את מועצת התלמידים.
- קשרים בין-דוריים שיווצרו סביב התכנית.

☞ **טיפים שיווקיים:** התנדבות משמעותית של ילדים ובני נוער בתחומי בית הספר והקהילה, בהתאם לרוח התפיסה הקהילתית.

שיתוף הפעולה בין המתנ"ס לבית הספר:

המתנ"ס עוסק בעשייה היומיומית בשיתוף פעולה עם ארגונים שונים בקהילה - שיספקו מקומות להתנדבות; מביא עימו ניסיון עשיר בעבודה מובנית ומקצועית עם בתי הספר, באמצעות מינהל בתי הספר הקהילתיים.

בית הספר מהווה מסגרת פורמלית המוכרת לילד ומזמנת לו מניפה מגוונת של אפשרויות להתנדבות. בנוסף, בית הספר נתפס על ידי הילדים כגורם מתגמל, ולכן מהווה גורם מניע להתנדבות.

9

תכניות
בתחום
התנדבות

נספח: בנק רעיונות למסגרות התנדבותיות

התנדבות בבית הספר:

- הפעלה של מערכות טכנולוגיות ומחשבים.
- סיוע פרטני לילדים המתקשים בהכנת שיעורי הבית.
- סיוע פרטני לילדים בעלי צרכים מיוחדים בהשתלבותם בפעילויות בית הספר.
- השתתפות בפרויקט חונכות.
- השתלבות ב"משמרות הזה"ב" במעברי החצייה.
- טיפוח סביבת בית הספר.
- הקמה והפעלה של "מרכזי גישור" בית ספריים.
- פעילות בוועדות התוכן המופעלות על ידי הורים.

התנדבות בקהילה:

- פעילות בגני הילדים בתחומי העשרה שונים.
- טיפוח של גנים ציבוריים, מקלטים וכו'.
- סיוע ב"תנו לחיות לחיות".
- השתלבות במועדוני קשישים בתחומים של "סיפורי חיים", קשר בין-דורי, חגים.
- השתלבות בפעילויות שיא בקהילה: ימי ספורט, ירדים, ימי שישי וכו'.

נספח: צוות מעני החברה למתנ"ס הבודד

ראשי הצוות: ד"ר שלומית שולוב ברקן, מנהלת אקדמית, מרכז צפורי

משה חזות, מנהל מתנ"ס נווה יוסף, חיפה

הכנת חומרים והגשת תכניות (לפי סדר אלפביתי)

ד"ר רון בולוטין, מנהל המחלקה לספורט ולאורח חיים בריא

צבי בן נוח, מנהל המחלקה למדע ולטכנולוגיה

דרור גרינבלום, מנהל המחלקה לארץ, סביבה ומורשת (לשעבר), מנהלת רשת המתנ"סים בטבריה

אורנית דקל, המחלקה להנהלות ציבוריות ומתנדבים

אסתי כהן, מנהלת המחלקה לילדים ולנוער

אמנון רייכל, מנהל המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

אירית רמון-חיון, מנהלת מדור פרויקט נוע"ם, המחלקה לנכים ולאוכלוסיות מיוחדות

ליאורה שני, מ"מ מנהלת המחלקה להתחנכות ולמידה

יעל שפירא, מנהלת אגף הנוער, רשת המתנ"סים, רחובות

צוות בתי ספר קהילתיים

לאה יעקובי, מנחה

דני פלג, ראש צוות הדרכה דרום

מיקי שטיין, מנהלת מרכז מידע

שותפים ומייעצים לצוות

אורי הייטנר, מנהל מתנ"ס רמת הגולן

מיכל זהבי, מנהלת מתנ"ס פרדס כץ, בני ברק

ד"ר ג'אמל מסאלחה, מנהל מתנ"סים דבוריה ושיבלי

רן מרקוביץ, מנהל מתנ"ס רמות, חיפה

רוני קובלסקי, מנהל מתנ"ס נצרת עלית (לשעבר), ראש תחום קהילה